

Tekniska förvaltningen har 2014 genomfört en första kartläggning av nedlagda deponier. Totalt finns det 21 nedlagda deponier i kommunen¹⁰. Under 2018 kompletterades kartläggningen med en MIFO fas 1-utredning av tio deponier nära Örebro stad och Garphyttan för att klargöra vilka eventuella åtgärder som krävs för att avsluta dessa. Om liknande utredning behövs för övriga deponier som ligger i andra delar av kommunen undersöks 2019.

Det rötade avloppsslammet från reningsverket i Skebäck går främst som gödningsmedel till åkermark eller energiskog, men vid behov även sluttäckning av deponi. Restavfall skickas till förbränning hos Eon i Norrköping medan ej sorterbart från ÅVC hanteras av Fortum waste solutions i Kumla. Båda avtalen löper ut 2019-12-31 med option om förlängning.

På samtliga fem ÅVC finns möjligheten att lämna saker till återanvändning genom Åternyttan som möjliggörs genom samarbete med sex ideella föreningar med försäljning av begagnade varor. Åternyttan på Mellringe återvinningscentral bemannas enligt ett rullande schema av hjälporganisationerna Emmaus Åkvarn, Ge för livet, Myrorna, Reform, Röda Korset samt Stadsmissionen. På övriga ÅVC lämnas saker i Åternyttans container, som hanteras av Myrorna. Under 2018 var följande verksamheter Miljönär-märkta¹¹ i Örebro kommun:

- Bra och begagnat
- Colorblock UF
- EVA-kooperativet
- Ge för livet
- Kapell, Sy&Fixarverkstan
- Myrorna
- Mötesplats Kupan
- Olaus Petrikretsen av Svenska Röda korset
- Re:form
- Theresa Rönnholm Sulemana
- ÅVC Örebro kommun
- Örebro stadsmission
- Överskottscentralen

Det finns även andra butiker och initiativ för att laga, låna och återanvända som inte är märkta. Några kallar sig Vintage-butiker och det finns flera ”loppis” såväl som facebook-grupper för att byta och sälja begagnat. Flera föreningar anordnar också bytardagar.

Kommunerna har enligt Miljöbalken kapitel 15 ett övergripande ansvar för hushållsavfall där det inte finns ett producentansvar. Producentansvaret lutar sig mot principen att förorenaren betalar. Det finns idag producentansvar inom nio kategorier som inskränker

---

¹⁰ Var dessa finns någonstans kan ses i kommunens intranät-karta.

¹¹ Miljönär är en märkning som drivs av branschorganisationen Avfall Sverige och kan ansökas om för verksamheter som arbetar för att invånare ska kunna laga, låna eller återanvända.

kommunens ansvar för hushållsavfall¹². Varje producent enligt definition i Miljöbalken ansvarar för att det finns eller att man är ansluten till ett insamlingsystem för det utpekade avfallet. De flesta producentansvarsområdena fungerar väl utan att de för den skull är kända.

Det kommunala avfallsmonopolet rör endast hushållsavfall och inte verksamhetsavfall. Nedanstående icke-kommunala anläggningar hanterar verksamhetsavfall:

- **Econova i Järle.** Tillverkar jordprodukter och biobränsle och tog år 2017 emot 51 000 ton avfall i form av bioslam, fiberslam och bark från pappersindustri (ej inom Örebro kommun) som råvara för produktionen.
- **Eon askdeponi Hulinge.** Tar emot aska från flera förbränningsanläggningar i länet. Under 2017 togs 12 700 ton emot varav 10 300 ton användes som konstruktionsmaterial eller för sluttäckning på olika deponier medan 1 300 ton återfördes till skogsmark.
- **Ragn-Sells.** Anläggningen ligger i anslutning till Atle-deponin. Tog 2018 emot och sorterade 20 800 ton grovavfall, 2 200 ton metall samt 2 000 ton farligt avfall.
- **Stena recycling.** Har tre anläggningar i kommunen. En vid Atleverket för hantering av 11 600 ton farligt avfall år 2017, en station för mellanlagring på Aspholmen, samt en i Törsjö för sortering, tuggning, pressning och omlastning av 41 600 ton papper, plast och metall, samt 11 700 ton annat icke-farligt avfall.
- **SUEZ.** Hanterar främst bygg- och industriavfall samt återvinningsmaterialen papper, plast, skrot och metall i en mängd av ca 35 000 ton per år.

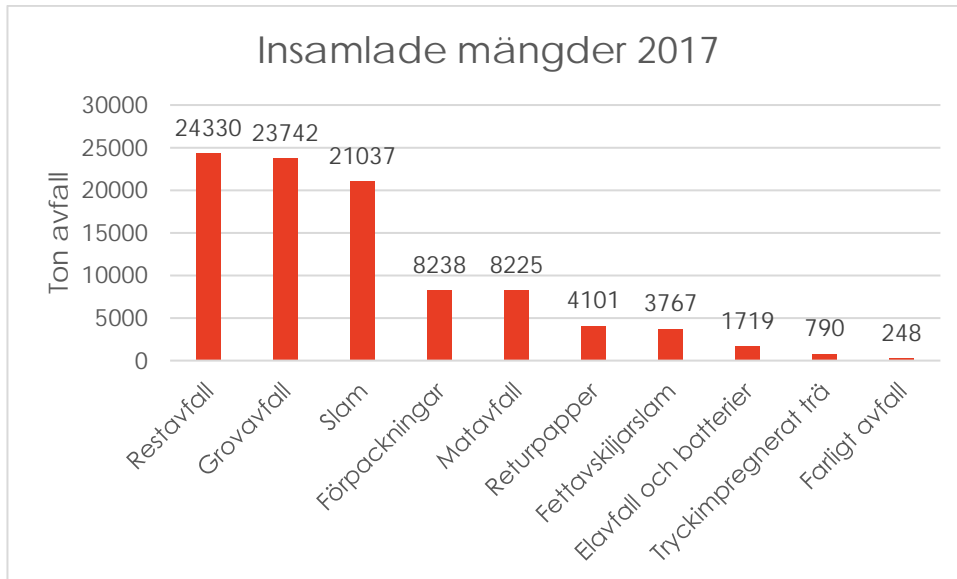
Atleverket tog under 2017 emot 111 000 ton, men en stor del är mellanlagring och går till viss del vidare till ovanstående entreprenörer. Då avfallsanläggningarna i kommunen dessutom tar emot avfall från andra kommuner är det svårt att sammanställa en total mängd avfall som har genererats inom Örebro kommun.

Mängden avfall och hur det hanteras

Totalt samlades 2017 in 82 142 ton avfall som kommunen ansvarar för. Den totala mängden avfall utgjordes främst av restavfall, grovavfall, respektive slam från enskilda avloppsanläggningar (Figur 2). Insamling av förpackningar och returpapper på uppdrag av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) uppgick till 12 339 ton.

---

¹² De nio kategorierna är förpackningar, returpapper, elutrustning, däck, batterier, bilar, läkemedel, glödlampor och vissa belysningsarmaturer, respektive radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor.

Figur 2. Insamlade avfallsmängder i ton under 2017 för avfall under kommunalt ansvar samt producentansvar.

Med anledning av den kraftiga befolkningsökningen behöver tidstrender presenteras i kilogram per person. Mängden restavfall har de senaste åtta åren uppvisat en svagt sjunkande trend (Figur 3) och ligger 2017 på 157 kg/person. Matavfallet uppvisar ingen tydlig trend¹³.

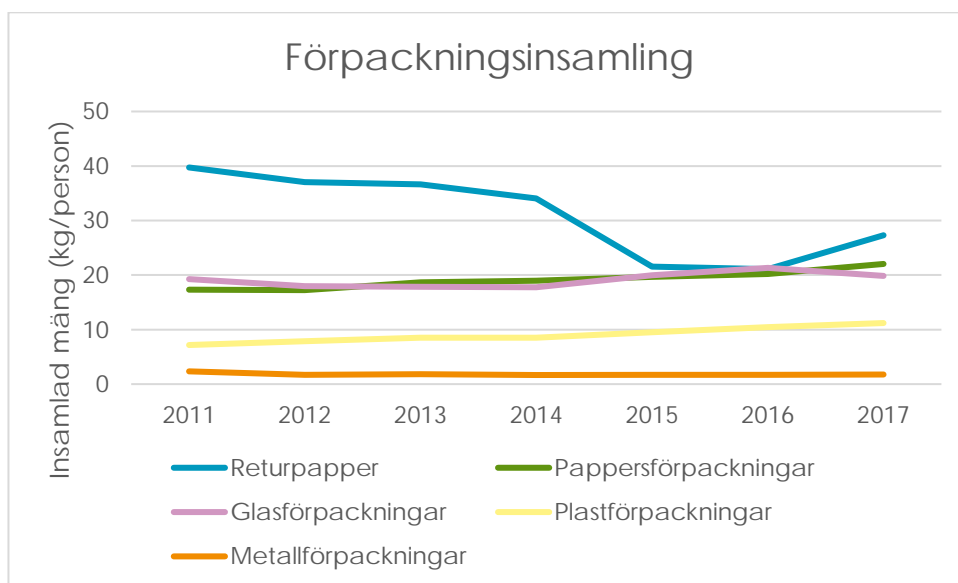

Figur 3. Mängd restavfall, matavfall och förpackningar i kg/person 2007–2017. Under 2013 byttes hantering av matavfall från kompostering till rötning.

Mängden förpackningsavfall är ungefär hälften av restavfallet och verkar också sjunka över tid, men det kan delvis bero på minskad pappersanvändning i samhället, vilket är

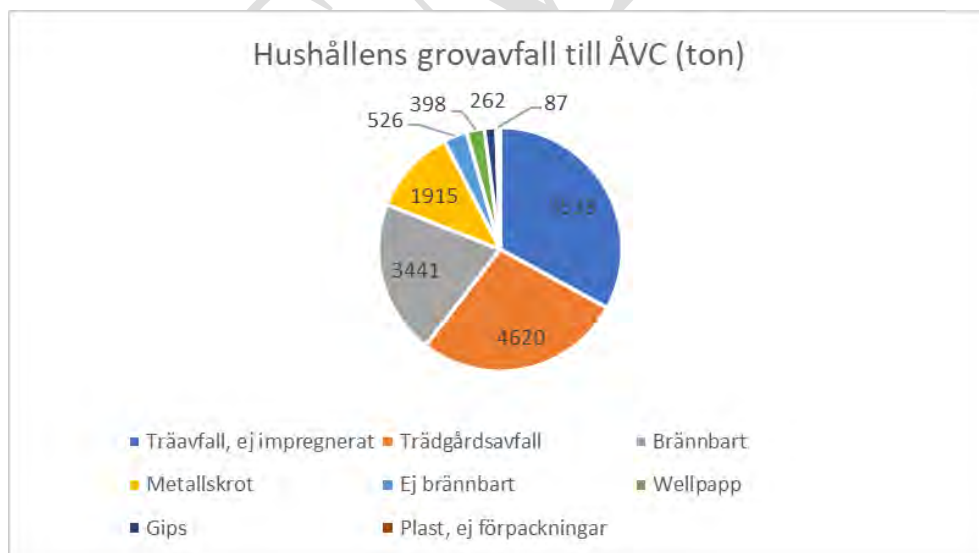
¹³ Denna trend är svårtolkad eftersom fler hushåll har anslutit sig under perioden vilket ger en skenbar effekt av att mängden matavfall per person ökar när beräkningen görs på hela befolkningen.

positivt. Förpackningar av papper och plast visar tydligt stigande trender i insamlad mängd per person (Figur 4).

Figur 4. Insamling av förpackningar och returpapper 2011–2017 i kg/person.

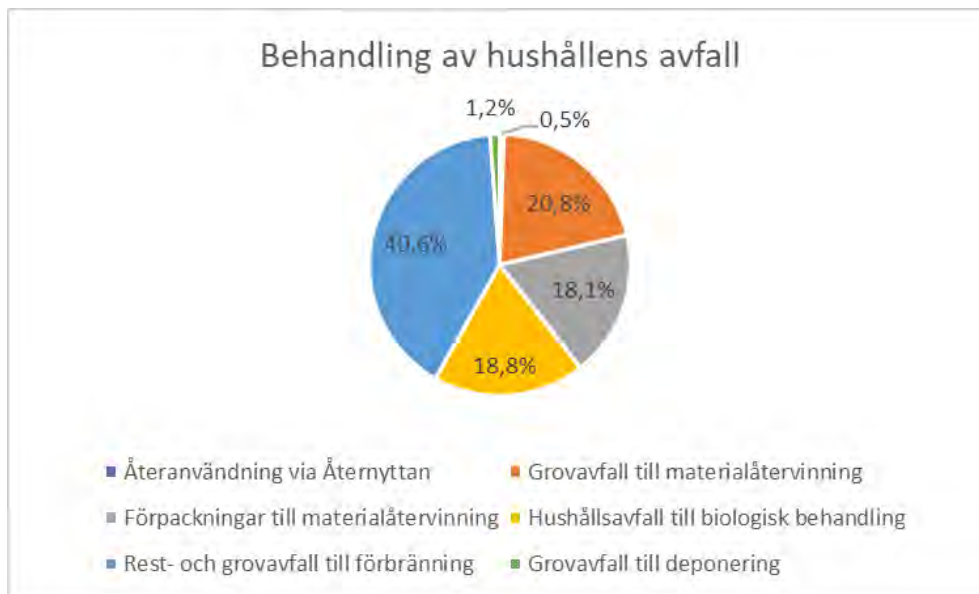
Grovavfallet utgörs främst av trä, trädgårdsavfall, metallskrot respektive brännbart avfall, på ÅVC kallat osorterbart (Figur 5). Den grovplastinsamling som infördes 2015 gav 87 ton under 2017.

Figur 5. Hushållens grovavfall fördelat på olika avfallsslag efter mängd i ton 2017.

Vid starten av Åternyttan 2013 samlades 301 ton in vilket fram till 2017 ökade stadigt till 421 ton, vilket motsvarar 2,5 procent av grovavfallet. Av detta utgjorde el- och elektronik 49 ton, trämöbler 58 ton, övriga möbler 55 ton, porslin och glas 87 ton, övrigt (bl.a. kläder, böcker, prydnadsföremål) 178 ton.

Figur 6 visar behandlingen av *allt* hushållsavfall. Andelen återanvändning (0,5 procent) är fortfarande mycket liten i helheten, men det tillkommer förstås återanvändning via Blocket, släktingar, bytesdagar med flera initiativ som sannolikt är betydligt större. Andelen grovavfall, förpackningar och matavfall som går till materialåtervinning är 58 procent. Kvar blir 42 procent som går till förbränning och deponering och därmed är del av en linjär ekonomi.

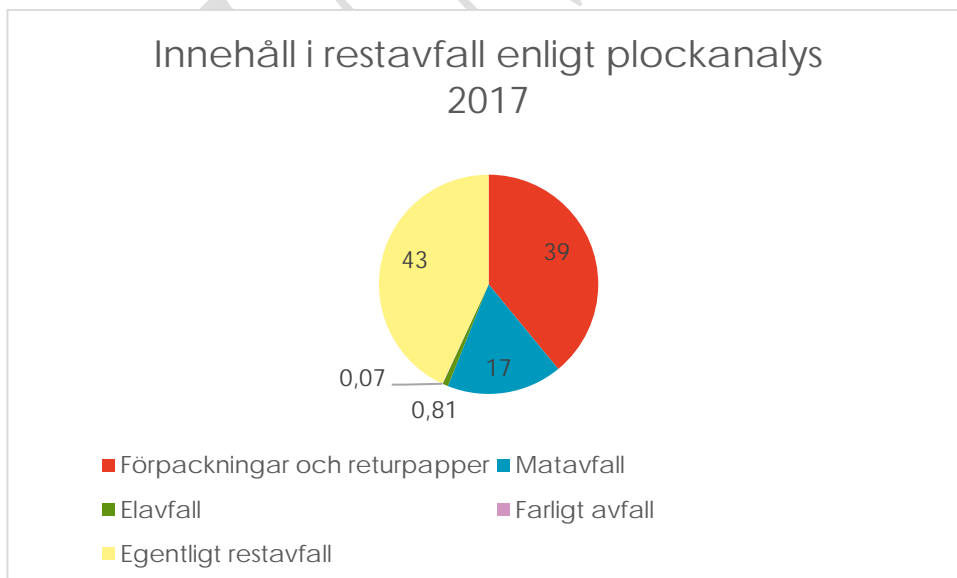
Figur 6. Behandling av olika avfallstyper från hushållen under 2017.

Ett enklare sätt att synliggöra den cirkulära respektive linjära ekonomin är som i Figur 7. Denna fördelning innebär att kretsloppet för hushållsavfall årligen läcker 42 procent av kapitalet, dvs. istället för att använda det vi har tar vi nya råvaror från naturen. Det finns också vissa brister i materialåtervinningen som gör att det inte tillfullo kan ses som ett kontinuerligt kretslopp ens i den cirkulära delen. För papper, metall och glas fungerar eftersortering så pass väl att det går att få bra råvaror även om det för vissa typer av produkter inte går att använda återvunnet material till 100 procent. Men för plast är det svårare. Dels kan svart plast inte identifieras och sorteras därför inte. Vissa plastsorter såsom PVC, polystyren och bionedbrytbara eller komposterbara plaster är inte lämpade för återvinning alls. Det finns också vissa laminat, kombination av plaster eller material, som inte går att separera. Bedömningen är att 30 procent av den plast som sätts på marknaden inte går att återvinna utan går till förbränning. Det kan även finnas vissa restriktioner för vilka produkter som återvunnet material får användas till, t.ex. livsmedelsförpackningar och sjukvårdsmateriel.

Figur 7. Andel behandlat avfall som utgör del av den cirkulära ekonomin med återanvändning och materialåtervinning respektive den linjära med förbränning och deponering.

När det gäller hur det cirkulära flödet kan öka kan en hjälp vara att se vad som idag hamnar i restavfallet som inte ska vara där. Plockanalyser genomförs regelbundet för att analysera sorteringen. Under 2017 blev resultatet att 57 procent av innehållet i restavfallet egentligen skulle ha sorterats för återvinning (Figur 8). Främst var det förpackningar som utgjorde 39 procent av innehållet följt av 17 procent matavfall. Det fanns även mindre mängder elavfall och farligt avfall, men elavfallet verkar öka¹⁴.

Figur 8. Viktfördelning av olika typer av avfall i en genomsnittlig påse med restavfall i Örebro kommun 2017.

¹⁴ Exempel på typ av elavfall som hamnar i restavfallet är små saker som eltandborstar, leksaker, hörsnäckor och mobiler.

Avfall från kommunala verksamheter

Örebro kommun har gjort vissa mindre insatser vid upphandling för att *förebygga avfall*. Det främsta exemplet är att förlänga livslängden för IT-utrustning i organisationen. I varuupphandlingar har också frågor ställts om hur leverantören arbetar med att minska mängden förpackningar.

När det gäller *återanvändning* sålde Överskottscentralen¹⁵ under 2017 varor för 1,1 mnkr. Nyinköpen av möbler och inredning från leverantörerna Input och Kinnarps uppgick 2015–2017 till mellan 38 och 44 mnkr/år. Det finns ingen enhetlig prissättning för de varor som återanvänds. Därför är det svårt att beräkna hur stor andel av nyinköpen som undviks genom återanvändning, men en grov uppskattning kan handla om 15–20 procent.

Överskottscentralen uppskattar att de har 3–4 hämtningar per dag. En beräkning av hur mycket som såldes av de vanligaste objekten skrivbord, bord, skåp, hyllor, hurtsar, fätöljer, soffor, stolar och kontorsstolar under fyra månader ger en beräknad årsmängd på 900 möbler. Till det kommer flera andra mindre artiklar såsom elektronik, böcker, prydnadssaker som kan komma från dödsbon som ingen tar hand om.

En del av det som hämtas är för dåligt att återanvända och demonteras och återvinns istället. Bland annat kördes 14 ton metall till återvinning från Överskottscentralen under 2017. Utan Överskottscentralen skulle en stor del av dessa material ha kastats som osorterat och istället ha gått till förbränning.

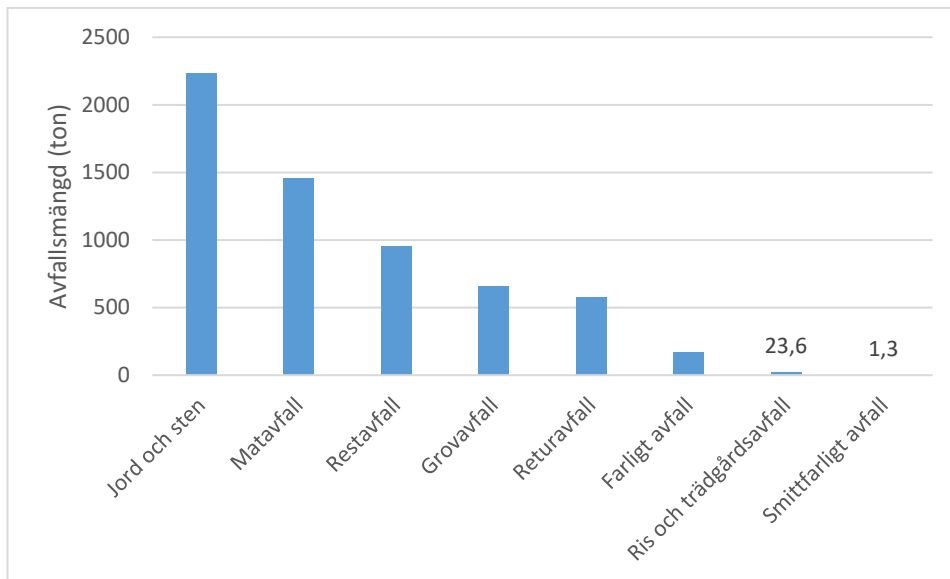
En kartläggning av avfallsflöden från kommunala verksamheter gjordes 2016. Det kunde konstateras att bristen på tillförlitliga data medförde att en trovärdig helhetsbild var svår att nå. Några saker kan ändå konstateras om sannolika storleksordningar av olika typer av avfall. Allra störst (2 230 ton) var ett avfall som det inte talas så mycket om, jord och sten, eller främst förorenade jordar från bygg- eller saneringsprojekt på kommunal mark (Figur 9). Därnäst var matavfall med 1 460 ton¹⁶, vilket främst härrör från kök inom förskola, skola och äldreomsorg. Därefter följde 950 ton restavfall¹⁷, 660 ton grovavfall, 570 ton returavfall, 180 ton farligt avfall, 20 ton ris och trädgårdsavfall samt 1 ton smittfarligt avfall.

---

¹⁵ Överskottscentralen tillhör Förvaltningen för utbildning, försörjningsstöd och arbete och deras syfte är att skapa meningsfull sysselsättning för sina arbetslösa deltagare som ett sätt för dem att närma sig arbetsmarknaden. De hjälper till med att flytta, lagerhålla samt demontera och återvinna möbler.

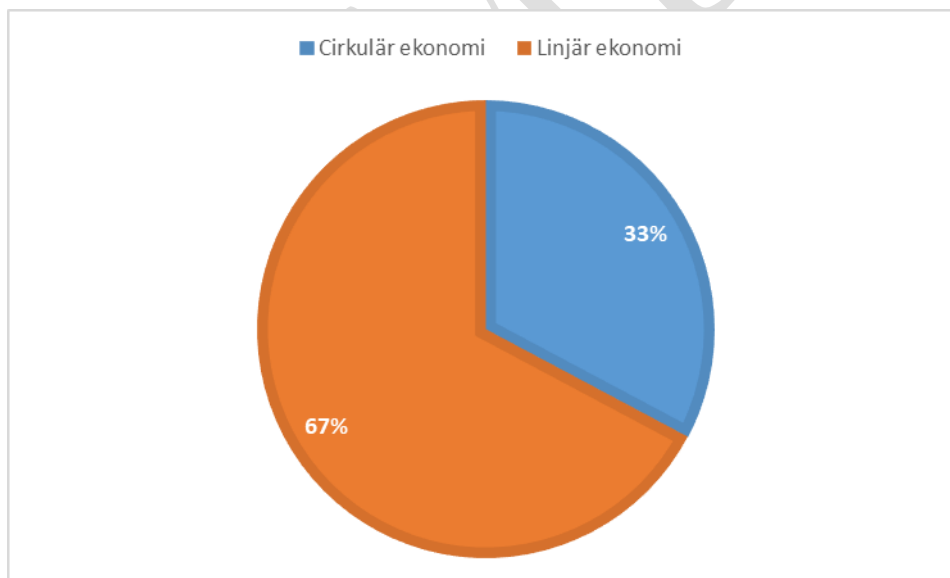
¹⁶ Detta var en medveten överskattning då det 2015 saknades vägning av kärnen som tömdes. Vägning införs succesivt under 2017–2019 men det är ännu för få arbetsplatser anslutna för att kunna säga något om de faktiska mängderna totalt.

¹⁷ Av samma anledning som i fotnot 16 är mängden restavfall osäker men vägda mängder kommer inom kort.

Figur 9. Avfallsmängder från kommunala verksamheter 2015 enligt en kartlägningsrapport. Flera av siffrorna är uppskattade.

När fördelningen mellan cirkulär respektive linjär ekonomi ställs upp för de kommunala verksamheterna blir fördelningen grovt sett 33 procent cirkulärt (Figur 10). Det är sämre än för hushållsavfallet, men notera att jord och sten utgör 46 procent av totalen där det mesta är förorenat.

Figur 10. Andel behandlat avfall som utgör del av den cirkulära ekonomin med återanvändning och materialåtervinning respektive den linjära med förbränning och deponering från de kommunala verksamheterna.

Det är i skrivande stund tyvärr för få kommunala arbetsplatser som är anslutna till vägning av avfallet för att en analys ska kunna göras.

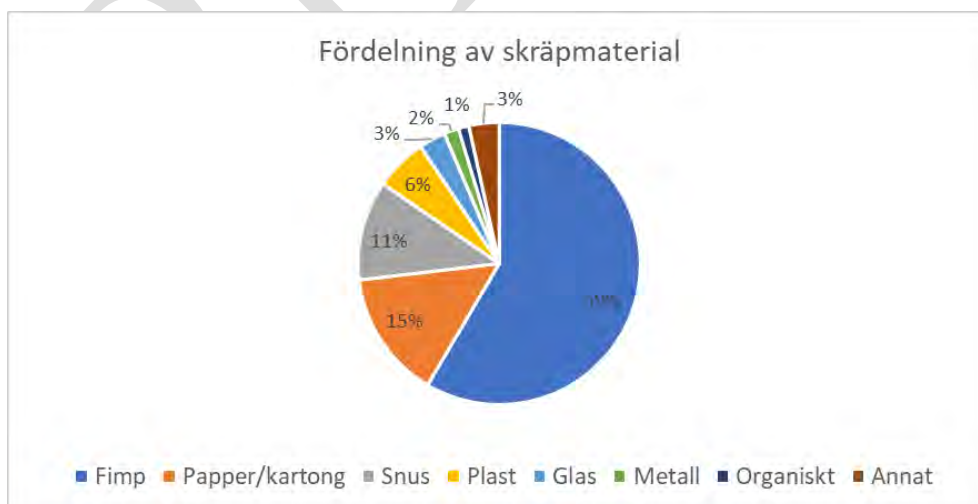
Nedskräpning

Örebro kommun har via Håll Sverige rent genomfört skräpmätningar varje år i centrum 2009–2017, utom 2015. Resultatet visar de flesta år på omkring 4 skräp per 10 kvadratmeter (Figur 11), vilket är under genomsnittet av de kommuner som utfört skräpmätningar.

Figur 11. Resultat från skräpmätningar i Örebro centrum 2009–2017.

Skräpmätningen i Örebro, i likhet med andra städer, visar att de flesta skräp härrör från tobaksbruk. Av det antal skräp som mätts under perioden 2009–2017 har det i medeltal utgjorts av 59 procent fimpar, 15 procent papper/kartong, 11 procent snus och 6 procent plast (Figur 12). Övriga typer av skräp är relativt ovanliga.

Figur 12. Fördelning i antal skräp av olika materialtyper som hittats vid skräpmätningar under perioden 2009–2017 i Örebro centrum.

Örebro placerar sig på plats 122 bland Sveriges kommuner i Årets Håll Sverige rent kommun 2017. På en enkät kring strategiskt arbete för att minska nedskräpning fick Örebro 4 poäng av 10. De senaste åren har omkring 8 000 personer deltagit i skräpplockardagar i Örebro.

Kommunen har avtal med 75 procent av fastighetsägarna i centrum om att städa deras del av trottoaren. En analys av de skräpigaste platserna från den senaste mätningen visade att det rörde sig om fastigheter där kommunen saknar avtal om städning, utanför restauranger och vid byggarbetsplatser. Centrala Örebro stad städas varje morgon med maskiner, manuell plockning och lövblåsare. Omkring tre dagar i veckan hävas skräp upp ur Svartån vid platser där det ofta blir ansamlingar. Införandet av Sortören, de nya avfallskärnen för källsortering på stan, har inte fallit väl ut. Sorteringen är för dålig för att kunna gå till återvinning och nedskräpningen i stort har inte påverkats.

Utanför centrum har problemet med dumpningar dykt upp de senaste fyra åren framförallt. På kommunens ristippar dumpas det varje vecka avfall som kan vara dålig frukt, bildäck, verkstadsdelar, hela bilar, slaktavfall, bohag, eller nedlagda butiker.

Det har under lång tid saknats ett sammanhållet arbete för minskad nedskräpning i Örebro kommun, men viktiga initiativ har ändå genomförts av enskilda förvaltningar och enheter. Ett exempel är Miljökontorets projekt för att informera verksamheter som har eller misstänks lämna avfall på fel plats. Ett annat är utställningen Kretsloppslandet i Tekniska kvarnen (se nedan).

Kommunikations- och informationsarbete

Det ska vara lätt att göra rätt

Ökad återanvändning och återvinning kräver beteendeförändringar bland kommunens medborgare. En större andel av avfallet måste sorteras eller lämnas till återanvändning. För att få till stånd sådana förändringar måste det bli ännu lättare att göra rätt. Tillgängligheten till platser för inlämning av varor och sorterat avfall behöver bli bättre och ett strategiskt informations- och kommunikationsarbete behövs för att minska osäkerheten runt källsortering och för att öka motivationen till att bidra till en effektivare resurshushållning

Kanaler för kommunikation och information

Kommunikation och information är viktiga delar i arbetet för en bättre avfallshantering, men de är samtidigt redskap som kräver en genomtänkt strategi för att bli effektiva. Forskning visar att det ofta är svårt att få människor att ändra sitt beteende enbart med hjälp av generell information. För att informationen ska få genomslag behöver den målgruppsanpassas och kombineras med andra åtgärder eller styrmedel. Exempel på sådana är att det ska vara lätt att göra rätt, att människor är motiverade och förstår varför man ska sortera, vad följderna/konsekvenserna blir om man inte gör det och att man får återkoppling om vad sorteringen leder till.

Örebro kommun strävar ständigt efter att i avfallsarbetet förbättra informationen till och kommunikationen med kunder på flera sätt; genom kundservice, kundbesök, e-tjänster,

webbplats, sociala medier, kampanjer, skolinformation, riktade utskick, samt samarbete med andra aktörer, exempelvis fastighetsägare och civila samhället.

Viktiga delar i nuvarande informationsarbete:

Kundservice ger svar på kundernas frågor och hjälper till med byten av abonnemang och kärl med mera.

Kommunens webbplats samlar information om avfall och de tjänster kommunen erbjuder såsom abonnemang, återvinningscentraler, återvinningsstationer och hämtningar. Tjänsterna kan i stor utsträckning beställas via E-tjänst. På webbplatsen finns en återvinningsguide i vilken kunderna kan ta reda på hur ett föremål ska sorteras för att bli en resurs i nästa steg. Där finns även information om exempelvis aktiviteter, eventuella förändringar i hämtningen, öppettider och säsongsaktuell information.

Kundbesök görs för att hjälpa kunder med dimensionering av kärl, för att ge information och hämta in synpunkter som används i utvecklingen av verksamheten.

Digitala kanaler för utskick som e-post, SMS, Mina meddelanden (Myndighetsbrevlåda), Min sida och självservice innebär att utskick i brevform minskar. De flesta av kommunens tjänster kan beställas via E-tjänster.

Informationsbroschyrer finns bland annat om avfallsabonnemang och om hur avfallet ska sorteras för dem som inte använder digitala verktyg som dator eller mobiltelefon.

Riktade utskick om exempelvis förändringar i taxor, i sorteringsanvisningar och hämtningsrutiner.

Kampanjer används när kommunen vill lyfta fram något särskilt eller när det pågår nationella kampanjer som Örebro kommun deltar i.

Skolinformation: Genom undervisning kring kretslopp, med inriktning på avfall och vatten, i den permanenta utställningen "Kretsloppslandet", bidrar Tekniska förvaltningens teknik- och miljöpedagoger till att öka medvetenheten i dessa frågor hos elever inom Örebro kommun. Studiebesök på de olika verken samt lektioner på skolorna kompletterar verksamheten. Skolinformationen är gratis för alla skolor inom Örebro kommun.

Enkäter och telefonintervjuer används för att samla in medborgarnas synpunkter till avfallsverksamhetens utvecklingsarbete.

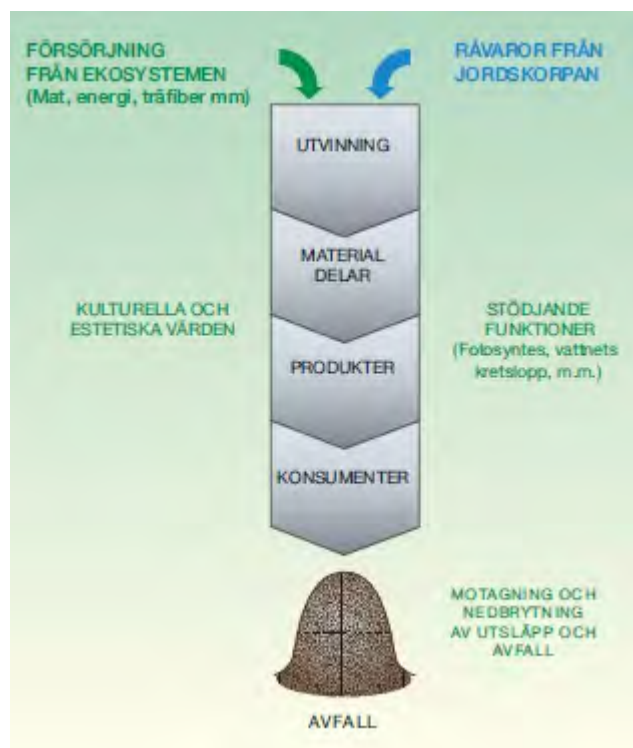
Örebro kommun stödjer också den så kallade Miljönär-märkningen som har tagits fram av Avfall Sverige. Verksamheter som kan ansluta sig till märkningen är de företag och organisationer som gör det möjligt för allmänheten att laga, låna eller återanvända – eller att på annat sätt minska avfallet. Kommunen vill få fler verksamheter att ansluta sig samtidigt som fler medborgare ska upptäcka märkningen. Det ska uppnås genom kommunikationsinsatser via sociala medier, webbsidan Klimatsmart vardag samt nyheter på orebro.se. Verksamheter som har passande inriktning för märkningen kontaktas direkt med uppmaning att ansluta sig.

Forskning bedrivs tillsammans med Örebro universitet och Örebrobostäder AB för främja permanenta beteendeförändringar för en bättre utsortering av avfall.

Möjligheter att främja en hållbar produktion och konsumtion i samhället

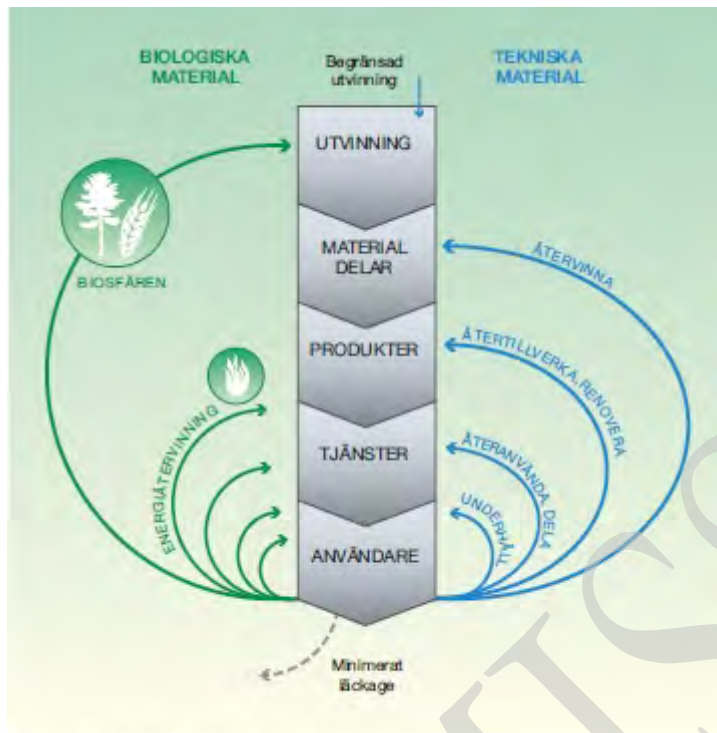
Rapporter och goda exempel

Den statliga utredningen Från värdekedja till värdecykel (SOU2017:22) beskriver hur dagens *linjära ekonomi* utgår från logiken utvinna, producera, konsumera och slänga (Figur 13). Problemet med detta är att material och ämnen blandas och sprids okontrollerat, till exempel genom förbränning och deponering. Konsekvensen blir att det ekonomiska värdet försvinner och blir svårt att återsamla. Material och ämnen på fel plats förstör också ekosystemens funktion och en hög ansamling av vissa ämnen på en plats kan innebära att de utgör miljögifter.

Figur 13. Illustration över den linjära ekonomin där förbränning och deponering av avfall leder till ständigt behov av nya resursuttag.

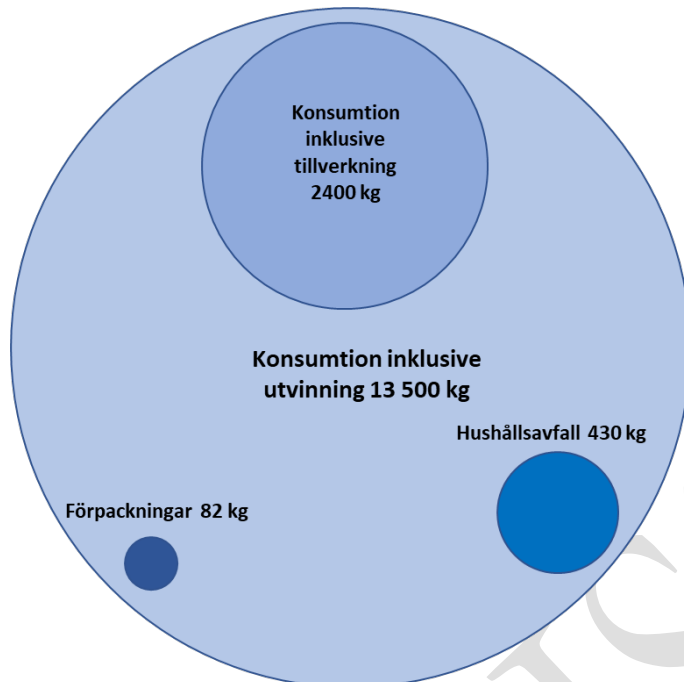
Samhället behöver istället bygga på en *cirkulär ekonomi*. Där behålls materialen i samhällets (tekniska) kretslopp utan läckage eller återförs till naturens kretslopp på ett sätt som inte påverkar dem negativt. I stort bygger den cirkulära ekonomin på ett biologiskt och ett tekniskt kretslopp som separeras (Figur 14). I det biologiska kretsloppet hämtas delvis energin från biomassa och material återförs i form av kompost eller rena askor. Det tekniska kretsloppet bygger på minimal utvinning för att tillverka material och delar som sätts ihop till produkter som kan användas för tjänster av användare. Användaren i sin tur underhåller produkten så den håller länge, reparerar den om den går sönder och delar den under användningen med flera för att nyttja den väl. När ägaren inte längre har behov av produkten kan den lämnas till återanvändning eller när den är uttjänt till materialåtervinning. Viktiga principer är att material och ämnen från det tekniska kretsloppet inte blandas med och förorenar det biologiska, att processer enbart drivs av förnybar energi och att läckaget av material minimeras.

Källa: Ellen MacArthur Foundation/Mc Kinsey.

Figur 14. Illustration över cirkulär ekonomi där material och ämnen går i två slutna kretslopp med minimalt läckage och därmed begränsat behov av utvinning av jungfruliga naturresurser.

För att nå en cirkulär ekonomi krävs att samtliga samhällsaktörer anlägger ett samhällsperspektiv och bidrar utifrån sin roll. En genomsnittlig svensk ger i snitt upphov till cirka 430 kg hushållsavfall per år. Men detta är bara en bråkdel av det verkliga avfallet. Mängden industriavfall, om gruvavfall räknas bort, uppgår till 2 400 kg/person och år. Detta speglar att om tillverkning läggs till ökar avfallsmängden över fem gånger. Samtidigt går det åt 13 500 kg material för att upprätthålla en EU-medborgares konsumtion. Om även utvinning adderas blir det alltså över 30 gånger mer avfall än det som konsumenten själv ser (Figur 15).

Figur 15. Illustration över avfall som uppstår per person där det synliga avfallet, hushållsavfallet och förpackningar som källsorteras, utgör en bråkdel av den mängd avfall som konsumtionen ger upphov till på internationell samhällsnivå.

Ett mer konkret exempel är att en mobiltelefon som när den är uttjänt tillsynes ger upphov till avfall på sin vikt 169 g. Men räknas utvinning av materialen som ingår i har samma mobiltelefon en belastning på 86 kg avfall, det mesta gruvavfall (Avfall Sverige, 2015). Samtidigt ger produkten på 0,169 kg upphov till utsläpp av 110 kg koldioxid¹⁸. Den konsument som nöjt konstaterar att hen källsorterar sina förpackningar kommenterar i själva verket 0,6 procent av det avfall som hen genererar på samhällsnivå. Det går inte att bortse från att konsumtionens storlek och vad som konsumeras är en avgörande miljöfråga för klimat, vattenkvalitet, biologisk mångfald, mm.

Utredningen (SOU2017:22) har undersökt hinder för att uppnå tre övergripande mål:

1. Att produkter används så länge de fungerar, av en eller olika användare
2. Att trasiga produkter repareras om funktionen går att återfå
3. Att samma produkt används vid fler tillfällen eller av fler personer

Utredningen drog slutsatsen att följande hinder är de huvudsakliga att hantera:

- A. Det är förhållandevis dyrt att hyra, reparera eller köpa begagnat jämfört med att köpa nytt
- B. Konsumenter har generellt större efterfrågan på nya saker och nya modeller
- C. Reparationer och begagnathandel är tidskrävande för konsumenten
- D. Bristande regelverk och avsaknad av förtroende för marknaden av begagnade varor, reparationstjänster och hyra/delning
- E. Bristande genomslag för cirkulär design vid tillverkning av nya produkter.

Många av dessa hinder är svåra att påverka lokalt.

¹⁸ Det motsvarar en resa på 66 mil med en fossildriven svensk medelbil.

Forskning har studerat vad som styr våra köpbeteenden (Naturvårdsverket, 2015b). På ett kognitivt individplan är det främst att:

Köpa det enkla valet

- Standardalternativet är i allmänhet inte hållbart, det hållbara kräver ett aktivt val
- Vi köper det vi är vana vid och gör sällan rationella beslut
- Medvetna val kräver längre tid vilket många upplever att de saknar

Köpa för psykologisk tillfredsställelse

- Marknadsföring får oss att känna begär till det vi inte har (men inte behöver)
- Negativa konsekvenser (uppostringen att avstå) drabbar individen direkt medan positiva konsekvenser kommer andra till del på lång sikt och ges ingen positiv återkoppling för

Köpa för att tillhöra

- Vissa produkter är identitetsskapande och nyheter signalerar status

Därutöver tillkommer mer samhälleliga omvärldsfaktorer som påverkar köpet eller miljöeffekten. Till exempel ekonomiska faktorer som att vissa hållbara varor är dyrare, medan lägre konsumtion förstås är billigare. Vid lägre konsumtion fås pengar över, men ofta läggs dessa på annan konsumtion så att miljöbelastningen ändå inte minskar. Tjänster, som framhävs som miljöbättre alternativ till produkter, kan upplevas som dyra. Man kan också fråga sig om det alltid finns förutsättningar att agera hållbart i form av produktutbud, tekniska lösningar mm. Det förekommer också dubbla signaler om att konsumera för ekonomisk tillväxt men samtidigt konsumera miljömedvetet.

Av hushållens utlägg för konsumentprodukter 2014 gick 0,8 procent till reparationer utförda av firmor. Inom segmentet bilar, båtar och cyklar fungerar dock reparationsmarknaden väl med 32–37 procent av inköpsutläggen. Utredningen bedömer att anledningen är att kostnaden för att reparera dessa produkter är låg i förhållande till nyinköp. Produkter som erbjuder ny funktionalitet vid nyinköp såsom mobiltelefoner repareras mer sällan.

I en konsumentundersökning från 2017 av SB Insight anger 93 procent av konsumenterna att de är öppna för eller positiva till att lämna begagnade varor till försäljning eller skänka dem (SOU2017:22). Samtidigt var 89 procent öppna för eller positiva till att köpa begagnade varor eller reparera dem. Det tyder på att förutsättningarna på marknaden med regler, priser och andra förutsättningar är betydande hinder. Däremot finns det enligt kundenkäter ett större intresse av att *sälja* begagnat inom varugrupperna kläder, leksaker, möbler och resväskor än att *köpa* dem. Under perioden 2008–2015 har omsättningen på Blocket mer än fördubblats. Intressant är att second hand-butiker under samma period har haft en kraftigare tillväxt med 550 procent.

Marknaden för *uthyrning* av konsumentprodukter har ökat med 28 procent mellan 2008 och 2015, men det mesta utgörs av biluthyrning. Utbudet av hyrprodukter är begränsat

för privatkonsumenter och utredningen konstaterar att det fungerar bäst när det gäller dyra produkter som används sällan samt tar stor plats att lagra. Några exempel är kanoter, slalomskidor, takboxar och partytält.

Kommunens roll

Hur kan då kommunen stödja en utveckling av cirkulär ekonomi? Utredningen konstaterar att det främst handlar om att ge goda förutsättningar för verksamheter som jobbar med återanvändning, reparation och förebyggande av avfall samt att informera invånarna. Möjligheten att på återvinningscentral lämna produkter till återanvändning finns redan i Örebro, men kommunen har också möjlighet att *förbereda* för återanvändning. Det innebär att (bara) kommunen har möjlighet att återta sådant som har kastats i en avfallscontainer och reparera det, eller ge en privat aktör möjligheten att göra det. Bättre är förstås att ge möjlighet att samla in sådant som kan repareras på liknande sätt som det idag lämnas till direkt återanvändning.

Upphandling har förstås en viktig roll i en cirkulär ekonomi. Genom att efterfråga flergångsprodukter istället för engångsprodukter och ställa krav på att de ska kunna repareras och återvinnas skapas en marknad. Mer om det i nästa avsnitt.

Frågan om mikroplast är en samhällsfråga eftersom utsläppen sker diffust överallt. Som privatkonsument kan man bidra genom att undvika förpackningar och nedskräpning, tvätta fulla maskiner och välja kläder med längre fibrer.

Enligt forskare på Örebro universitet kan kommunen uppmärksamma utsläpp av plast och minska dem genom miljötillsyn och uppströmsarbete i avloppsledningar, minskad nedskräpning och uppfångning av plast som ändå hamnar i vattnet, minskade inköp av onödiga plastförpackningar och produkter, installera granulatfallor i dagvattenbrunnar vid konstgräsplaner och snöröja dem smartare. En fråga för framtiden är att ställa krav på tvättmaskiner som samlar upp mikroplast tillsammans med kläder med längre syntetfibrer när det kommer på marknaden.

Det förekommer många positiva initiativ av olika slag av olika typer av aktörer. För att stimulera förebyggande och återbruk bör det vara prioriterat att kartlägga initiativen för att kunna samordna, synliggöra och på andra sätt stärka framväxten av fler och nytänkande verksamheter och initiativ för en cirkulär ekonomi.

Möjligheter för kommunkoncernens verksamheter att bidra till en cirkulär ekonomi

Rapporter och goda exempel

Inom upphandling finns mycket mer att göra för att *förebygga avfall*. Genom omvärldsanalys av nyhetsartiklar, rapporter från Avfall Sverige och seminarier om goda exempel från andra kommuner har utvecklingsmöjligheter fångats upp. Krav kan ställas på återvunnet och förnybart material i varor och förpackningar, till exempel vad gäller textilier, elektronik, emballage och större plastprodukter såsom avfallskärl. För att öka användningen av begagnade inventarier kan Överskottscentralens möjlighet att

synliggöra varor på lager behöva utvecklas, möjligheten att köpa begagnat hos privata eller ideella aktörer när det inte finns internt kan behöva tydliggöras och underlättas likväl som möjligheter att köpa reparationstjänster när kompetensen inte finns i organisationen. Möjligheten att kunna matcha till exempel en grupp begagnade stolar internt kan också underlättas genom mer standardiserade utbud inom vissa möbelsegment. När det gäller elektronik finns det stora miljövinster att göra om den kan uppdateras och rekonditioneras när tekniken är gammal. Att hyra istället för att äga kan i vissa fall stimulera till mer kvalitativa produkter. Krav kan också ställas på att varor såsom möbler ska vara demonterbara och ha återvinningsbara komponenter och där t.ex. en bordsskiva eller tygklädsel ska kunna bytas.

Bygg- och anläggningssektorn stod 2010 för 10 miljoner ton avfall, med andra ord en tredjedel av allt avfall om gruvavfall räknas bort (Naturvårdsverket, 2018). Av detta avfall är knappt hälften jordmassor, cirka fyra tiondedelar muddermassor, en tiondedel betong och sten och en tjugonedel annat avfall. Av detta avfall återanvänds 32 procent, främst i form av fyllnadsmaterial eller sluttäckning av deponier och 1 procent materialåtervinns. Det innebär att två tredjedelar tillhör den linjära ekonomin genom förbränning (3 procent) eller deponering (63 procent). Problemet med denna statistik är att en stor del av volymen kommer från nationella infrastrukturprojekt och speglar inte den byggverksamhet som de kommunala fastighetsbolagen har.

När det gäller återanvändning av produkter lämpar sig vissa byggprodukter bättre än andra och vilka är då dessa? Avfall Sverige har utvärderat lämpliga produkter (Avfall Sverige, 2012) efter ekonomi, miljö och logistisk hanterbarhet (Tabell 3).

Tabell 3. Analys av vilken typ av produkter som lämpar sig för återanvändning med fokus på bygg.

Produkt	Ekonomi	Miljö	Logistik	Kommentar
Badkar, cyklar, kastruller, verktyg	+	++	++	Stor miljönytta att återanvända metallprodukter. Cyklar behöver oftast mindre reparationer för att återfå funktion. Högt värde.
Toastolar, handfat och VVS	++	+	+	Miljönyttan relativt lite och produkterna är ömtåliga, främst toastolar. Urval av finare handfat kan motiveras.
Vitvaror och spisar	++	++	-	Viktigt poängtera att produkten inte är funktions och säkerhetstestad och säljs i befintligt skick. Stort värde och den sämre energiklassningen har liten betydelse i helheten. Utrymmeskrävande
Fönster, dörrar, virke	+	++	-	Ståldörrar och säkerhetsdörrar har stort värde men är utrymmeskrävande
Marksten, betongplattor, takpannor och tegel	++	+	-	Produkter med okänt ursprung eller från industribyggnader bör inte återbrukas pga. sitt innehåll. Produkterna är tunga. Tegel har högt ekonomiskt värde.

Det finns också en portal, Centrum för cirkulärt byggande (ccbuild.se), där IVL tillsammans med byggindustrin forskar på hur byggsektorn kan bli mer cirkulär. Ett exempel på projekt är renovering av kontorsmiljöer där återbruk vid renovering av ett exempelkontor på 2 000 kvadratmeter och 170 anställda skulle spara 2 miljoner kronor, 40 ton avfall och utsläpp av 60 ton koldioxid. Det som lönar sig mest att återbruka är glaspartier, höj- och sänkbara skrivbord samt kontorsstolar.

När det gäller byggavfall föreslås följande utvecklingsåtgärder (Naturvårdsverket 2015a):

- I stadsplaneringen avsätta ytor för återanvändning i anslutning till byggvaruhus.
- Ställa krav på att leverantörer av byggmaterial återtar emballage och överskott.
- Utredda vilka avfallsförebyggande åtgärder som också ger ekonomiska förtjänster.
- Använda mer prefabricerade element och bygga mer flexibelt med delar som går att återanvända.
- Hitta lösningar för hur överblivet byggmaterial kan lämnas till gemensam återförsäljare för återanvändning.

Inom bygg och anläggning bör återbruk och återvinning av de stora flödena fokuseras såsom jordmassor, asfalt och rivningsbetong. I övrigt behöver vi öka kunskapen om vilka avfallsmängder som uppstår från byggprojekt för att kunna sätta in relevanta åtgärder för att minska avfallet och öka återvinningen. På sikt kan återbruk av i första hand interiöra byggprodukter behöva utvecklas.

Analys av interna avfallsflöden

I den interna avfallsrapporten om förvaltningarnas avfall från 2016 drogs ett par slutsatser med bäring på Avfallsplanen. Det saknas mål som ger tydligt stöd i att förbättra det interna avfallsarbetet utifrån ett helhetsperspektiv. Det saknas också en kommungemensam organisering för att hantera förbättringsåtgärder, likartat sorteringsystem, frågor, information mm.

Även om Överskottscentralen som hanterar flyttar och återanvändning av inventarier har varit aktiva i mer än 20 år finns det stora utvecklingsmöjligheter. Alla intervjuade kände till dem, men vissa använder inte deras tjänster eftersom de ansåg att de inte hade råd. Istället hade de egna lager. Detta är förstås effektivt om inventarierna verkligen används igen, men erfarenheten är att i de flesta sådana lager blir möblerna stående mycket länge. Överskottscentralen kopplas inte heller in vid större flyttar eller renoveringar av t.ex. skolor. Det har också varit problem att drifta den intranätsida som skulle synliggöra mer svårförmedlade inventarier. Vidare visar statistiken att mängden avfall ökar från cirka 50 ton/månad till 70 ton i juni genom ”semesterrensningar”. Samtidigt minskar återvinningen från 77–90 procent övriga året till 66 procent i juni. Här finns stora möjligheter att erbjuda sorterings tjänster vid denna tid på året.

Förslaget om förvaltningsvisa workshops för att identifiera engångsartiklar som kan vara överflödiga, kan bytas mot mer hållbara material, eller kan minskas i förbrukning kan vävas in i avfallsplanen.

Intervjuade personer från verksamheterna hade möjlighet att lyfta fram goda exempel som de hade genomfört för att minska avfallet och som kan vara aktuellt att sprida till liknande verksamheter:

- Gymnasiet återanvänder byggmaterial såsom köksskåp och murblock till flera utbildningar.
- Vård och omsorg köper stora sylthinkar och fördelar dem i mindre glasburkar som de diskar själva.
- Inom skolan har de minskat antalet skrivare för att minska antalet utskrifter.
- Flera kontorsmiljöer har mätt antalet utskrifter för att uppmärksamma frågan och minska antalet. Få verkar dock ha lyckats varaktigt och avsaknad av mål anges som en bidragande orsak. Många är också mer vana att läsa/markera på papper och sätta in i pärmar.
- Skolan har tagit bort engångsmuggar vid vattenstationer i korridoren och ersatt med diskbara plastglas.
- Kök i såväl skola som vård och omsorg arbetar medvetet med att minska matavfallet.
- Fler sorteringskärl har införts och information har satts upp för hur man sorterar rätt.

Ett exempel som sågs som en potential för framtiden var när standardiserad IT-arbetsplats ska införas så bör det leda till minskade avfallsmängder genom att behoven ska styra till viss typ av utrustning. På liknande sätt har idéer framförts att utbudet av kontorsmöbler skulle kunna standardiseras mer för att underlätta matchning vid återanvändning och minska drivkraften att köpa nytt.

Det identifierades också ett antal brister eller förbättringsområden. Daglig verksamhet köpte in lunch från en restaurang som levererades i plastförpackning som sedan slängdes i restavfall. En skola gav exempel på att läroböcker slängdes som restavfall för att eleverna hade skrivit i dem istället för i särskilda skrivböcker. Det finns fortfarande exempel på att det enda som finns är ”vanliga papperskorgar” i flera verksamheter. Även bland verksamheter som infört källsortering kan ”papperskorgarna” finnas kvar och minska benägenheten att sortera.

Under framtagandet av avfallsplanen genomfördes 20 verksamhetsbesök som skulle täcka in större delen av respektive förvaltnings verksamhet. Syftet med besöken var att få en bild av vilket avfall som uppstår, hur verksamheten arbetar med att förebygga, återbruka och sortera, samt vilka förbättringsområden som fanns. Det främsta resultatet av dessa besök är bilaga 3 – Guide för resurs- och avfallshantering.

Prioriterad inriktning bör vara att stärka materialval utifrån livslängd, underhåll, reparation och återbruk av möbler och utrustning för att minska nyinköpen. Det är också angeläget att arbetet med att minska avfallet når ut till alla kommunala arbetsplatser. Stöd bör särskilt ges till verksamheter som har mycket restavfall för att hitta sätt att minska det.

Möjligheter att minska nedskräpningen

Rapporter och goda exempel

Med nedskräpning menas att slänga eller lämna saker av olika karaktär på marken. Det är förbjudet att skräpa ner enligt Miljöbalken 15 kapitlet 26 §: "Ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till." Då det oftast är okänt vem som skräpat ner blir det olika aktörers ansvar att städa upp. Kommuner ansvarar för gator, torg och andra allmänna platser inom detaljplanlagt område. Trafikverket ansvarar för rastplatser och allmänna vägar. Fastighetsägare ansvarar normalt sett för städning inom kvartersmark som upplåts för allmän trafik.

Beräkningar av nedskräpningens kostnader i EU visar på 25 euro per invånare och år. För Örebro kommunkoncern kostade renhållning av allmän plats samt sanering av skadegörelse och klotter omkring 22 mnkr år 2018, men det är svårt att få en korrekt siffra.

Miljöer som upplevs skräpiga är oftast torg, gator, trottoarer, längs bilvägar och vid återvinningsstationer (Håll Sverige rent, 2018). Forskning visar att 81 procent av observerad nedskräpning var medveten och att redan skräpiga miljöer känns mer okej att skräpa ner vilket till slut leder till att de upplevs otrygga. Människor i alla åldrar skräpar ner, men generellt tror samtliga åldersgrupper att det är personer yngre än de själva som står för nedskräpningen.

Skräp tar olika lång tid att bryta ner och visst avfall såsom plast, som är ett ungt material, vet vi ännu inte om det bryts ner alls i de ämnen den består av eller om den bara finfördelas till mindre partiklar. Troliga nedbrytningstider för olika avfall så att de inte längre är synliga för ögat:

- Glas 1 miljon år
- PET-flaskor 450–1 000 år
- Aluminiumburk 200–500 år
- Plastpåse 50–100-tals år
- Ballong 5–100-tals år (beroende på material)
- Fimp 1–100 år
- Tuggummi 20–25 år
- Tidning 6 veckor
- Organiskt material 4 veckor

Då nedbrytningen tar så lång tid och den mer storskaliga nedskräpningen bara har pågått sedan vi fick förpackad mat någon gång kring 1930-talet så byggs avfallsmängden i naturen upp. Av det avfall som hittas på svenska stränder är två tredjedelar konsumentprodukter och tre fjärdedelar produkter för omedelbar konsumtion typ cigaretter, godispapper och snabbmatsförpackningar (Nordic council of ministers, 2015). Plasten från staden blir så småningom mikroplast i haven.

Håll Sverige rents Skräppapport 2018 listar orsaker till att människor skräpar ner:

- Skräpet är komposterbart 41 %

- Det saknas papperskorg 39 %
- Det jag slänger räknas inte som skräp 22 %
- Papperskorgen är full 18 %
- Slöhet 15 %
- Att det redan är nedskräpat 3 %

Uppdragsledaren för revidering av avfallsplanen har i tidigare tjänst i Västerås stad gjort en omvärldsanalys av metoder för minskad nedskräpning i fem kommuner¹⁹. Nedan ges exempel på metoder som framkom.

- **Arbetslag för renhållning.** Fyra av kommunerna hade cityvärdar och arbetslag, ofta personer i arbetsmarknadsåtgärd, som dagligen håller rent med fimpsug, river affischer och anmäler problem som andra behöver ta hand om.
- **Skräpkorgars placering och utformning.** Borås använde dels en analys av var mycket folk rör sig, dels dialog med de som tömmer papperskorgarna eftersom de har god koll på var det är fullt och inte och därmed var det kan behövas fler papperskorgar. Södertälje jobbar med en långsiktig plan för att byta ut alla sina skräpkorgar till enhetliga med god funktion. En bra skräpkorg kan ta emot allt avfall, kan hållas ren, är utformad så att råttor inte ska kunna klättra, och att fåglar inte ska kunna komma in.
- **Komprimerande skräpkorgar.** Flera av kommunerna har satsat på komprimerande Big Belly-tunnor. De uppfyller också alla krav på god utformning genom att de inte blir fulla så fort, ger en signal när de behöver tömmas så att inget hamnar utanför, förebygger problem med fåglar som drar ut skräp samt har en pedal för att öppna så man slipper ta i ”äckliga lock”. I Uppsala har Big Belly-tunnor ”stripats” som olika personer och bildar Skräpkören (Figur 16) som sjunger när man öppnar dem. En annan fördel med Big Belly är att sidorna kan användas för budskap och de utsätts därför inte för klotter eller affischer som andra skräpkorgar.

---

¹⁹ Kommunerna som intervjuades, efter tips från Håll Sverige rent, var Borås, Göteborg, Karlstad, Södertälje och Uppsala.

Figur 16. Skräpkören i Uppsala. Big Belly-tunnor som ser ut som olika personer och sjunger när man öppnar dem.

- **Papperskorgar för sortering.** Borås och Göteborg har haft papperskorgar för sortering. I Borås ska plast, glas och övrigt samt pantrör sorteras men erfarenheten är att det precis som i Örebro inte kan hanteras som sorterat. Göteborg har nu fraktionerna ofärgat/färgat glas, plast, brännbart samt Pantamera-rör. Tidigare försök med matavfall föll inte väl ut för folk skrapade inte av maten från papper och liknande. Metall blev väldigt lite och det revs ut av pantburksletare. Glas fungerade bäst. Trots att de har utvärderat vilka fraktioner som fungerar bäst är det bara på platser där människor har ”lugnare tempo” (lekplats/kulturresevat) som sorteringen fungerade.
- **Fimpkoppar.** Göteborg har infört 30 fimpomater där man med sin fimp röstar i en fråga som byts ut en gång i månaden (Figur 17). De har fått mycket uppmärksamhet och uppmuntrar till att fimpen hamnar rätt.
- **Fimpsug.** Borås, Göteborg och Södertälje använder fimpsug för att enkelt få upp fimparna, även mellan gatstenar.
- **App mot nedskräpning.** Borås använder HSR:s app där man kan rapportera om platser som är nedskräpade. De får in runt 400 rapporter per år.
- **Samarbete med restauranger och butiker.** Exempel på insatser är att mäta ut den yta som krögare, tobakshandlare och 7-eleven ansvarar för att hålla ren efter stängning, dela ut askkoppar till serveringar, föra dialog om roller och ansvar för att stävja beteendet att restauranger sopar ut fimpar till kommunens mark istället för att ta hand om dem, eller att centrumföreningen samtalar med handlarna om hur de pratar med kunder, att de sopar utanför sin butik, inte röker och fimpar utanför, inte dumpar lastpallar och skräp utanför när de har lastat ur.

- **Samverkan med fastighetsägare och andra.** Exempel på insatser är att ta bort klottor inom 24 timmar, att gå igenom fastighetsägarnas ansvar att hålla rent framför sin fastighet, samarbeta med Länstrafiken om ett gemensamt budskap för att stävja nedskräpningen av hållplatser, kommunikationskampanjer i samverkan med centrumföreningen för att påverka attityder, samverkansavtal med fastighetsägarna att kommunen tar över fastighetsägarens ansvar för städning för att få en helhet i centrum.
- **Skräpplockaraktiviteter.** Alla kommunerna jobbar med någon form av skräpplockardagar med skolor. Men många gör det också tillsammans med företag och föreningar. Man kan få hjälp av HSR med material. Det är inte så många som deltar, men det ger mycket positiv uppmärksamhet och de som har städlat är inte lika benägna att skräpa ner efteråt. Exempel på upplägg är volontärstädning där man anmäler intresse och var man vill städa på hemsidan, använda Städa Sverige för föreningar som vill städa och få ersättning för det, bjuda in klubbar med koppling till vatten för att belysa att skräpet hamnar i ån, samtidigt som de fikar, grillar och plockar tillsammans.
- **Kommunikation och events.** Exempel är ferieungdomar som intervjuar folk på stan om renhållning, engagera förebilder i att plocka skräp, göra filmer, trycka budskap på sidan om skräpkorgarna, lokal TV som sänder på olika språk med filmer om återvinning och nedskräpning, använda barnprogramprofilen att prata om skräp vilket också engagerar föräldrar, årliga kampanjer såsom "Södertälje rent" med roliga aktiviteter och shower med t.ex. Tobbe trollkarl för barnen och kombinerar det med magnetfiske i kanalen, plogging, skolstädning, mm. Uppsalas Skräppspel är ett brädspel i mänsklig storlek med frågekort om nedskräpning. Kampanjer som skojar till det som t.ex. att duvorna i Göteborg försökte sluta röka och att man därför ska fimpa i askkoppen (se Figur 18). Observera också den orangea färgen. Göteborg har utvärderat svarta, orangea och konstnärliga fimpkoppar och kommit fram till att synligheten genom den orangea färgen gjorde stor skillnad och kampanjaffischen fick samma basfärg.
- **Tävlingar.** Exempel är fototävlingar om ren och snygg stad som används för en utställning, tävling om film att få sändas på bioreklamen. Detta är ett exempel på att fokusera på det positiva budskapet som flera av kommunerna trycker på. Att fokusera på nedskräpningen upplevs utpekande och möts ofta av kritik.
- **Nudging och lätt att göra rätt.** Uppsala testade spår på marken som ledde till soptunnor, men det funkade inte bra och togs bort. Uppsala har också gett möjlighet att få delta på yoga i en park om man uppvisade ett kvitto på pant, vilket gav mycket uppmärksamhet. Uppsala delar ut små påsar för att kunna

Figur 18. Exempel på kampanj i Göteborg för att fimpa rätt.

slänga något kladdigt i, t.ex. tuggummin, tills man når en papperskorg, men det gav en debatt om att inte använda plast.

- **Muntlig information.** Borås använder en husbil som kör runt i bostadsområden och informerar om återvinning på flera språk. I Karlstad får kommunen ofta påringningar om skräpiga återvinningsstationer. De misstänkte att det var mindre restauranger som dumpade och att de inte vet vad som gäller och har därför gått ihop med livsmedelsinspektörerna som informerar om vad som gäller vid besök. De tipsar också på lätt svenska entreprenörer och fastighetsägare vad de kan göra.

Vellinge kommun har minskat antalet fimpar genom att via försäljningsställen för cigaretter dela ut plåtetui där man kan fimpa tills man kommer till en fimpkopp (Håll Sverige rent, 2018).

Prioriterad inriktning bör vara att etablera en strategisk kommunikation även för minskad nedskräpning samt att stärka samverkan mellan förvaltningar och andra aktörer.

Bilaga 2 – Framtagandeprocess

Framtagandet av ny avfallsplan påbörjades i oktober 2018 och fyra arbetsgrupper startade sitt arbete i januari 2019. Samtidigt påbörjade Structor miljöteknik AB sitt arbete med miljökonsekvensbeskrivning av avfallsplanen. Styrgrupp för uppdraget har varit:

- Katrin Larsson, hållbarhetschef, Kommunstyrelseförvaltningen
- Ulrika Jansson, programdirektör samhällsbyggnad
- Mimmi Hodzic, förvaltningschef Tekniska förvaltningen
- Henrik Bengtsson, förvaltningschef miljökontoret
- Håkan Gustafsson, verksamhetschef avfallsavdelningen

Kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling beslutade i oktober 2019 att skicka förslag till ny avfallsplan på intern remiss och externt samråd. Vid framtagandet av avfallsplanen har följande funktioner deltagit:

Arbetsgrupp kommuninternt avfall

Namn	Funktion	Verksamhet
Anna-Lena Jacobsson	Vaktmästare	Tullängsgymnasiet
Conte Dyrebrant	Instruktör	Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbetsmarknad
Hans Martinsson/Pelle Åsberg	Vaktmästare	Programnämnd barn och utbildning
Håkan Ragnarsson	Vaktmästare	Programnämnd social välfärd

Arbetsgrupp byggavfall och anläggning

Namn	Funktion	Verksamhet
Adina Lundberg	Enhetschef projektledning	Tekniska förvaltningen
Karin Öhman	Upphandlare	Futurum fastigheter AB
Lennart Lindkvist	Driftchef	Örebroporten AB
Linus Larsson	Miljöchef	Örebro bostäder AB
Lisa Arnwald-Storm	Projektledare	Stadsbyggnadsförvaltningen

Arbetsgrupp hushållsavfall och verksamhetsavfall

Namn	Funktion	Verksamhet
Marlene Rünell	Miljö- och hälsoskyddsinspektör	Miljökontoret
Ola Eklöf	Avfallsingenjör	Tekniska förvaltningen
Peter Nilsson	Administratör	Tekniska förvaltningen
Stefan Sjöberg	Planerare	Tekniska förvaltningen
Viktoria Wing	Avfallsingenjör	Tekniska förvaltningen

Arbetsgrupp minskad nedskräpning

Namn	Funktion	Verksamhet
Åse Friberg	Enhetschef bygg och drift	Tekniska förvaltningen
Jonas Harryson	Gruppledare	Tekniska förvaltningen
Johan Eliasson	Miljö- och hälsoskyddsinspektör	Miljökontoret
Malin Carlsson	Projektledare	City Örebro

Under våren 2019 genomfördes tre dialogmöten med föreningar och ideella nätverk. Samtalen resulterade i flera detaljerade inspel om vad som kan komma att bli delar av den samverkan med civilsamhället som planeras:

- Samarbete med lokala hyresgäsföreningar och bostadsrättsföreningar kan vara kanaler att använda för att nå invånare för information och dialog
- Kan fler miljögrupper likt den i Varberga stimuleras som bidrar med direktdialog med invånare?
- Samverkan kring aktiviteter och föreläsningar för att sprida goda exempel.
- ROS-nätverket erbjöd sig att stå för innehåll i ”Smarta kartan” för Örebro (exempel från Göteborg) om kommunen kan stå för portalen
- Det finns många häpnadsväckande fakta och siffror på området som kan användas för att bidra till ”snackisar” runt fikaborden.

16 § Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur samråd enligt 15 kap. 42 § miljöbalken angående förslag till ny renhållningsordning har genomförts, och vilka aktörer som har deltagit i samråd.

Bilaga 3 – Guide för Resurs- och avfallshantering inom Örebro kommun

Denna guide är gjord för träffar med hela arbetsplatsen eller andra befintliga arbetsformer som gör att arbetsplatsens nuläge och förbättringsmöjlighet kan bedömas. I den vänstra kolumnen nedan ges en *idealbild* av en verksamhet som genererar mycket lite avfall. Spegla er verksamhet i idealbilden och bedöm hur väl ni uppfyller respektive punkt. Lista era förbättringsåtgärder och för in dem i era ordinarie arbetsrutiner på lämpligt sätt. Vilka punkter som är viktigast beror på ert utgångsläge och ni hittar kanske inte förbättringsområden på alla punkter.

Några av kommentarerna specificerar vilken betydelse åtgärden kan ha i *kilogram koldioxid*. Som jämförelse är en hållbar koldioxidbudget för en person 1 000 kg/år (2,74 kg/dag) och 1 kg koldioxid motsvarar 6 km bilkörning med svensk medelbil eller 38 gram nötkött.

Målet för de kommunala verksamheterna enligt kommunens avfallsplan är att halvera restavfallet till 2030, samt minska nyinköpsens andel av all anskaffning som sker.

Huvudfråga: Hur kan er arbetsplats underlätta för personalen att dagligen välja de alternativ som tar Örebro kommun närmare en cirkulär ekonomi?

För en cirkulär ekonomi behöver vi:	Kommentarer
1. Dela saker som används sällan (t.ex. Ipads), eller spel som barnen tröttnat på mellan verksamheter	Varor har sin största miljöpåverkan vid tillverkningen och delning bidrar till färre nyinköp. Tillverkningen av en dator på 3 kg ger upphov till 210 kg koldioxid och 1 200 kg avfall.
2. Använda digitala lösningar för att minska brevutskick, tidningar och pappersförbrukning	Stor del av pappersförbrukningen är fortfarande av gammal vana. Brevutskick kostar porto och ger kunderna avfall. 1 000 insparade A4-papper sparar 40 kg koldioxid. Pappersåtervinning sparar årligen 3 miljoner träd i Sverige.
3. Anpassa matinköp och fikabeställningar till antal gäster och ta hand om rester så att matsvinn undviks	Mat som produceras och aldrig äts är ett allvarligt slöseri. Grunden är att veta hur mycket som kommer gå åt, utforma servering så att allt äts upp, samt att kunna använda det som blir över till annat. 1 kg matsvinn ger upphov till 2 kg koldioxid.
4. Sälja och servera matprodukter som inte kräver förpackning eller engångsartiklar	Förpackningar innebär onödig miljöpåverkan när alternativ finns. I caféer och restauranger kan man välja utbud som kan serveras på flegångsmaterial eller utan inslagning. 1 000 pappmuggar ger 7 kg koldioxid. En porslinsmugg behöver diskas 16 gånger för att nå lägre klimatpåverkan än en plastmugg och en pappersmugg 64 gånger.
5. Köpa rätt mängd av livsmedel, batterier, elektronik och andra artiklar med begränsad hållbarhet	Undvik att köpa in lager ”för säkerhets skull”. Det riskerar att bli avfall direkt och är ett allvarligt slöseri. Elektronik kan bli föråldrad på hyllan även om den inte har ett bäst-före-datum.

Huvudfråga: Hur kan er arbetsplats underlätta för personalen att dagligen välja de alternativ som tar Örebro kommun närmare en cirkulär ekonomi?

För en cirkulär ekonomi behöver vi:	Kommentarer
6. Underhålla och reparera inventarier så att de håller länge	Enkla reparationer kan spara många onödiga nyinköp. Vi kommer långt med att limma, byta reservdelar, lappa ihop, slipa till, mm. Fråga om er vaktmästare kan laga och påtala lagningsbehov som inte kan tas omhand (kontakt nedan).
7. Kontakta Överskottscentralen i första hand när möbler och inventarier behöver införskaffas eller lämnas	Fungerande inventarier bör användas av annan verksamhet för att undvika onödiga nyinköp. Överskottscentralen kan fixa till, lagra och vid behov återvinna inventarier.
8. Behålla en kritisk hållning till behov av nyinköp även när pengar tillfälligt finns ”över” eller när renovering görs	Inköpen ökar markant i december varje år. Risken finns att saker som inte är akuta behov köps in om syftet är att göra av med pengarna. Kommunallagens skrivningar om god ekonomisk hushållning gäller även i december och om väggen får ny färg. Bara renovering motiverar inte nya möbler.
9. Vid nyinköp från avtalad leverantör välja en kvalitet som ger lång livslängd i verksamheten och material som är förnybara och kan återvinnas	Se punkt 1 om nyinköp. Om varan kan hålla längre kan totalkostnaden över tid minskas precis som miljöpåverkan. Finns varor som efter användning enkelt kan plockas isär och återvinnas minskas miljöpåverkan ytterligare. Energiförbrukning för tillverkning av återvunnen aluminium är t.ex. bara 5 % av nytillverkat. Påtala eventuella luckor i avtalen för inköpsamordnare eller upphandlingsavdelning så att ni kan handla rätt.
10. Vid inköp av förbrukningsvaror från avtalad leverantör välja förpackningar av förnybara eller återvunna material och undvika svart plast.	Glas och metall går att återvinna hur många gånger som helst medan pappersförpackningar är förnybart såväl som så kallad bioplast. Svart plast kan idag inte sorteras maskinellt och går därför till förbränning.
11. Kunna sortera allt avfall som normalt uppstår veckovis i caféer, lunchrum, kontor och andra personalutrymmen	Det är lag på att sortera förpackningar. En återvunnen konservburk spar energi som räcker till 7 timmars TV-tittande, en aluminiumburk till ett dygns datordrift, en dagstidning till 38 koppar kaffebrygning och en påse matavfall blir biogas till 2,5 kilometers bilkörning.
12. Placera återvinningskärl mer tillgängligt än restavfallskärl	Människan väljer ofta det enklaste alternativet. Därför behöver det vara svårt att slänga fel. Ta bort kärl för restavfall på kontor och andra onödiga platser och hänvisa till källsortering. Placera sorteringen där det är enklast att nå.
13. Ha fungerande rutiner så att kemikalierester, batterier, ljuskällor, elavfall, läkemedel hamnar rätt	Även mycket små mängder av farligt avfall kan göra stor skada om det hamnar i avlopp och senare vattendrag. En del av reningen i avloppsreningsverket görs av bakterier som kan slås ut av föroreningar. Även från sopor finns risk att farliga ämnen sprids till luft när avfallet bränns.

Huvudfråga: Hur kan er arbetsplats underlätta för personalen att dagligen välja de alternativ som tar Örebro kommun närmare en cirkulär ekonomi?

För en cirkulär ekonomi behöver vi:	Kommentarer
14. Undersöka hur det som hamnat i restavfall kan sorteras rätt eller minskas förbrukning av	Undersökning kan innebära att hitta alternativ till sådant ni vet att ni slänger som istället kan vara flergångsmaterial eller återvinnas, eller att ni helt enkelt kollar en vecka vad som eventuellt hamnar fel. Restavfallet bränns upp och det materialet kan aldrig användas igen vilket är ett allvarligt slöseri. En genomsnittlig påse hushållsavfall i Örebro innehöll 2017 bara 43 % egentligt restavfall medan 39 % var förpackningar och 17 % var matavfall.
15. Synliggöra avfallsmängder och dess globala miljöpåverkan som incitament för rätt beteende	Exempel kan vara skyltar i restauranger om olika livsmedels påverkan. Att förstå konsekvenser av sitt handlande påverkar vissa att vilja göra rätt. Ovan finns flera exempel på siffror att använda och vill ni ha andra exempel kan ni vända er till kontakt nedan.
16. Agera god förebild för resurshushållning i lokaler för konferenser, besök och utbildning	Konferens- och besökslokaler är ett skyltfönster för Örebro där upplevelsen ska stå i samklang med våra miljömål. Skolor ska enligt läroplanen undervisa i hållbar utveckling och det är viktigt för trovärdigheten att i skollokaler kunna leva som man lär.
17. Se till att personalen har kunskap och motivation att efterleva denna guide	Ledarskap är alltid viktigt för hur levande en fråga blir i organisationen. Det behöver inte alltid kräva mycket tid utan kan handla om ordval och attityder. Var en god förebild!
18. Underlätta för våra tjänstemottagare att agera på ett motsvarande sätt som ovanstående punkter	Genom brevutskick, utlämning av papper och vissa kreativa alster bidrar vi till avfall i tjänstemottagares hem. När vi utför tjänster i hem och boenden kan vi underlätta tjänstemottagarnas hantering av avfall. Utbildning skapar möjligheter till hållbar livsstil. Hur påverkar ni?

Kontakt: Ambitionen är att bygga upp en stödjande funktion för det interna avfallsarbetet, men den finns inte än. Sök på intranätet efter "avfall" och planerare på Kommunstyrelseförvaltningen.

Bilaga 4 – Nedlagda deponier

Nedan redovisas en bedömning av risken för olägenhet vid alla nedlagda deponier som finns i Örebro kommun. Inventeringen som gjordes 2014 hade dock en del brister och därför görs en ny från 2018. **Denna hann inte hanteras färdigt innan avfallsplanen antogs.** Därför ska nedanstående tabeller främst ses som en redovisning av vilka nedlagda deponier som det finns kännedom om. Bedömning av dess risk för olägenhet kommer att klargöras genom två av denna avfallsplans åtgärder de kommande åren.

Deponier med kommunalt ansvar med MIFO fas 1-inventering²⁰ 2018

Anläggning	Riskklass enligt MIFO fas1	Vidtagna åtgärder	Planerade åtgärder
Lillån. Hovsta 11:1	2	Sluttäckt 1976	Inga
Garphytte Bruk. Naddeboda 2:7	2	Städad 2004	Kvar att besluta
Västra Runnaby. Eker 14:169	1	Sluttäckt 1991	Kvar att besluta
Snötipp Vivalla. Mikael 2:96	3	Driftslut 2018	Inga
Venan. Olaus Petri 3:180	2	Sluttäckt 2005	Befintligt kontrollprogram
Skebäck/Oset. Almby 11:79	2	Sluttäckt 1995	Befintligt kontrollprogram
Nastagropen. Ånsta 20:144	1	Sluttäckt	Kvar att besluta
Södra gropen. Ånsta 20:134	1	Sluttäckt 2006	Kvar att besluta
Paris. Mosås 1:111	1	Sluttäckt 2009	Kvar att besluta

Deponier med kommunalt ansvar med MIFO fas 1-inventering 2014

Anläggning	Riskklass
Ervalla	4
Slyte	3
Kil 1	4
Kil 2	4
Hagby/Latorp	3
Snötipp Vivalla	3
Hampetorp	3
Arvidstorp	3
Fyllingegöl	3
Latorp	3
Via Glanshammar	3

²⁰ Inventeringsrapporten har i skrivande stund inte godkänts av tillsynsmyndigheten.

Deponier med annan ansvarig

Anläggning	Riskklass
Myrö	-
Garphytte bruk 1	2
Garphytte bruk 2	2
Garphytte bruk 3	2
Garphyttan	4
Barnmossen	-
Mellringe grustag	-
Karlslund	-
F.d. tegelbruksdammar	-
Örebro kartongbruk	-
Östra Mark	3
Hermingemoss	-
Lertag Mosås	-
Sandhem/Dignus	-
Paris 1	3
Segersjö	-
Korsbacken	-
Kilsmo	4
Sundsbro	2
Brevens bruk	-
Rastorp	-
Vintrosa	-
Signalen 4 tippområdet	-
Eriksberg	-

Referenser

Litteratur

Avfall Sverige 2012. *Avfallsförebyggande i praktiken - en guide till hur kommuner kan arbeta med återbruk*. Rapport U2012:10, Avfall Sverige AB, Malmö.

Avfall Sverige (2015). *Produkters totala anfall – studie om avfallens fotavtryck och klimatkostnader*. Rapport 2015:22, Avfall Sverige AB, Malmö.

Håll Sverige rent (2018). *Skräpprapporten 2018*.

Naturvårdsverket (2015a). *Tillsammans vinner vi på ett giftfritt och resurseffektivt samhälle - Sveriges program för att förebygga anfall 2014–2017*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket (2015b). *Omställning till hållbara konsumtionsmönster – Syntes inom ramen för fördjupad utvärdering av miljömålen 2015*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket (2018). *Anfall i Sverige 2016*. Rapport 6839, Naturvårdsverket, Stockholm.

NFS 2017:2. *Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av anfall*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Nordic council of ministers (2015). *Marine Littering and Sources in Nordic Waters*.

SFS 1998:808. *Miljöbalk*. Miljö- och energidepartementet.

SOU 2017:22. *Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi*. Wolters Kluwers kundservice, Stockholm.

Kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling

Sammanträdesdatum: 2019-10-15
Justeringsdatum: 2019-11-04
Anslagsdatum: 2019-11-06

§ 57 Remissbeslut för Avfallsplan

Ärendenummer: Ks 1037/2017
Handläggare: Andreas Sävenstrand

Ärendebeskrivning

Ett preliminärt förslag till avfallsplan bereddes vid sammanträdet 17 september och planen har nu kompletterats till föreliggande remissversion. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att planen nu skickas på remiss och samråd.

Beslutsunderlag

Remissversion Avfallsplan 2020, okt 2019
Följebrev till remiss inklusive sändlista
Miljökonsekvensbeskrivning Structor miljöteknik AB 190912

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling:

1. Remissversion av avfallsplan 2020 sänds på remiss mellan 16 oktober och 31 januari enligt sändlista.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att genomföra samråd enligt Kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslut

Kommunstyrelsens utskott för hållbar utveckling beslutar:

- Enligt Kommunstyrelseförvaltningens förslag.

13

Ansökan om utökat
ekonomiskt stöd från
Föreningen Hälsobro

19RS4228

Ansökan om utökat ekonomiskt stöd från Föreningen Hälsobro

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar

att avslå Föreningen Hälsobros ansökan om utökat ekonomiskt stöd.

Sammanfattning

Hälsobro Mer än ett Gym är ett litet gym i centrala Örebro som ägs och drivs av Föreningen Hälsobro som består av Reumatikerföreningen Örebro, Neuro Örebro och Psoriasisförbundets lokalavdelning i Örebro. Hälsobro startade som ett Arvsfondsprojekt. Projektets syfte var att etablera en livsstilsförändrande verksamhet för föreningsmedlemmar gällande kost, hälsa och motion. Många av föreningsmedlemmarna får inte den träning de behöver efter avslutad rehabilitering. Region Örebro län lämnar för närvarande ett ekonomiskt stöd på 1 500 000 kr per år. Hälsobro erbjuder förebyggande och efterrehabiliterande träning för personer som inte kan eller vill träna på traditionella gym. Personer som avslutat rehabilitering inom regionen men som är i behov av fortsatt träning/friskvård t.ex. strokepatienter, patienter från habiliteringen, överviktsenheten, seniorer, boende i olika gruppboenden med flera.

Hälsobro har inkommit med en ansökan till regionen om utökat ekonomiskt stöd för att kunna utöka lokalytan i gymmet. Region Örebro läns budget för 2020 innehåller inga löne- och prisuppräknings av de ekonomiska ramarna till regionens verksamheter. Regionen står inför en period med ökade behov hos befolkningen samtidigt som tillväxten av skatteintäkterna, vilka utgör den huvudsakliga finansieringen, dämpas. Ett omfattande arbete pågår därför för att minska kostnaderna i stort sett i alla verksamheter i regionen och stor återhållsamhet måste råda med nya åtagande. Mot bakgrund av detta kan inte någon utökning av det ekonomiska stödet till Föreningen Hälsobro lämnas för 2020.

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS4228

Beredning

Regionstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet den 20 januari 2020.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms inte ha några konsekvenser för ovanstående perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen den 28 januari 2020

Ansökan om utökat ekonomiskt bidrag från Föreningen Hälsobro

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Föreningen Hälsobro

Ansökan om utökat Ekonomiskt stöd
Ställs till Region Örebro län.

Föreningen Hälsobro
802440-8190

Ansökan om utökat ekonomiskt stöd för Föreningen Hälsobro

Hälsobro Mer än ett Gym är ett litet gym i centrala Örebro, det ägs och drivs av Föreningen Hälsobro som består av Reumatikerföreningen Örebro, Neuro Örebro och Psoriasisförbundets lokalavdelning i Örebro. Hälsobro startade som ett Arvsfondsprojekt. Projektets syfte var att etablera en livsstilsförändrande verksamhet för föreningsmedlemmar gällande kost, hälsa och motion. Många av föreningsmedlemmarna får inte den träning de behöver efter avslutad rehabilitering.

Hälsobro har sedan 2009 haft ett fortsatt samarbete med olika enheter inom Region Örebro län. Det är styrelsens förhoppning att Hälsobro verksamhet ska kunna fortsätta att utvecklas eftersom vi är medvetna om att många annars inte skulle få nödvändig träning. Vi vill ge ett stort Tack till Region Örebro län för ekonomiskt stöd på 1 500 000 kr per år som vi erhåller. Bidraget ger oss möjlighet att fortsätta utveckla och permanenta Hälsobro verksamhet. Hälsobro erbjuder förebyggande och efterrehabiliterande träning för personer som inte kan eller vill träna på traditionella Gym. Personer som avslutat rehabilitering inom regionen men som är i behov av fortsatt träning/friskvård t.ex. strokepatienter, Habiliteringen, Överviktsenheten, seniorer, boende i olika gruppboenden m.fl.

Hälsobro startade upp på Manillagatan i Örebro och har samma lokal som när man startade verksamheten 2009 men idag har behovet av utrymme ökat. Personer med rullstolar och rullatorer upplever lokalen trång och avställningsytor saknas för rullatorer och t.ex. scooter. Gruppträning som Balans/styrka och Core är väldigt populära grupper och vi är överbokade pga. att vi inte kan ta in fler i varje grupp, golvytan är för liten. Feldenkrais är ytterligare en viktig grupp där man arbetar med medvetenhet i rörelsen, personer ligger på mattor och instrueras rörelser från Feldenkraispedagog. Hälsobro har inte träningsrum så att vi i dagsläget kan erbjuda både Feldenkrais och Balans/styrka samtidigt, detta skulle vara önskvärt.

Hälsobro har idag ett gott samarbete med Psykiatri – och Habiliteringen i Örebro. Personer slussas ut till träning inom Hälsobro verksamhet. Lokalen är en förutsättning för fortsatt bra samarbete eftersom flertalet har behov av specialträningen på Hälsobro. Hälsobro har utrustning som bl.a. Gåbarr, stå/gå- träningsmaskin Glider och Motomed-cykel för särskilda behov av träning som inte finns på traditionella gym.

Hälsobro har nyligen firat 10-årsjubileum och det kom många besökare, både gamla och många nya ansikten som är nyfikna på vår verksamhet. Hälsobro kan ta emot många fler i gymmet men vi är begränsade av att inte kunna ta emot alla personer som önskar gruppträning då våra grupper i dagsläget är fulla p.g.a. utrymmesbrist. Vår Balans/Styrka-

TRÄNING SAMVÄRD INSPIRATION

grupp är väldigt populär och många som tränar har goda förutsättningar att få mycket bättre balans och då bättre möjligheter att klara sig i vardagen, en förutsättning för att minska risken för fallolyckor.

Hälsobro har under en tid sökt efter lediga lokaler, vi har behov av en lokal med större och fler gruppträningsrum samt utökad yta till våra specialmaskiner och avställningsyta för hjälpmedel under träning.

Hälsobros lokal är bra men inte fullt ut anpassad för personer med funktionsnedsättningar. Det saknas dörröppnare in till lokalen och duscharna har duschkabiner och saknar plana duschgolv. Det här får vi nu möjlighet att ändra på då lokalen vägg i vägg är ledig och Hälsobro får nu möjligheten att utöka ytan med 264 kvm genom att hyra lokalen.

Det behöver göras en del ombyggnationer för att anpassa lokalen till vår verksamhet. Ventilation, ny ingång, flytt av väggar, fler toaletter och duschutrymmen som är anpassade för verksamheten. Vi kommer få tillgång till större Feldenkraisrum, gruppträningsrum, två omklädningsrum med duschbås med plana golvytor och en dusch med nedfällbar sits. En större könsneutral/tillgänglighetsanpassad toalett och en enskild dusch för samma behov. Denna ombyggnation skulle underlätta för vår verksamhet under många år och vi skulle kunna ta emot fler personer som önskar träning i en lugn miljö. Det är en stor fördel att vi skulle kunna vara kvar i vår befintliga lokal och hålla igång verksamheten under ombyggnationen. En flytt inom samma hus underlättar och minskar kostnaden för flytten. Under 2019 har Hälsobro fått nya medlemmar som kommit från Läkargruppen eftersom sjukgymnastikavdelningen har stängts ner. Vi ser också en stor fördel med att kunna behålla de kunder som bor i närområdet. Konsekvenserna är att fler kommer med allt större scooterar och permobiler för träning. Allt fler tränar i maskinerna från rullstol eller sittande kvar i rullstolen, vilket är bra men tar stor plats i lokalen och därmed är behovet av utökad lokalyta stort.

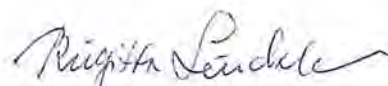
Hälsobro har fått ett fast bidrag på 1 500 000 kr sedan tidigare, Hälsobro har genom åren fått ökade kostnader. Hälsobro söker ytterligare ekonomiskt stöd för att ha möjlighet att utveckla verksamheten och tillgodose deltagarnas behov. I och med detta ökar kostnaderna för hyra, el, lokalvård, kollektivavtalade löner och andra personalkostnader. Anhåller härmed om utökat bidrag för ovan angiven verksamhet.

2019-05-13

Ingela Welin

Verksamhetschef

076-8152900

Birgitta Lindahl

Ordförande Föreningen Hälsobro

070-533 77 25

Region Örebro län

1011 (1093)

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2018

Föreningen Hälsobro är en förening bildad av Reumatikerföreningen, Psoriasisförbundet och Neuroförbundets lokalavdelningar i Örebro för att driva Hälsobro Mer än ett Gym. Föreningen driver Hälsobro som en egen verksamhet med finansieringsbidrag från Region Örebro län. Styrelsen för Föreningen Hälsobro får härmed avge följande redogörelse för föreningen och Hälsobro Mer än ett Gyms verksamhet.

Under året har hållits ett konstituerande möte, sex protokollförda styrelsesammanträden och fem AU möten för Föreningen Hälsobro.

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Ordförande/ledamot	Birgitta Lindahl
V. ordförande/ledamot	Anita Olofsson
Kassör	Olof von Eiern
Ledamöter	Berit Amcoff Mari-Anne Liss Vivianne Lundström Christina Larsdotter Kristina Ahl
Revisorer	Örjan Carlén Elisabet Gustafsson Lars Algotsson
Adjungerade	Ingela Welin Margareta Bergström
AU	Birgitta Lindahl Anita Olofsson Olof von Eiern

Föreningen Hälsobro

Föreningen Hälsobro har under året styrt och utvecklat den verksamhet som Region Örebro län delvis finansierat utifrån Hälsobros beskrivning om verksamhetens mål och inriktning.

Under verksamhetsåret 2018 har Hälsobro arbetat med att utveckla verksamhet för att på bästa sätt möta de behov som efterfrågats.

Lokalens utformning och anpassning till målgruppen. Behovet av stöd till tränande i gymmet. Träningsutrustningen har setts över och en del träningsmaskiner har bytts ut och förnyats. Maskinerna har omplacerats för bättre tillgänglighet.

Verksamheten

Under verksamhetsåret 2018 märkte vi en liten nedgång av tränande i gymmet, trots att många köpt träningskort. Många upplevde en bristande tillgänglighet av parkeringsplatser i närområdet då vi hade fler som köpte träningskort som var bilburna. Däremot ökade antalet tränande som gick i grupper.

Hälsobro har fortsatt letat lokal som kan vara av intresse och för det växande behovet i Hälsobros verksamhet. Vi har inte hittat någon lokal som riktigt stämmer överens med behovet på lokal och hyra då Hälsobro har en begränsad ekonomi. Vi har fått förfrågan om fler än en dusch per omklädningsrum. Idag har vi en damdusch och en herrdusch per omklädningsrum. Vi saknar könsneutrala utrymmen. En dusch för rullstolsburna har efterfrågats. Vi behöver mer utrymme runt maskinerna i gymmet men också ett större gruppträningsrum. En bra avställningsyta för rullatorer skulle inte vara fel. Hälsobro arbetar vidare med att leta lokal.

Grupper/ Kurser

Gym, grupp och kurserna har fortlöpt enligt verksamhetsplan. Några grupper har tagits bort för att lämna plats till grupper med efterfrågan på fler tider.

2017 startade Hälsobro Balans/Styrka gruppen där vi tränar i stationer med fokus på styrka, balans och rörlighet. Under 2018 fick vi önskemål om att starta upp fler grupper. Grupperna är indelade i lätt och medel. Medel för de som önskar lite mer motstånd och lätt där övningarna anpassas utifrån individens egen förmåga och med långsamma rörelser.

Under hösten kompletterade vi med en styrkekurs på 4 tillfällen. Kursen innefattar teori och övningar för att öka förståelsen för hur man arbetar med muskulaturen och nyttan av träningen.

Nya medlemmar erbjuds introduktion och träningsprogram, medlemmar som tränat under längre tid får möjlighet till uppdatering av träningsprogram. Fri prova på träning i grupper Feldenkrais och gym erbjuds veckan innan kursstart vid två tillfällen per år. Första träningstillfället i gymmet är alltid gratis.

Under 2018 har försäljning av klippkorten kombi 10,15 och 20 ökat då fler har valt att gå i grupper. Med kombikorten kan man välja träning i gym, grupp eller 30 min Infraröd bastu.

Grupp program 2018

Cirkelgym
Balans/styrka
Core/Boll
Trivselträffar

Kursprogram 2018

Feldenkrais metoden
Styrke kurs
Kom igång/Rygghälsa
Må Bra Grupp

Individuell Feldenkrais
Infraröd bastu

Medlemsföreningar i Hälsobro Gym 2018

Personskadeförbundet RTP Örebro
Mag- och tarmföreningen i Örebro län
Parkinson Örebro län
FUB- För barn, unga, vuxna med utvecklingsstörning
Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Kvinnohuset i Örebro
Stiftelsen Activa
Afasiföreningen Örebro län
Bröstcancerföreningen Hilda
DHR Örebro län Ht-18

Övriga aktiviteter 2018

Trivselträffar udda veckor vår och höst
Feldenkraiskurs i samarbete med FPS. Fem tillfällen under fem veckor
Friskvårdsdag på Hälsobro med Parafin- behandling för händer.
Vandring vt- Göljestigen, ht- Falkasjön
Öppet hus ht- Prova på pass under Hjälpmedelsdagen.
Prova på pass under hela seniorveckan.
Presentation om Hälsobro via Powerpoint för personal vid Neurologen vid fyra tillfällen. Önskemål från Neurologen. I samarbete med Neuroförbundet Örebro.

Inre miljö

Ewa Brattberg är Idrott-och Feldenkraispedagog som arbetar med Feldenkraismetoden och ger introduktion av maskiner och hjälper till med att utforma träningsprogram i gymmet. Ewa har haft 39 bokade introduktioner med träningsprogram i gymmet samt ett onummerat antal spontana uppdateringar av träningsprogram för de som önskat. Ewa har också haft 39 bokningar med Individuella Feldenkrais.

Det är många som ringer och bokar tid eller kommer in spontant för besök och rundvisning i gymmet. Hälsobro har tagit emot 11 bokade studiebesök för att prova på träning.

Under 2016 gjorde Hälsobro iordning ett Specialutrustat träningsrum. Det har flitigt används under 2017 - 2018 då många sett fördelarna med att ha fler

specialträningsmaskiner i samma rum. Rummet är utrustat med Gåbarr för balans och gåträning, Glider med stå- och gå träningsfunktion (krossträning), samt en bred brits för vila och stretching. Det finns också diverse styrketräningsutrustning som hantlar, Kettlebells, Powerband, Balansbollar m.m. Motomed för ben och arm cykling som används flitigt och står i gymmet.

Våren 2018 köpte Hälsobro in en ny Crosstrainer. Den har ett lågt inkliv från baksidan av maskinen. Airbiken inköpt 2017 hade ett fabrikationsfel, den reklamerade vi och bytte till ett annat märke av Airbike. Vattenrodden som vi köpte in som Hälsobros första träningsmaskin 2009 började läcka vatten. Många saknade maskinen och ville att vi skulle ersätta den med en ny. Ingela bytte delar och renoverade maskinen. Det blev ett alternativ till ny maskin. Den är fortfarande lika populär som tidigare.

Tre dagar i veckan leder Marlene Törnqvist Balans/Styrka grupper. I september startade Hälsobro upp en Styrke-kurs på initiativ av Marlene för en kompletterande kurs till Balans/Styrka. Marlene har stöttat och hjälpt tränande i gymmet som har behov av extra stöd i träningen.

Hyresgäster

Michael Katz: Massage och muskulering.

Örebro läns Mansmottagning

Yttre miljö. Arbetet med att informera föreningar, vårdenheter och pensionärsorganisationer har fortsatt under 2018. Hälsobro söker ledare och lokaler för att erbjuda gruppträning utanför Hälsobros lokaler.

Under hösten fick Marlene hoppa in och leda sittgympagrupper på Demenscentrum då Sari som ledde gruppen blev tvungen att säga ifrån sitt uppdrag pga. ändrade arbetstider.

2018 ledde Irmeli Stenman sittgympagrupp på Laurentiusgården vid trettio tillfällen med ett snittantal på 10 personer. Gruppen startar åter upp i januari 2019.

Marknadsföring

Presentationer/ Nätverkande

Hälsobro har medverkat löpande i Turid träffar (Förvaltningen för funktionshindrades förvaltningsledningsgrupp).

Kick off träff för nätverkande på Anhörigcentrum vid ett tillfällen.

Örebro föreningsråd Dialogträffar/tematräffar med det Civila samhället och Örebro Kommun.

Flertalet studiebesök på Hälsobro där vi presenterat verksamheten och visat runt i lokalen.

Hälsobro har under året gjort flera eventutskick och informerat om verksamhet och

träningsutrustning via mejlutskick och brev. Vårdcentraler, medlems- och pensionärsföreningar och andra intressenter har informerats via mejl med foldrar och personligt brev.

Det har erbjudits medlemskap i Hälsobro Mer än ett Gym till föreningar och andra organisationer, det innebär att föreningens/ organisationens medlemmar/anställda får rabatt på ordinarie träningspriser, aktiviteter och på behandlingar hos terapeuter som har samarbetsavtal med Hälsobro.

Utskick har gjorts med information- och presentationsbrev om vad Hälsobro kan erbjuda patienter som skrivs ut från vården. Utskicken har gått ut vid ett tillfälle via brev och ett tillfälle via mejl till enhetschefer inom serviceboenden, gruppboenden, avdelningschefer, fysioterapeuter och dietister för utvalda enheter inom USÖ och utvalda vårdcentraler.

Mässor:

Anhörigdagen

Hjälpmedelsmässan Örebro, Karlskoga och Lindesberg

Seniorfestivalens mäsas

Informationsspridning:

Uppdatering av Hemsidan, Bloggen och Facebook görs kontinuerligt månadsvis och vid särskilda aktiviteter.

Hemsidan: www.halsobro.se

Facebook: Hälsobro Mer än ett Gym

Bloggen: halsobro.bloggplatsen.se

- Annonsering i Örebroar'n, Länsposten, Handelsstaden
- Skyltning i kulvertmonter på USÖ.
- Utskick Hälsobrobladet 2ggr/ år
- Öppet hus, temadagar, prova på och aktivitetsdagar.
- Presentation via Foldrar och affischer.
- Fönsterskyltning/information från Hälsobros lokal.
- Presentation via brev och mejl till vårdcentraler, vårdavdelningar.
- Presentation via brev och mejl till Kommunala senior- och serviceboenden.
- Presentation via brev och mejl till Pensionärsorganisationer PRO och SPF
- Eventutskick till medlemmar, föreningar och andra intressenter

Framtidsplanering/Vision:

Hälsobro är fortfarande i behov av en större lokal där vi kan ta emot ett större antal tränande. Efterfrågan av gruppträning och Feldenkrais har ökat. Vi har inte förutsättningarna att utöka med fler grupp-tider eller större grupper i våra lokaler. Vi skulle behöva mer yta runt träningsmaskinerna för de som behöver komma in med rullstolar till maskinerna. Det fungerar men är inte idealiskt. Fler har frågat efter

dörröppnare till ytterdörren och mer utrymme för att ställa ifrån sig rullstolar och permobiler under träningen. Vi har också fått förfrågan om att köpa in Hjärtstartare.

Hälsobro har vision av att förbättra omklädningsrum och duschutrymmen för att möta upp behovet från målgruppen med särskilda behov. Det kan handla om unga-vuxna med utvecklingsstörning, övervikt, hudsjukdom, hbtq personer, etnisk bakgrund, samt personer som tvingas leva i ett utanförskap. Vi behöver också ta hänsyn till personer som är i behov av, behöver hjälp av ledsagare/assistent för att kunna byta om eller använda toaletten utan könsindelning.

Hälsobros vision är att koppla samman fler vårdenheter med Hälsobro genom utslussning i friskvården när patienten skrivs ut från vården eller att man ser Hälsobro som ett komplement till vårdens rehabilitering. Att läkare, fysioterapeuter, dietister och annan vårdpersonal informerar om Hälsobros verksamhet som ett alternativ till vårdens rehabilitering och att **FAR** kan förskrivas för träning på Hälsobro.

Mål och uppfyllelse

Hälsobro har tidigare etablerat ett bra samarbete med Vuxenhabiliteringen i Örebro. Personal från habiliteringen kommer till Hälsobro med brukare eller en grupp som introduceras och får en personlig kontakt med Hälsobros personal på plats, som här tar emot och visar runt i gymmet och informerar om verksamheten. Dessa personer och gruppen kommer oftast tillbaka för fortsatt träning då det underlättar för de personer som har svårt med att söka kontakt på egen hand.

Mål.

Ökad eller bibehållen hälsa och livskvalitet för målgruppen. Hälsobro har som mål att stimulera och motivera till en högre grad av aktivitet i vardagen, för vissa kan det handla om att på sikt delta i myndigheternas åtgärder för arbete eller att klara vardagen utan extra vårdresurser.

Målgrupp

De invånare i Örebro län som känner att Hälsobros miljö och utbud möter deras behov. Det finns många skäl att delta i Hälsobros aktiviteter; i gymmet kan man starta sin träning på mycket låg nivå, gruppverksamheten med t.ex. Feldenkraismetoden erbjuds inte på andra gym. Eftersom det inte finns speglar eller störande musik i gymmet underlättar det för många med utmattningssyndrom att orka vistas i lokalerna. En målgrupp är unga vuxna med utvecklingsstörning. Personer med behov av fortsatt träning efter rehabilitering eller operation. Olika funktionsnedsättningar samt personer med övervikt och utanförskap.

Mätetal – produktion, personal och ekonomi

	2018	
	Nya medl	Trän. gym/grupp
Januari	13	343/73=416
Februari	4	330/106=436
Mars	10	341/131=472
April	7	293/128=421
Maj	5	242/119=361
Juni	1	146/53=199
Juli	0	39/0=39
Augusti	1	200/27=227
September	9	204/104=308
Oktober	7	242/154=396
November	9	257/130=387
December	8	162/45=207

Personal

Under 2018 hade Hälsobro en ökning av tränande i gruppen Balans/Styrka med särskilda behov.

I gymmet efterfrågades mer hjälp och stöd och det blev en större efterfrågan på utförliga introduktioner och specialutformat träningsprogram med ex. bilder.

Hälsobro erbjuder vårdenheter/föreningar i länet att boka Ewa för grupp med Feldenkrais.

Marlene har under sin praktiktid på Hälsobro varit till stor hjälp i gymmet och framför allt med att hjälpa de som behöver lite extra hjälp med sin träning. Den första september gick Marlene från praktik till provanställning för Hälsobro.

Hälsobro har en personalstyrka på 110 timmar/ vecka. Fördelas 51 timmar till reception och öppettider, 59 timmar till verksamhetsplanering, marknadsföring, personalansvar, ekonomi och introduktion/gym/grupp/kurser, förberedelse/uppföljning till styrelsen. Timmarna är förlagda på fyra anställda med tjänstegrad 100, 75, 50 och 50 procent.

Total personalkostnad för 2018 blev 1 384 995kr

Lönebidrag från Arbetsförmedlingen 253 276 kr

Utbildning, kurser

Ewa Brattberg: Fortbildning i Feldenkraismetoden, ett tillfälle på våren.

Ingela Welin: Fortbildning i Unionens ledarskapsprogram i fyra moduler.

Medvetet ledarskap, Coachande förhållningssätt, Grupp och konflikt och Leda i förändring.

Analys och prognos

Hälsobro har under året kunnat erbjuda träning till personer med särskilda behov. Hälsobro fortsätter att etablera samarbete med Vuxenhabiliteringen, Barn- och ungdomshabiliteringen, Demenscentrum, Laurentiusgården, Anhörigcentrum och Centrum för hjälpmedel, föreningar m.fl. för ett bra samarbete med utslussning från vård till friskvård på individens egna villkor.

Att Hälsobro erbjuder ett eget rum med specialträningsutrustning har blivit positivt mottaget och är uppskattat och välbesökt av våra medlemmar.

SLUTORD

Under året har ständiga omprovningar gjorts liksom ökade utåtriktade kontakter till kommunala och landstingskommunala verksamheter. Hälsobro har bl.a. medverkat till att fler från vuxenhabilitering, vårdcentraler och olika boenden fått möjlighet till välbehövlig träning.

Från besökarna framhålls i olika sammanhang den lugna miljön tillsammans med personalens stöd och omtanke som inspirerande och värdefull.

Man ser till individens behov inte enbart till diagnosen.

Grupper, kursverser, socialsamvaro och inspiration till god hälsa ger ett mervärde och stimulans som uppskattas av besökarna.

Det är styrelsens förhoppning att Hälsobros verksamhet kan fortsätta och utvecklas eftersom vi är medvetna om att många annars inte skulle få nödvändig träning.

Föreningen Hälsobro vill tacka våra samarbetspartners, besökare, medlemsföreningar och inte minst en engagerad personal.

Till sist ett stort tack till Region Örebro län för verksamhetsbidraget för 2018 och ett fortsatt förtroende att utveckla arbete fram en fungerande verksamhet som kan bidra till att fler personer med särskilda behov får en fungerande träning utanför vården. Personer som kanske annars lever ett mer stillasittande liv som ökar risken för försämrad hälsa och livskvalitet. Att ge hållbarhet och goda förutsättningar för en fungerande träning och friskvård för individen.

Örebro
2019-02-26

Ordförande

Birgitta Lindahl

Vice Ordförande

Anita Olofsson

Kassör

Olof von Elern

Ledamot

Vivianne Lundström

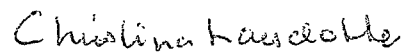
Ledamot

Berit Amcoff

Ledamot

Mari-Anne Liss

Ledamot

Christina Larsdotter

Ledamot

Kristina Ahl

Ekonomisk berättelse

Föreningen Hälsobro

Verksamhetsåret 2018

Resultatrapport

Preliminär

	Perioden	Tot fg år	Årsbudget
Rörelsens intäkter mm			
Nettoomsättning			
3040	Försäljning engångsträning	4 845,00	4 875,00
3041	Försäljning kombi	108 515,00	45 595,00
3042	Försäljning gymkort	106 880,00	135 230,00
3043	Försäljning bastu	2 310,00	2 570,00
3044	Försäljning bastu 10-kort	3 700,00	8 990,00
3045	Försäljning kassa övrigt	1 877,00	114,00
3046	Försäljning Feldenkrais Individuell	23 018,00	21 425,00
3047	Försäljning uthyrning-studiebesök	0,00	0,00
3048	Försäljning kurser	4 920,00	25 345,00
3049	Autogiro	13 390,91	11 612,08
3050	Försäljning dryck o förtäring	3 914,00	4 603,00
3052	Försäljning tröjor	750,00	1 125,00
3054	Medlemsavgift träning	15 600,00	15 500,00
3055	Medlemsavgift förening	6 500,00	2 500,00
3056	Försäljning Feldenkrais Grupper	40 160,00	28 525,00
3111	Intäkter deltagaravgifter utanför huset	3 000,00	0,00
3120	Intäkter tryckkostnader	5 013,75	1 688,50
3130	Intäkter datakommunikation	4 429,00	3 095,00
3140	Intäkter programvaror	0,00	985,00
3500	Köpta tjänster	13 630,00	16 130,00
3571	Återbet transaktionsavgift iZettle	191,97	0,00
3740	Öres- och kronutjämning	-1,63	-3,14
S:a Nettoomsättning		362 643,00	329 754,44
Aktiverat arbete för egen räkning			
3820	Försäljning träningsmaskiner	0,00	2 000,00
S:a Aktiverat arbete för egen räkning		0,00	2 000,00
Övriga rörelseintäkter			
3911	Hysesintäkter	75 556,00	90 411,00
3980	Anslag Region Örebro län	1 500 000,00	1 500 000,00
3988	Lönebidrag	253 276,00	276 003,00
3990	Dryck o förtäring hyresgäster	550,00	600,00
3994	Försäkringsersättningar	0,00	2 281,00
3997	Kompensation sjuklönekostnad	0,00	7 504,00
3998	Administrationsavgifter	920,00	1 060,00
S:a Övriga rörelseintäkter		1 830 302,00	1 877 859,00
S:a Rörelseintäkter mm		2 192 945,00	2 209 613,44
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förmödenheter mm			
4010	Inköp material och varor	-312,09	-822,90
4020	Inköp inventarier mindre belopp	-600,00	0,00
4045	Inköp varor försäljning reception	-1 600,29	-2 748,70
4046	Inköp grupper, kurser, föreläsningar	-1 556,00	-2 255,50
4120	Avgifter STIM/Musik	-2 838,02	-2 822,00
4130	Träningsmaterial, instruktioner	-111,00	-153,00
S:a Råvaror och förmödenheter mm		-7 017,40	-8 802,10
Bruttovinst		2 185 927,60	2 200 811,34
Övriga externa kostnader			
5010	Lokalhyra	-294 559,00	-291 024,00
5020	El hyrd lokal	-24 593,00	-22 330,00
5060	Städning, renhållning hyrd lokal	-61 559,00	-60 830,00
5090	Övr kostnader hyrd lokal	-805,00	-801,00
5225	Kopieringsmaskin (service, hyra)	-17 223,00	-17 201,00
5400	Träningsutrustning (inköp <5000 kr)	-5 686,42	-3 050,35
5410	Inventarier	-2 419,10	-1 214,25
5425	Träningsutrustning	-55 913,00	-123 636,00
5460	Förbrukningsmaterial	-1 095,63	-2 732,30
5491	Förbrukningsinventarie (dator, mobiltelefon)	921,00	0,00
5500	Reparation och underhåll	-4 031,52	-4 882,40

Resultatrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 18-01-01 - 18-12-31

Resultatenhet: Hela föreningen

Period: 18-01-01 - 18-12-31

		Perioden	Tot fg år	Årsbudget
5695	Frakt- och transportkostnader	-3 834,78	0,00	0,00
5700	P-avgifter	-220,00	-181,00	-250,00
5910	Annonsering	-32 492,25	-34 070,00	-40 000,00
5930	Reklamtrycksaker	-1 603,50	-1 257,50	-1 500,00
5940	Utställning och mässor	-2 326,00	-1 675,00	-2 000,00
5980	Öppet Hus	0,00	-721,42	-1 000,00
6070	Möteskostnader	-2 365,80	-2 838,35	-3 500,00
6110	Kontorsmaterial	-3 293,90	-2 059,85	-2 500,00
6120	Programvaror + kostnader	-33 489,00	-20 581,00	-22 000,00
6125	Datasupport	-5 447,00	-3 180,00	-3 000,00
6130	Kopiering	-7 070,00	-7 392,00	-8 000,00
6212	Mobiltelefoni	-19 352,00	-25 771,00	-26 000,00
6220	Inköp Mobiltelefon/Tillbehör	-13 719,70	-199,90	-500,00
6230	Datakommunikation, bredband	-8 880,00	-8 104,00	-8 400,00
6250	Porto	0,00	-975,00	-1 300,00
6310	Företagsförsäkringar	-3 550,00	-2 300,00	-2 500,00
6540	Köpt tjänst	-800,00	-10 615,00	-11 000,00
6570	Bankkostnader	-1 528,50	-1 538,50	-1 700,00
6571	Avgifter kortköp iZettle	-6 467,50	-5 516,55	-6 500,00
6572	Avgifter dagskassainsättning	-90,00	-360,00	-500,00
6580	Skadekostnader (inbrott/stöld, elavbrott etc)	0,00	-12 579,00	-5 000,00
6585	Avgift 10% ActiWay	-200,00	0,00	0,00
6982	Föreningsavg ej avdr gill	-4 353,00	-4 897,00	-5 000,00
6993	Lämnade bidrag och gåvor	-3 364,70	-1 967,60	-2 000,00
6995	Representation	-1 779,08	0,00	0,00
6996	Intern representation	-8 220,00	-7 688,00	-8 100,00
S:a Övriga externa kostnader		-631 410,38	-684 168,97	-622 250,00
Personalkostnader				
7010	Ersättning ledare	-4 945,00	0,00	0,00
7210	Löner tjänstemän	-842 812,43	-870 579,47	-897 310,00
7215	Löner arbetstid utbildning Feldenkrais - personal	-3 002,50	-4 081,00	-5 000,00
7281	Sjuklön tjänsteman	-3 710,15	0,00	0,00
7285	Semesterlön tjänsteman	-123 976,28	-102 208,47	-102 208,00
7290	Förändr semesterlöneskuld	3 903,90	-3 620,36	0,00
7330	Bilersättning skattefri	-1 593,78	-2 712,11	-3 000,00
7390	Sammanträdes- o omkostnadsersättningar	-2 230,90	-3 041,82	-3 500,00
7411	Kollektiv pensionsförsäkring (Collectum)	-77 920,00	-66 318,00	-80 000,00
7510	Arbetsgivaravgifter 31,42%	-279 597,07	-260 515,75	-286 063,00
7515	Soc. avg. arbetstid - utbildning Feldenkrais personal	-944,00	-1 282,00	-2 000,00
7519	Soc. avg. semesterlöneskuld	-1 153,54	-1 090,76	-30 000,00
7520	Arbetsgivaravgifter 16,36%	-13 999,60	-23 500,94	-12 100,00
7536	Särskild löneskatt 2016	0,00	0,00	-26 035,00
7537	Särskild löneskatt 2017	0,00	-21 876,00	-21 876,00
7538	Särskild löneskatt 2018	-19 278,00	0,00	0,00
7570	Fora-avg enl avtal	-2 365,00	-3 404,00	-3 800,00
7610	Utbildning personal	-1 341,00	-4 112,50	-20 000,00
7620	Sjuk- och friskvård	-6 186,00	-4 208,00	-8 000,00
7690	Personalvård	-3 843,88	-4 641,30	-5 000,00
S:a Personalkostnader		-1 384 995,23	-1 377 192,48	-1 505 892,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm		-2 023 423,01	-2 070 163,55	-2 136 966,00
Rörelseresultat före avskrivningar		169 521,99	139 449,89	1 598,00
Avskrivningar				
7835	Avskrivn datorer	-5 971,98	-5 972,00	0,00
7899	Avskrivning fordran/skulder	344,00	2 027,00	0,00
S:a Avskrivningar		-5 627,98	-3 945,00	0,00
Rörelseresultat efter avskrivningar		163 894,01	135 504,89	1 598,00
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader		163 894,01	135 504,89	1 598,00

Resultatrapport

Preliminär

	Perioden	Tot fg år	Årsbudget
Resultat från finansiella investeringar			
Räntekostnader och liknande resultatposter			
8401 Räntekostnader skattekonto	-358,00	-116,00	0,00
S:a Räntekostnader och liknande resultatposter	-358,00	-116,00	0,00
S:a Resultat från finansiella investeringar	-358,00	-116,00	0,00
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	163 536,01	135 388,89	1 598,00
Extraordinära intäkter och kostnader			
8740 Öres- och kronutjämning	0,00	-0,50	-1,00
S:a Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	-0,50	-1,00
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	163 536,01	135 388,39	1 597,00
Resultat före skatt	163 536,01	135 388,39	1 597,00
Beräknat resultat	163 536,01	135 388,39	1 597,00
8999 Redovisat resultat	-163 536,01	-135 388,39	0,00

		Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
1200	Maskiner och inventarier	5 765,00	0,00	5 765,00
1209	Ack avskrivn maskiner och inv	-5 765,00	0,00	-5 765,00
1211	Träningsutrustning	645 458,00	0,00	645 458,00
1219	Ack avskrivn trän utrustning	-645 458,01	0,00	-645 458,01
1221	Inventarier	92 431,00	0,00	92 431,00
1229	Ack avskrivn inv/verktyg	-92 431,01	0,00	-92 431,01
1250	Datorer	67 277,00	0,00	67 277,00
1259	Ack avskrivn datorer	-61 305,00	-5 971,98	-67 276,98
S:a Materiella anläggningstillgångar		5 971,98	-5 971,98	0,00
S:a Anläggningstillgångar		5 971,98	-5 971,98	0,00
Omsättningstillgångar				
Fordringar				
1660	Skattekontot	7 498,00	-7 292,00	206,00
1684	Fordran Min Friskvård	6 200,00	-405,00	5 795,00
1685	Fordran ActiWay	1 950,00	4 948,00	6 898,00
1686	Fordran iZettle	4 180,00	-5 658,00	-1 478,00
S:a Fordringar		19 828,00	-8 407,00	11 421,00
Kassa och bank				
1910	Kassa reception	3 074,00	-1 468,00	1 606,00
1915	Handkassa Hälsobro	284,00	153,00	437,00
1930	Företagskonto Swedbank	1 656 324,16	-1 478 501,88	177 822,28
1950	Placeringskonto Swedbank	522 935,50	150 000,00	672 935,50
1960	Placeringskonto 2 Swedbank (buffert maskiner)	545 005,67	0,00	545 005,67
S:a Kassa och bank		2 727 623,33	-1 329 816,88	1 397 806,45
S:a Omsättningstillgångar		2 747 451,33	-1 338 223,88	1 409 227,45
S:A TILLGÅNGAR		2 753 423,31	-1 344 195,86	1 409 227,45
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
2010	Eget kapital	-244 043,31	-63 536,01	-307 579,32
2029	Avsättning reparation/inköp träningsmaskiner	-700 000,00	-100 000,00	-800 000,00
S:a Eget kapital		-944 043,31	-163 536,01	-1 107 579,32
Långfristiga skulder				
2399	Övr långfristiga skulder	-45 000,00	0,00	-45 000,00
S:a Långfristiga skulder		-45 000,00	0,00	-45 000,00
Kortfristiga skulder				
2499	Andra övriga kortfristiga skulder	0,00	-53,00	-53,00
2710	Personalens källskatt	-17 634,00	-1 203,00	-18 837,00
2746	Löneskatteskuld särskild löneskatt 2016	-26 035,00	26 035,00	0,00
2747	Löneskatteskuld särskild löneskatt 2017	-21 876,00	0,00	-21 876,00
2748	Löneskatteskuld särskild löneskatt 2018	0,00	-19 278,00	-19 278,00
2790	Övriga löneavdrag	-9,90	0,00	-9,90
2920	Upplupna semlöner	-135 148,07	3 903,90	-131 244,17
2921	Upplupna soc. avg. sem.lön	-40 083,37	-1 153,54	-41 236,91
2941	Beräknade upplupna sociala avgifter	-23 593,66	-2 119,49	-25 713,15
2999	Övr upplupna kostn, förutbet intäkter	-1 500 000,00	1 501 600,00	1 600,00
S:a Kortfristiga skulder		-1 764 380,00	1 507 731,87	-256 648,13
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		-2 753 423,31	1 344 195,86	-1 409 227,45
BERÄKNAT RESULTAT***		0,00	0,00	0,00

TRÄNING SAMVARO INSPIRATION

REVISIONSBERÄTTELSE

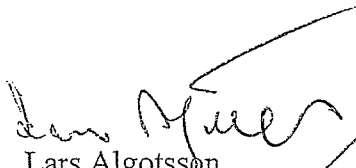
Till årsmötet för Föreningen Hälsobro
Organisationsnummer 802440-8190

Vi har granskat föreningens räkenskaper samt styrelsens förvaltning i Föreningen Hälsobro för tiden 2018-01-01 till 2018-12-31. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsbokslut, övriga räkenskapshandlingar och förvaltningen på grundval av vår revision.

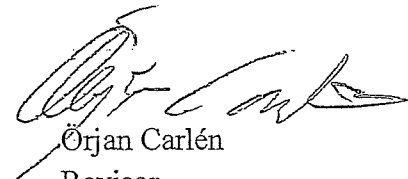
Årsbokslutet har upprättats i enlighet med bokföringslagen, och ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning, helt i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att årsmötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar resultatet enligt styrelsens förslag, samt beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Örebro den 19 februari 2019

Lars Algotsson
Revisor, Reumatiker-
föreningen Örebro

Elisabet Gustafsson
Revisor, Neuroförbundet

Örjan Carlén
Revisor,
Psoriasisförbundet Örebro

Region Örebro län

Verksamhetsplan 2019

Grupper/kurser/ individuell träning:

Feldenkraiskurs, nybörjare och uppföljning
Må Bra kurs med inriktning på kost, träning, avspänning
Sittgympa, Hälsobro på väg
Cirkelgym
Aktiv rörelse genom vandring, Stadsnära och i kuperad terräng
Core/ Böll
Styrka/Balans lätt och medel
Styrkekurs, Nybörjare, uppföljning och fördjupning
Individuell Feldenkrais
Infraröd bastu

Introduktioner:

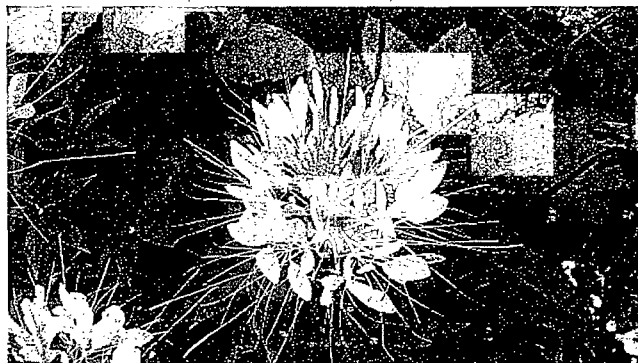
Till nya tränande med behov av träningsprogram och genomgång av maskiner.
Studiebesök från vårdpersonal, vårdboende, intresseorganisationer, m.fl.
Prova på veckor inför grupp/kursstart.

Uppsökande verksamhet:

- att etablera och utöka samarbete med vårdcentraler/ vårdavdelningar/organisationer
- att erbjuda patient/intresseföreningar/organisationer medlemskap
- att söka ledare och lokaler för uppstart av grupper i länet, Hälsobro på väg.
- att presentera Hälsobro i olika sammanhang och för olika målgrupper.
- att utveckla samarbete för spridning av informationsmaterial på vårdavdelningar
- att erbjuda Individuell Feldenkrais och i grupp till personer i Örebro län.

Gymmets verksamhet:

- att öka antalet av aktivt tränande i gymmet/ grupper.
- att utöka medvetenheten i andning, ergonomi, lyftteknik, rörlighet, kost och balans.
- att erbjuda medlemmar med behov av extra stöd, specialutformat träningsprogram.
- att etablera samarbeten med andra organisationer/ företag som är till gagn för Hälsobromedlem.

Budget
2019

Räkenskapsår: 19-01-01 - 19-12-31

Resultatenhet: Hela föreningen

Period: 19-01-01 - 19-12-31

Senaste vernr:

	Perioden	Tot för år	Årsbudget	
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3040	Försäljning engångsträning	0,00	4 845,00	5 000,00
3041	Försäljning kombi	0,00	108 515,00	113 700,00
3042	Försäljning gymkort	0,00	106 880,00	112 500,00
3043	Försäljning bastu	0,00	2 310,00	2 500,00
3044	Försäljning bastu 10-kort	0,00	3 700,00	3 900,00
3045	Försäljning kassa övrigt (externa kopior el likn)	0,00	1 877,00	1 800,00
3046	Försäljning Feldenkrais Individuell	0,00	23 018,00	28 350,00
3048	Försäljning kurser	0,00	4 920,00	5 200,00
3049	Autogiro	0,00	13 390,91	14 000,00
3050	Försäljning dryck o förtäring	0,00	3 914,00	4 100,00
3052	Försäljning tröjor	0,00	750,00	750,00
3054	Medlemsavgift träning	0,00	15 600,00	16 000,00
3055	Medlemsavgift förening	0,00	6 500,00	7 000,00
3056	Försäljning Feldenkrais Grupper	0,00	40 160,00	42 000,00
3111	Intäkter deltagaravgifter utanför huset	0,00	3 000,00	3 000,00
3120	Intäkter tryckkostnader	0,00	5 013,75	2 500,00
3130	Intäkter datakommunikation	0,00	4 429,00	3 300,00
3500	Köpta tjänster (t.ex. FH och Reum)	0,00	13 630,00	16 600,00
3571	Återbet transaktionsavgift iZettle	0,00	191,97	200,00
3740	Öres- och kronutjämning	0,00	-1,63	0,00
S:a Nettoomsättning		0,00	362 643,00	382 400,00
Övriga rörelseintäkter				
3911	Hysesintäkter	0,00	75 556,00	60 000,00
3980	Anslag Region Örebro län	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00
3988	Lönebidrag	0,00	253 276,00	340 000,00
3990	Dryck o förtäring hyresgäster	0,00	550,00	600,00
3997	Kompensation sjuklönekostnad	0,00	0,00	3 000,00
3998	Administrationsavgifter	0,00	920,00	1 000,00
S:a Övriga rörelseintäkter		0,00	1 830 302,00	1 904 600,00
S:a Rörelseintäkter mm		0,00	2 192 945,00	2 287 000,00
Rörelsens kostnader				
Råvaror och förnödenheter mm				
4010	Inköp material och varor	0,00	-312,09	-500,00
4020	Inköp inventarier mindre belopp	0,00	-600,00	-660,00
4045	Inköp varor försäljning reception	0,00	-1 600,29	-1 755,00
4046	Inköp grupper, kurser, föreläsningar	0,00	-1 556,00	-1 700,00
4120	Avgifter STIM/Musik	0,00	-2 838,02	-3 120,00
4130	Träningsmaterial, instruktioner	0,00	-111,00	-500,00
S:a Råvaror och förnödenheter mm		0,00	-7 017,40	-8 235,00
Bruttovinst		0,00	2 185 927,60	2 278 765,00
Övriga externa kostnader				
5010	Lokalhyra	0,00	-294 559,00	-310 000,00
5020	El hyrd lokal	0,00	-24 593,00	-27 000,00
5060	Städning, renhållning hyrd lokal	0,00	-61 559,00	-65 000,00
5090	Övr kostnader hyrd lokal	0,00	-805,00	0,00
5225	Kopieringsmaskin (service, hyra)	0,00	-17 223,00	-20 000,00
5400	Träningsutrustning (inköp <5000 kr)	0,00	-5 686,42	-7 000,00
5410	Inventarier (möbler, lampor mm)	0,00	-2 419,10	-2 600,00
5425	Träningsutrustning	0,00	-55 913,00	-25 000,00
5460	Förbrukningsmaterial (Ajax, timer)	0,00	-1 095,63	-1 200,00
5491	Förbrukningsinventarie (dator, mobiltelefon)	0,00	921,00	-1 000,00
5500	Reparation och underhåll (glödlampor, batterier)	0,00	-4 031,52	-5 000,00
5695	Frakt- och transportkostnader	0,00	-3 834,78	-3 300,00
5700	P-avgifter	0,00	-220,00	-500,00
5910	Annonsering	0,00	-32 492,25	-40 000,00
5930	Reklamtrycksaker	0,00	-1 603,50	-9 500,00
5940	Utställning och mässor	0,00	-2 326,00	-2 600,00
5980	Öppet Hus	0,00	0,00	-2 500,00
5990	Övrig reklam (Hemsida24, Hitta.se, FB mm)	0,00	0,00	-2 000,00

Budget
2019

Räkenskapsår: 19-01-01 - 19-12-31

Resultatenhet: Hela föreningen

Period: 19-01-01 - 19-12-31

Senaste verum:

	Perioden	Tot fg år	Årsbudget	
6070	Möteskostnader	0,00	-2 365,80	-2 500,00
6110	Kontorsmaterial	0,00	-3 293,90	-3 600,00
6120	Programvaror + licenser (Visma, Office, Loopia)	0,00	-33 489,00	-31 000,00
6125	Datasupport	0,00	-5 447,00	-10 000,00
6130	Kopiering	0,00	-7 070,00	-7 800,00
6212	Mobiltelefoni	0,00	-19 352,00	-19 368,00
6220	Inköp Mobiltelefon/Tillbehör	0,00	-13 719,70	-1 500,00
6230	Datakommunikation, bredband	0,00	-8 880,00	-9 790,00
6250	Porto	0,00	0,00	-2 500,00
6310	Företagsförsäkringar	0,00	-3 550,00	-3 900,00
6390	Övr kostnader	0,00	0,00	-7 200,00
6535	Kostnader ombyggnad lokal (arbetskostnad, material)	0,00	0,00	-100 000,00
6540	Köpt tjänst	0,00	-800,00	-7 500,00
6570	Bankkostnader	0,00	-1 528,50	-1 700,00
6571	Avgifter kortköp iZettle	0,00	-6 467,50	-7 500,00
6572	Avgifter dagskasseinsättning	0,00	-90,00	0,00
6600	Föreläsningar	0,00	0,00	-4 050,00
6982	Föreningsavg ej avdr gill	0,00	-4 353,00	-4 800,00
6993	Lämnade bidrag och gåvor	0,00	-3 364,70	-4 000,00
6995	Extern representation	0,00	-1 779,08	-1 950,00
6996	Intern representation	0,00	-8 220,00	-8 900,00
S:a Övriga externa kostnader		0,00	-631 210,38	-763 758,00
Personalkostnader				
7010	Ersättning ledare	0,00	-4 945,00	-6 000,00
7210	Löner tjänstemän	0,00	-842 812,43	-788 800,00
7211	Timplön extra personal	0,00	0,00	-16 000,00
7215	Löner arbetstid utbildning Feldenkrais - personal	0,00	-3 002,50	-6 000,00
7216	Löner arbetstid utbildning personal	0,00	0,00	-15 000,00
7281	Sjuklön tjänsteman	0,00	-3 710,15	-16 400,00
7285	Semesterlön tjänsteman	0,00	-123 976,28	-99 870,00
7290	Förändr semesterlöneskuld	0,00	3 903,90	-5 000,00
7330	Bilersättningar skattefri	0,00	-1 593,78	-3 000,00
7390	Sammanträdes- o omkostnadsersättningar	0,00	-2 230,90	-3 950,00
7411	Kollektiv pensionsförsäkring (Collectum)	0,00	-77 920,00	-90 000,00
7510	Arbetsgivaravgifter 31,42%	0,00	-279 597,07	-322 050,00
7515	Soc.avg. arbetstid - utbildning Feldenkrais personal	0,00	-944,00	-2 000,00
7516	Soc.avg. arbetstid - utbildning personal	0,00	0,00	-4 700,00
7519	Soc.avg. semesterlöneskuld	0,00	-1 153,54	-30 000,00
7520	Arbetsgivaravgifter 16,36%	0,00	-13 999,60	0,00
7536	Särskild löneskatt 2016	0,00	0,00	-26 035,00
7537	Särskild löneskatt 2017	0,00	0,00	-21 876,00
7559	Avsättning flexitidspension 2019	0,00	0,00	-3 339,00
7570	Fora-avg enl avtal	0,00	-2 365,00	-3 884,00
7610	Utbildning personal	0,00	-1 341,00	-15 000,00
7620	Sjuk- och friskvård	0,00	-6 186,00	-8 400,00
7690	Personavård	0,00	-3 843,88	-5 000,00
S:a Personalkostnader		0,00	-1 365 717,23	-1 492 304,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm		0,00	-2 003 945,01	-2 264 297,00
Rörelseresultat före avskrivningar		0,00	188 999,99	22 703,00
Avskrivningar				
7835	Avskrivn datorer	0,00	-5 971,98	0,00
7899	Avskrivning fordran/skulder	0,00	344,00	0,00
S:a Avskrivningar		0,00	-5 627,98	0,00
Rörelseresultat efter avskrivningar		0,00	183 372,01	22 703,00
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader		0,00	183 372,01	22 703,00
Resultat från finansiella investeringar				

Budget 2019

	Perioden	Tot för år	Årsbudget
Räntekostnader och liknande resultatposter			
8401 Räntekostnader skattekonto	0,00	-358,00	0,00
S:a Räntekostnader och liknande resultatposter	0,00	-358,00	0,00
S:a Resultat från finansiella investeringar	0,00	-358,00	0,00
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	0,00	183 014,01	22 703,00
Extraordinära intäkter och kostnader			
8740 Öres- och kronutjämning	0,00	0,00	-1,00
S:a Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	-1,00
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	0,00	183 014,01	22 702,00
Resultat före skatt	0,00	183 014,01	22 702,00
Beräknat resultat	0,00	183 014,01	22 702,00
8999 Redovisat resultat	0,00	-163 536,01	0,00

14

Justering av ägardirektiv för
Tåg i Bergslagen AB

19RS9500

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS9500

Organ
Regionstyrelsen

Justering av ägardirektiv för Tåg i Bergslagen AB

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att fastställa nytt ägardirektiv för Tåg i Bergslagen AB i enlighet med föreliggande förslag

att besluten ovan gäller under förutsättning av övriga ägare fattar likalydande beslut.

Sammanfattning

Tåg i Bergslagen AB ägs till lika stora delar av Region Gävleborg, Region Dalarna, Region Västmanland och Region Örebro län. Ägarna är tillika Regional kollektivtrafikmyndighet i (RKM) i respektive län.

Ägardirektivet föreslås justeras till följd av de ägar- och namnförändringar som skett i Dalarna och Västmanlands län under de senaste åren. Under 2018 sålde kommunalförbundet Region Dalarna sin ägarandel till Dalarnas läns landsting, som därefter (2019) bytte namn till Region Dalarna. Därtill har Västmanlands läns landsting 2017 bildat region och bytte namn till Region Västmanland.

Beredning

Regionstyrelsens arbetsutskott behandlar ärendet den 20 januari 2020.

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att fastställa nytt ägardirektiv för Tåg i Bergslagen AB i enlighet med föreliggande förslag samt att besluten ovan gäller under förutsättning av övriga ägare fattar likalydande beslut.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS9500

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet innebär inga effekter för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet har inga ekonomiska effekter.

Uppföljning

Tåg i Bergslagen AB:s verksamhet följs upp av ägarna med rapportering från bolaget samt olika ägaraktiviteter/möten enligt fastställd årsplanering.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2020-01-28.

Bilaga 1: Förslag till uppdaterat ägardirektiv.

Bilaga 2: Förslag till uppdaterat ägardirektiv inklusive förändringar.

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

ÄGARDIREKTIV FÖR TÅG I BERGSLAGEN AB

1. BAKGRUND

- 1.1 Följande ägardirektiv har fastställts på bolagsstämman i Tåg i Bergslagen AB, 556470-2107,
- 1.2 Tåg i Bergslagen AB, nedan kallat Bolaget, ägs till 25 procent vardera av Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Västmanland och Region Örebro län, nedan kallade Ägarna.

2. VERKSAMHETENS MÅL OCH UPPDRAG

- 2.1 Bolaget ska på uppdrag av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna upphandla, organisera och samordna spårbunden regional kollektivtrafik för Bergslagsregionens fyra län: Dalarna, Gävleborg, Västmanlands och Örebro län.

Bolaget får inte bedriva verksamhet som står i strid med de trafikförsörjningsprogram som beslutats av respektive ägare.

Bolaget ska följa de policier och riktlinjer – t ex gällande Arkivbestämmelser, arbetsmiljö, jämställdhet mm som fastställts av ägare i det län där bolaget har sitt säte.

Ägarnas gemensamma mål med trafiken är:

Övergripande mål

- Medborgarnas tillgänglighet till arbetsmarknad, studier och vardagliga fritidsaktiviteter ska öka.
- Bolaget ska bidra till att öka det kollektiva resandet
- Bolagets trafik ska upplevas som trygg för alla.
- Bolaget ska öka sin positiva påverkan på klimat och miljö.

Strategiska mål

- Tågtrafiken ska nå fler människor och koncentreras därför till starka stråk.
- Samarbete om trafikering ska eftersträvas med närliggande kollektivtrafiksystem.
- Tågtrafiksystemet ska vara tillgängligt för personer med funktionsvariation.

Ägardirektivets övergripande och strategiska mål äger företräde framför Trafikförsörjningsprogrammets mål vid eventuell målkonflikt.

Bolaget ska inför insatser i målens riktning säkerställa att ägarna och finansierarna får underlag med den framförhållning som beslutsprocesserna kräver så att beslutande församlingar kan fatta informerade beslut.

- 2.2 Bolaget ges genom detta ägardirektiv följande uppdrag:

1. **att** genomföra upphandling av trafik, i enlighet med 3 kap. 2 § lagen (2010:1065) om kollektivtrafik i enlighet med särskilda uppdrag från Ägare eller Ägarna. Vidare ska Bolaget kunna genomföra upphandling och tillhandahållande av andra persontransport- och samordningstjänster inom ramen för Ägarnas beslut och kommunala kompetens.
2. **att** ta fram underlag som underställs respektive RKTM för beslut om uppdrag till Transitio att upphandla och finansiera fordon. Bolaget ska inte själva hantera finansieringsfrågor.
3. **att** ta fram underlag och bistå AB Transitio i upphandling av fordon,
4. **att** biträda Ägarna i arbetet med att tillse att upphandlad trafik genomförs enligt avtal,
5. **att** efter hörande från Ägarna bistå med expertkunskap i tågfrågor samt i arbete med upprättande av trafikförsörjningsprogram och i förberedelser inför beslut om trafikplikt,
6. **att** ta fram en rullande treårsplan avseende kostnader för fordonsförsörjning, banavgifter, intäkter och utgifter,
7. **att** sammankalla tjänstemän i ledande befattning hos respektive Ägare, inför styrelsemöte,
8. **att** leverera enligt bilaga Årshjul
9. **att** bedriva verksamheten kostnadseffektivt

3. VERKSAMHETENS INRIKTNING

- 3.1 Bolaget ska driva och utveckla den regionala tågtrafiken i Dalarna, Gävleborgs, Västmanlands och Örebro län. Regional kollektivtrafik definieras i 6§ kollektivtrafiklagen; ” I denna lag avses med regional kollektivtrafik: sådan kollektivtrafik som
1. äger rum inom ett län eller,
  2. om den sträcker sig över flera län, med avseende på trafikutbudet huvudsakligen är ägnad att tillgodose resenärernas behov av arbetspendling eller annat vardagsresande och som med hänsyn till sitt faktiska nyttjande tillgodoser ett sådant behov.”

Den lokala och regionala kollektivtrafiken är av flera skäl i allmänhet subventionerad. För den interregionala kollektivtrafiken förhåller det sig annorlunda. Där finns inte samma skäl för ett offentligt ingripande med subventioner. I prop 2009/10:200 beskrivs interregional trafik som ”längre resor och domineras av resor som görs i tjänsten eller sällanresor på fritiden”. Inom detta marknadssegment finns flyget som ett alternativ varför de två marknadssegmenten regleras på olika sätt.

- 3.2 Bolaget ska utifrån en god kunskap om marknaden och tillsammans med samarbetspartners och berörda intressenter utveckla och marknadsföra

Bolaget och dess verksamhet på så sätt att Bolaget framstår som ett av de främsta alternativen av kollektivtrafik mellan orter i länen.

4. ÄGARNAS INSYN OCH INFORMATION

- 4.1 Ägarna har rätt och skyldighet att utöva tillsyn över Bolaget.
- 4.2 Ägarna har rätt att ta del av Bolagets handlingar och räkenskaper samt att i övrigt inspektera Bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.
- 4.3 Bolaget ska fortlöpande hålla Ägarna väl informerade om sin verksamhet.
- 4.4 I övrigt ska information lämnas när Ägarna så önskar eller Bolagets styrelse finner det lämpligt.

ÄGARDIREKTIV FÖR TÅG I BERGSLAGEN AB

1. BAKGRUND

- 1.1 Följande ägardirektiv har fastställts på bolagsstämman i Tåg i Bergslagen AB, 556470-2107, ~~1 december 2016~~.
- 1.2 Tåg i Bergslagen AB, nedan kallat Bolaget, ägs till 25 procent vardera av Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Västmanland ~~Västmanlands läns landsting~~ och Region Örebro län, nedan kallade Ägarna.

2. VERKSAMHETENS MÅL OCH UPPDRAG

- 2.1 Bolaget ska på uppdrag av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna upphandla, organisera och samordna spårbunden regional kollektivtrafik för Bergslagsregionens fyra län: Dalarna, Gävleborg, Västmanlands och Örebro län.

Bolaget får inte bedriva verksamhet som står i strid med de trafikförsörjningsprogram som beslutats av respektive ägare.

Bolaget ska följa de policies och riktlinjer – t ex gällande Arkivbestämmelser, arbetsmiljö, jämställdhet mm som fastställts av ägare i det län där bolaget har sitt säte.

Ägarnas gemensamma mål med trafiken är:

Övergripande mål

- Medborgarnas tillgänglighet till arbetsmarknad, studier och vardagliga fritidsaktiviteter ska öka.
- Bolaget ska bidra till att öka det kollektiva resandet
- Bolagets trafik ska upplevas som trygg för alla.
- Bolaget ska öka sin positiva påverkan på klimat och miljö.

Strategiska mål

- Tågtrafiken ska nå fler människor och koncentreras därför till starka stråk.
- Samarbete om trafikering ska eftersträvas med närliggande kollektivtrafiksystem.
- Tågtrafiksystemet ska vara tillgängligt för personer med funktionsvariation.

Ägardirektivets övergripande och strategiska mål äger företräde framför Trafikförsörjningsprogrammets mål vid eventuell målkonflikt.

Bolaget ska inför insatser i målens riktning säkerställa att ägarna och finansierarna får underlag med den framförhållning som beslutsprocesserna kräver så att beslutande församlingar kan fatta informerade beslut.

- 2.2 Bolaget ges genom detta ägardirektiv följande uppdrag:

1. **att** genomföra upphandling av trafik, i enlighet med 3 kap. 2 § lagen (2010:1065) om kollektivtrafik i enlighet med särskilda uppdrag från Ägare

eller Ägarna. Vidare ska Bolaget kunna genomföra upphandling och tillhandahållande av andra persontransport- och samordningstjänster inom ramen för Ägarnas beslut och kommunala kompetens.

2. **att** ta fram underlag som underställs respektive RKTM för beslut om uppdrag till Transitio att upphandla och finansiera fordon. Bolaget ska inte själva hantera finansieringsfrågor.

Region Dalarna är ett kommunalförbund som finansieras av sina medlemmar. Landstinget Dalarna har villkorat all finansiering av landstinget vid anskaffning av fordon med kringutrustning av att beslut föregås av att anskaffningen godkänns av landstingsfullmäktige. Ett komplett underlag ska därför tillställas landstinget med den framförhållning som krävs i landstingets beslutsprocess innebärande att fullmäktige kan fatta informerade beslut innebärande att nödvändiga avvägningar kan ske mellan landstingets olika behov, såsom exempelvis hälso- och sjukvård kontra kollektivtrafik. Borgensåtagande av Region Dalarna måste också föregås av godkännande av samtliga kommuner och landsting, varvid liknande avvägningar måste kunna ske.

3. **att** ta fram underlag och bistå AB Transitio i upphandling av fordon,
4. **att** biträda Ägarna i arbetet med att tillse att upphandlad trafik genomförs enligt avtal,
5. **att** efter hörande från Ägarna bistå med expertkunskap i tågfrågor samt i arbete med upprättande av trafikförsörjningsprogram och i förberedelser inför beslut om trafikplikt,
6. **att** ta fram en rullande treårsplan avseende kostnader för fordonsförsörjning, banavgifter, intäkter och utgifter,
7. **att** sammankalla tjänstemän i ledande befattning hos respektive Ägare, inför styrelsemöte,
8. **att** leverera enligt bilaga Årshjul
9. **att** bedriva verksamheten kostnadseffektivt

3. VERKSAMHETENS INRIKTNING

- 3.1 Bolaget ska driva och utveckla den regionala tågtrafiken i Dalarna, Gävleborgs, Västmanlands och Örebro län. Regional kollektivtrafik definieras i 6§ kollektivtrafiklagen; ” I denna lag avses med regional kollektivtrafik: sådan kollektivtrafik som
  1. äger rum inom ett län eller,
  2. om den sträcker sig över flera län, med avseende på trafikutbudet huvudsakligen är ägnad att tillgodose resenärernas behov av arbetspendling eller annat vardagsresande och som med hänsyn till sitt faktiska nyttjande tillgodoser ett sådant behov.”

Den lokala och regionala kollektivtrafiken är av flera skäl i allmänhet subventionerad. För den interregionala kollektivtrafiken förhåller det sig annorlunda. Där finns inte samma skäl för ett offentligt ingripande med subventioner. I prop 2009/10:200 beskrivs interregional trafik som "längre resor och domineras av resor som görs i tjänsten eller sällanresor på fritiden". Inom detta marknadssegment finns flyget som ett alternativ varför de två marknadssegmenten regleras på olika sätt.

- 3.2 Bolaget ska utifrån en god kunskap om marknaden och tillsammans med samarbetspartners och berörda intressenter utveckla och marknadsföra Bolaget och dess verksamhet på så sätt att Bolaget framstår som ett av de främsta alternativen av kollektivtrafik mellan orter i länen.

4. ÄGARNAS INSYN OCH INFORMATION

- 4.1 Ägarna har rätt och skyldighet att utöva tillsyn över Bolaget.
- 4.2 Ägarna har rätt att ta del av Bolagets handlingar och räkenskaper samt att i övrigt inspektera Bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.
- 4.3 Bolaget ska fortlöpande hålla Ägarna väl informerade om sin verksamhet.
- 4.4 I övrigt ska information lämnas när Ägarna så önskar eller Bolagets styrelse finner det lämpligt.

15

Besvarande av motion från
Mats Gunnarsson (MP) och
Monika Aune (MP) om att alla
barn ska ha råd med glasögon

19RS1073

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS1073

Organ
Regionstyrelsen

Besvarande av motion från Mats Gunnarsson (MP) och Monika Aune (MP) om att alla barn ska ha råd med glasögon

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen avslås med hänvisning till beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden 23 oktober 2019.

Sammanfattning

En motion från Mats Gunnarsson (MP) och Monika Aune (MP) om att alla barn ska ha råd med glasögon överlämnades till hälso- och sjukvårdsnämnden för beredning. Motionärerna lyfter att det inte går att få bidrag för synundersökning för barn över sex år. För att alla barn ska få så goda förutsättningar som möjligt att klara skolan och sin vardag föreslår motionärerna att glasögonbidraget höjs med 300 kronor, till max 1300 kronor, och att synundersökning inkluderas. Detta är enligt motionärerna i linje med tanken om jämlik vård och hälsa. Regionfullmäktige föreslås besluta att höja maxbeloppet för glasögonbidrag för barn från 7 år och upp till och med 19 år med 300 kronor; samt att anslaget tas från regionstyrelsens reserv. Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår att motionen avslås med hänvisning till följande:

Enligt lagen (2016:35) om bidrag för glasögon till vissa barn och unga ska landsting lämna bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år. Glasögonbidraget ska enligt förordning (2016:36) om bidrag för glasögon till vissa barn och unga vara minst 800 kronor. Övriga regioner i landet ligger, med vissa undantag, på 800 kronor.

Den 25 september 2019 beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden om en handlingsplan för en ekonomi i balans. I enlighet med denna handlingsplan beslutades den 23 oktober 2019 efter återremittering att glasögonbidraget sänks till 800 kronor, med undantag för glas för 6 dioptrier (måttenheter för en lins ljusbrytande förmåga) och däröver. I beslutet

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS1073

ingår en omfördelning av resurser så att barn med störst behov får en större andel av bidraget, det vill säga glasögon med standardbåge är från och med 1 januari 2020 kostnadsfria för barn med behov av glas för 6 dioptrier och däröver samt flerstyrkeglas. När det gäller specifika synundersökningar blir barn under åtta år som behöver glasögon kontrollerade och får recept på glasögonen av sektionens ögonläkare. För äldre barn finns det aktörer på marknaden som erbjuder gratis synundersökning.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2020.
Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen avslås med hänvisning till beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden 23 oktober 2019.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms få konsekvenser för barnperspektivet men bedöms samtidigt vara väl avvägda och rimliga.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet är en del i hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete med att få en ekonomi i balans. Förändringarna för glasögonbidraget beräknas minska kostnaderna med 0,5 miljoner.

Uppföljning

Kostnadsutvecklingen för hjälpmedel följs kontinuerligt i område habilitering och hjälpmedels delårs- och årsrapporter.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2020-01-28
Svar på motionen
Motionen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS1073

Skickas till:
Regionfullmäktige

Sammanträdesdatum   Beteckning
2020-01-28   Dnr: 19RS1073

Svar på motion från Mats Gunnarsson (MP) och Monika Aune (MP) om att alla barn ska ha råd med glasögon

Mats Gunnarsson (MP) och Monika Aune (MP) har i en motion till Region Örebro län 5 februari 2019 lyft att det inte går att få bidrag för synundersökning för barn över sex år. För att alla barn ska få så goda förutsättningar som möjligt att klara skolan och sin vardag föreslår motionärerna att glasögonbidraget höjs med 300 kronor, till max 1300 kronor, och att synundersökning inkluderas.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att höja maxbeloppet för glasögonbidrag för barn från 7 år och upp till och med 19 år med 300 kr
- att anslaget tas från regionstyrelsens reserv

Regionstyrelsen framför med anledning av motionen följande:

Enligt *lagen (2016:35) om bidrag för glasögon till vissa barn och unga* ska landsting lämna bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år. Glasögonbidraget ska enligt *förordning (2016:36) om bidrag för glasögon till vissa barn och unga* vara minst 800 kronor. Övriga regioner i landet ligger, med vissa undantag, på 800 kronor.

Den 25 september 2019 beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden om en handlingsplan för en ekonomi i balans. I enlighet med denna handlingsplan beslutades den 23 oktober 2019 efter återremittering att glasögonbidraget sänks till 800 kronor, med undantag för glas för 6 dioptrier (måttenheter för en lins ljusbrytande förmåga) och däröver. I beslutet ingår en omfördelning av resurser så att barn med störst behov får en större andel av bidraget, det vill säga glasögon med standardbåge är från och med 1 januari 2020 kostnadsfria för barn med behov av glas för 6 dioptrier och däröver samt flerstyrkeglas. När det gäller specifika synundersökningar blir barn under åtta år som behöver glasögon kontrollerade och får recept på glasögonen av sektionens ögonläkare. För äldre barn finns det aktörer på marknaden som erbjuder gratis synundersökning.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta
att avslå motionen.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

miljöpartiet de gröna

2019-02-05

Motion till Regionfullmäktige Örebro län

Alla barn ska ha råd med glasögon!

I dag får barn bidrag till glasögon med upp till 1 000 kronor. Bidrag ges för glasögon eller kontaktlinser till barn upp till och med 19 år. Men som det ser ut nu går det inte att få bidrag för synundersökning för barn över sex år. Därför föreslår Miljöpartiet att bidraget höjs med 300 kronor, till max 1 300 kronor, och att synundersökning inkluderas.

Barns möjligheter att klara skolan och vara med på fritidsaktiviteter får inte vara beroende av familjens ekonomi. När Miljöpartiet var med i majoriteten gick regionen före och införde glasögonbidrag för barn i grundskoleåldern och sen följde regeringen efter några år senare.

Barn och unga har i dag gratis sjuk- och tandvård så det borde vara självklart att även inkludera synfel fullt ut, i tanken om jämlik vård och hälsa. Preliminära beräkningar visar att två miljoner kronor skulle räcka för att täcka de kostnaderna och de underskott som uppstår på hjälpmedelscentrum. En väldigt liten summa för regionen, men för barnfamiljer kan det göra stor skillnad.

Nu vill vi att regionen ska fullfölja tanken om jämlik vård och hälsa. Alla barn måste få så goda förutsättningar som möjligt att klara skolan och sin vardag. Här får inte regionen pruta.

Fullmäktiga föreslås besluta

att höja maxbeloppet för glasögonbidrag för barn från 7 år och upp till och med 19 år med 300kr

att anslaget tas från regionstyrelsens reserv

För Miljöpartiet de gröna

Mats Gunnarsson

Monika Aune

16

Besvarande av motion från
Monika Aune (MP), Mats
Gunnarsson (MP) och Fredrik
Persson (MP) om att omvandla
vakanta läkartjänster i
närsjukvården till
psykologtjänster

19RS2968

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS2968

Organ
Regionstyrelsen

Besvarande av motion från Monika Aune (MP), Mats Gunnarsson (MP) och Fredrik Persson (MP) om att omvandla vakanta läkartjänster i närsjukvården till psykologtjänster.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen avslås med hänvisning till pågående arbete.

Sammanfattning

En motion har inkommit från Monika Aune (MP), Mats Gunnarsson (MP) och Fredrik Persson (MP) till Region Örebro län den 29 mars 2019 med förslaget att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att omvandla en del av innevarande vakanta läkartjänster på vårdcentraler till psykologtjänster. Motionärerna påtalar att den psykiska ohälsan i Sverige ökar och att en jämlik sjukvård förutsätter att alla patienter får bli behandlade av specialister som möter just deras behov. Ärendet lämnades över till hälso- och sjukvårdsnämnden för beredning. Förslag till beslut är att motionen avslås med hänvisning till pågående arbete i enlighet med följande:

Det finns ett klart ökande behov av psykosociala resurser och detta inkluderar psykologer, men då detta behov även gäller läkare bedöms motionens förslag inte vara en framkomlig väg. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att stärka första linjens psykiatri på vårdcentralerna, dock inte på bekostnad av den somatiska vården och läkartillgången. Det gäller att underlätta för verksamheterna att hitta nya arbetssätt och en optimal fördelning av yrkeskompetenser utifrån befintligt vårdbehov. Istället för att helt ersätta en kompetens med en annan måste arbetet med teamarbete utvecklas och kompetensförsörjningen inom samtliga berörda kompetensområden intensifieras.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS2968

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2019.
Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att motionen avslås med hänvisning till pågående arbete.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga konsekvenser för de aktuella perspektiven jämfört med nuläget.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 28 januari 2020.
Svar på motionen
Motionen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

Datum
2020-01-28

Beteckning
Dnr: 19RS2968

Svar på motion från Monika Aune (MP), Mats Gunnarsson (MP) och Fredrik Persson (MP) om att omvandla vakanta läkartjänster i närsjukvården till psykologtjänster

Monika Aune (MP), Mats Gunnarsson (MP) och Fredrik Persson (MP) har i en motion till Region Örebro län den 29 mars 2019 lyft frågan om att omvandla vakanta läkartjänster i närsjukvården till psykologtjänster. Motionärerna påtalar att den psykiska ohälsan i Sverige ökar och att en jämlik sjukvård förutsätter att alla patienter får bli behandlade av specialister som möter just deras behov.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att omvandla en del av innevarande vakanta läkartjänster på vårdcentraler till psykologtjänster

Regionstyrelsen framför med anledning av motionen följande:

De psykosociala kompetenser som inom första linjens vård har att möta psykisk ohälsa av olika grad består idag av läkare, kuratorer, psykologer, psykiatrisköterskor samt psykiatri-inriktade sjuksköterskor och fysioterapeuter. Antalet psykologer har, tvärtemot vad motionärerna hävdar, ökat inom primärvården de senaste åren. I samband med en satsning på vårdcentralernas omhändertagande av personer som söker för psykisk ohälsa förstärktes psykosociala resurser, inklusive psykologer, på flertalet vårdcentraler. Tillgången är dock ojämnt fördelad mellan närsjukvårdsområdena.

Behoven av läkare inom primärvården är och beräknas även fortsatt vara höga, detta med tanke på bland annat pensionsavgångar; en åldrande befolknings ökande behov (andelen över 80 år i länet kommer öka med runt 60 procent fram till 2030); samt omställningen till nära vård. Idag finns det nära fyrtio färre distriktsläkare än för tio år sedan. Att i linje med motionen signalera något annat är inte en framkomlig väg för att locka läkare att specialisera sig inom allmänmedicin.

Bristen på allmänläkare inom primärvården kan således inte ersättas med psykologkompetens. Beräkningsgrunden för läkartillgången på länets vårdcentraler uppvisar behov av fler läkare, i synnerhet specialister i allmänmedicin. I januari-avtalets punkt 60 står att rätten till fast läkare i primärvården skall säkras och slutsatsen i de utredningar som levererats av Anna Nergårdh är att det behövs en rejäl satsning på att bygga upp den nära vården där primärvården är bas. Ur ett internationellt perspektiv är läkarbemanningen i svensk primärvård låg.

Ett utökat teamarbete med olika kompetenser är prioriterat. Det handlar om en optimal fördelning av yrkeskompetenser utifrån befintligt vårdbehov. Ett arbetssätt med kompetensteam, se läkare-psykolog/kurator-fysioterapeut, är enligt senaste evidens mycket viktigt vid omhändertagande av psykisk ohälsa. Hur balansen mellan olika yrkeskategorier ska se ut på en vårdcentral behöver utvecklas systematiskt över tid i takt med att nya arbetssätt införs. I Krav- och kvalitetsboken Hälsoval beskrivs omfattningen av uppdraget på en vårdcentral, vilket visar på bredden i uppdraget och det omöjliga i att driva detta utan specialister i allmänmedicin. Fler läkartjänster behövs men det gäller även andra yrkeskategorier. Det är i nuläget svårt att rekrytera såväl psykologer som läkare.

Primärvården är organiserad så att vården och beslut om dess utformning ska ligga så nära medborgare och blivande patient som möjligt. Varje verksamhetschef kan redan idag använda sin budget till att anställa andra yrkeskategorier för att anpassa kompetenser utifrån patienternas behov. Detta görs redan på en del vårdcentraler, men det är, utifrån uppdrag i Krav- och kvalitetsboken Hälsoval, alltid verksamhetschefen som äger sina förutsättningar och ska ha friheten att disponera sina resurser på bästa sätt vilket också kan variera över tid.

Sammanfattningsvis finns det ett stort behov av psykosociala resurser. Det finns också ett stort behov av läkare, inte minst allmänläkare i primärvården. Därför bedöms inte motionens förslag vara en framkomlig väg. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att stärka första linjens psykosociala resurser på vårdcentralerna. Detta kan dock inte ske på bekostnad av den somatiska vården och läkartillgången. Istället för att helt ersätta en kompetens med en annan måste arbetet med teamarbete utvecklas och kompetensförsörjningen inom samtliga berörda kompetensområden intensifieras.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Ankom
Regionkansliet
2019 -03- 29

miljöpartiet de gröna

TILL REGIONFULLMÄKTIGE I REGION ÖREBRO

Motion

2019-03-21

Region Örebro län

2019 -04- 01

Centrala diariet

Omvandla vakanta läkartjänster i närsjukvården till psykologtjänster

Den psykiska ohälsan har ökat i Sverige de senaste åren. Idag beräknas att runt 40 % av patienterna som söker hjälp på våra vårdcentraler har psykiska problem i botten, även om en del av dem söker för somatiska sekundärbesvär.

Vårdcentralerna är rent generellt och traditionellt bemannade för patienter med somatiska sjukdomar. Mycket få psykologer har anställning inom närsjukvården jämfört med anställda läkare. Många med psykiska sjukdomar får därför behandling av specialister inom allmänmedicin eller ST- läkare.

Ska regionen leva upp till målet om en jämlik sjukvård är det rimligt att också patienter med psykiska sjukdomar får möta och bli behandlade av specialister på just deras sjukdomar. Att inte få en tidig och adekvat behandling för sin psykiska åkomma kan nämligen leda till kronifiering och onödiga långvariga sjukskrivningar. Dessutom visar forskning att förskrivningen av antidepressiva medel ökar från närsjukvården samtidigt som effekterna av medicinerna ifrågasätts. Det finns god evidens för att psykologiska behandlingsmetoder som exempelvis kognitiv beteendeterapi, interpersonell terapi och psykodynamisk korttidsterapi ger bättre resultat.

Fördelarna med att vårdcentralerna är ordentligt bemannade med psykologkompetens är flera. Förutom det rent självklara att psykologer behövs för att ge kompetens i psykologisk behandling så finns det evidens för att psykologiska behandlingsmetoder också är verksamma för somatiska besvär, exempelvis sömnproblem, smärttillstånd och magbesvär.

Med psykologer i närsjukvården, som en naturlig del av sjukvårdspersonalen, sänks också trösklarna för patienter att söka vård för psykiska besvär. En första bedömning kan göras i ett tidigt skede och därmed höjs patientsäkerheten. På så vis kan sjukvården också bli kostnadseffektiv på sikt med rätt person på rätt plats.

Miljöpartiet föreslår att en utredning görs för att undersöka möjligheterna och effekterna av att omvandla en del av innevarande vakanser av läkartjänster på vårdcentraler till psykologtjänster. Man kan exempelvis undersöka metoder som använts i projektet kring Framtidens vårdavdelning.

Genom att omvandla en del av vakanta läkartjänster till psykologtjänster kan regionen, på ett kostnadseffektivt vis, möta patienternas faktiska behov av vård och samtidigt kvalitetssäkras. Som bonus kan dessutom behovet av hyrläkare minska.

Miljöpartiet föreslår regionfullmäktige besluta

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att omvandla en del av innevarande vakanta läkartjänster på vårdcentraler till psykologtjänster

Miljöpartiet Region Örebro län

Monika Aune

Mats Gunnarsson

Fredrik Persson

17

Besvarande av motion från
Jihad Menhem (V), Jessica
Carlqvist (V) och Anneli Mylly
(V) om ersättning till patienter
över 65 år med dialys i
hemmet

19RS1705

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS1705

Organ
Regionstyrelsen

Besvarande av motion från Jihad Menhem (V), Jessica Carlqvist (V) och Anneli Mylly (V) om ersättning till patienter över 65 år med dialys i hemmet

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att bifalla motionen.

Sammanfattning

En motion har inkommit från Jihad Menhem (V), Jessica Carlqvist (V) och Anneli Mylly (V) till Region Örebro län 25 februari 2019 där regionfullmäktige föreslås besluta att patienter över 65 år, som är folkbokförda i Örebro län och som inte har rätt till merkostnadsersättning för hemodialys i hemmet, ska ersättas av regionen. Förslag till beslut är att motionen bifalls.

Förslaget bedöms vara i linje med Region Örebro läns förändringsarbete när det gäller att förutse och planera för framtida dialysbehov. Tillgången till bloddialys i hemmet (se hemhemodialys, HHD) ska stödjas och underlättas då det innebär många fördelar för patienten och dessutom är mindre kostnadskrävande än assisterad dialys på sjukhus.

Den 5 december 2019 beslutade Samverkansnämnden att rekommendera samtliga regioner i Uppsala-Örebro sjukvårdsregion att införa ersättning enligt schablon. Ersättningen gäller patienter som startar sin dialysbehandling i hemmet och som inte, i enlighet med Försäkringskassans ålderstak (i nuläget fram till 65 år), är berättigade till statlig handikapp- och merkostnadsersättning för merkostnader vid HHD. Med beslutet följer en ärendebeskrivning med omvärldsbevakning och juridiska och ekonomiska överväganden. Hälso- och sjukvårdsnämnden fattar beslut om denna rekommendation 22 januari 2020.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS1705

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2020.
Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att bifalla motionen.

Bedömning

Bedömningen är att ett bifall till förslaget är ändamålsenligt.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Förslaget bedöms minska antalet sjukresor (ofta med bil eller taxi) till och från dialysbehandlingar på sjukhusen, vilket kan ge små men positiva effekter för miljön. Patienter i HHD har större kunskaper om sin sjukdom och ett större engagemang i behandlingen. De utvecklar färre medicinska komplikationer och behöver mindre sjukhusvård än patienter i assisterad dialys. Då det redan idag finns organisation och system för HHD blir patientsäkerheten opåverkad med detta förslag. Förslaget främjar även en mer jämlik vård utifrån ett åldersperspektiv.

Ekonomiska konsekvenser i korthet

Förslaget innebär en kostnadsbesparing på ca 500 tkr per patient och år, satt i relation till en kostnad för bidraget om cirka 14-18 tkr per patient och år. Det är rimligt att anta att ett fåtal men på längre sikt flera personer väljer att övergå från bloddialys på sjukhus till HHD tack vare att de beviljas ett bidrag för merkostnader. Detta skulle medföra en total kostnadsreducering på en miljon kronor och uppåt årligen.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 28 januari 2020.
Svar på motionen
Motionen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

Datum
2020-01-28

Beteckning
Dnr: 19RS1705

Svar på motion från Jihad Menhem (V), Jessica Carlqvist (V) och Anneli Mylly (V) om ersättning till patienter över 65 år med dialys i hemmet

Jihad Menhem (V), Jessica Carlqvist (V) och Anneli Mylly (V) har i en motion till Region Örebro län 25 februari 2019 lyft att patienter som har påbörjat hemodialys i hemmet efter 65 års ålder inte är berättigade till statlig ersättning för merkostnader. Patienter som insjuknar före 65 års ålder och startar dialysbehandling i hemmet har möjlighet att få behovsbaserad merkostnadsersättning från Försäkringskassan för att täcka de merkostnader det innebär att sköta dialysen hemma. Några regioner har valt att ge bidrag till dialyspatienter som har insjuknat efter 65 års ålder och som då inte är berättigade till den statliga ersättningen.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att patienter över 65 år, som är folkbokförda i Örebro län och som inte har rätt till merkostnadsersättning för hemodialys i hemmet, ska ersättas av regionen.

Regionstyrelsen framför med anledning av motionen följande:

Dialys i hemmet medför många fördelar som större flexibilitet och oberoende. Med bloddialys i hemmet (se hemhemodialys, HHD) minskar även sjukresorna till och från behandlingarna. Patienter som tar mer ansvar för sin dialysbehandling kan i genomsnitt mer om sin sjukdom, mår bättre, ökar sin livskvalitet, utvecklar färre medicinska komplikationer och behöver mindre sjukhusvård än patienter som är i olika former av assisterad dialys. Förslaget är i linje med Region Örebro läns arbete med att förutse och planera för framtida dialysbehov. Tillgången till HHD ska stödjas och underlättas. En allt högre andel äldre inleder dialys och många bedöms kunna sköta den i hemmet. Merkostnaderna utgör idag, på grund av Försäkringskassans så kallade 65-årsregel, dock ett hinder för en del patienter att ta hem sin dialysbehandling.

Självdialyspatienten är i mindre behov av personalresurser och blir därmed mindre kostnadskrävande än patienten som har assisterad dialys på sjukhus. Den föreslagna åtgärden ökar förutsättningarna för tillgång och närhet till högkvalitativ vård för såväl de patienter som får tillgång till HHD, som de patienter som får tillgång till dialys via frigjorda resurser vid dialysenheterna.

Det finns andra regioner som har valt att ge bidrag till dialyspatienter som insjuknat efter 65 års ålder och inte är berättigade till statlig merkostnadsersättning för HHD. Region Stockholm valde 2018 att införa ersättning enligt schablon på samma nivå som Försäkringskassans lägsta nivå för handikappersättning (dagens merkostnadsersättning). Den juridiska bedömningen är att bidrag för merkostnader i samband med HHD bara är möjligt att lämna under förutsättning att bidraget inte överstiger de faktiska merkostnaderna för hemdialysen. Oavsett antal berörda patienter kan bidrag till enskild här motiveras utifrån att bidraget förväntas leda till en kostnadsbesparing för regionen som helhet samt att det avser att täcka kostnader som regionen annars hade haft i dialysverksamheten. Därtill är ersättningen avsedd att kompensera för utnyttjande av resurser i patientens hem i samband med hälso- och sjukvårdsinsatser som regionen ansvarar för enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Den 5 december 2019 beslutade Samverkansnämnden att rekommendera samtliga regioner i Uppsala-Örebro sjukvårdsregion att införa ersättning enligt schablon. Ersättningen gäller patienter, folkbokförda i respektive region, som startar sin dialysbehandling i hemmet och som inte, i enlighet med Försäkringskassans ålderstak (i nuläget fram till 65 år), är berättigade till statlig handikapp- och merkostnadsersättning för merkostnader i hemmet vid hemodialys. Med beslutet följer en ärendebeskrivning med omvärldsbevakning och juridiska och ekonomiska överväganden. Hälso- och sjukvårdsnämnden fattar beslut om denna rekommendation 22 januari 2020.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att bifalla motionen.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Vänsterpartiet

Motion till regionfullmäktige – Region Örebro län

Ersättning till patienter över 65 år med dialys i hemmet

Hemodialys i hemmet innebär att kroppen renas direkt via blodet med hjälp av ett dialysfilter i en dialysmaskin/konstgjord njure installerad i hemmet.

Dialys i hemmet medför flera fördelar. Självdialyspatienten, som sköter hela eller delar av sin behandling själv, är i mindre behov av personalresurser och även mindre kostnadskrävande än patienten som har assisterad dialys på sjukhus.

Patienter som insjuknar före 65 års ålder och startar dialysbehandling i hemmet har möjligheter att få behovsbaserad merkostnadsersättning från Försäkringskassan för att täcka de merkostnader det innebär att sköta dialysen hemma. Detta avser exempelvis ökade kostnader för sophämtning, ökad el- och vattenförsörjning mm.

Personer som påbörjar sin dialys i hemmet efter 65 års ålder har inte möjlighet att få denna statliga ersättning för merkostnaderna. Enligt reglerna om merkostnadsersättning kan den som är sjuk eller funktionsnedsatt och har merkostnader till följd av den, kan beviljas merkostnadsersättning av Försäkringskassan. Ersättningsgrundande sjukdom eller funktionsnedsättning måste ha uppstått innan personen fyller 65 år och stödbehovet måste ha en varaktighet om minst ett år.

Några regioner har valt att ge bidrag till de dialyspatienter som insjuknat efter 65 års ålder och inte är berättigade till statliga ersättningen vid dialys i hemmet. Syftet med att ge bidrag till patienterna är dels att underlätta för de patienter som vill genomgå sina dialysbehandlingar i hemmet, dels att minska kostnaderna för patienten och långsiktigt även för regioner.

Med anledning av ovanstående föreslår Vänsterpartiet att regionfullmäktige beslutar:

att patienter över 65 år, som är folkbokförda i Örebro län och som inte har rätt till merkostnadsersättning för hemodialys i hemmet, ska ersättas av regionen.

För Vänsterpartiet i Region Örebro län

Jihad Menhem (v)

Jessica Carlqvist (v)

Anneli Mylly (v)

18

Besvarande av motion från
Anna Stark (M) om att höja
åldersgränsen för mammografi

19RS7285

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS7285

Organ
Regionstyrelsen

Besvarande av motion från Anna Stark (M) om att höja åldersgränsen för mammografi

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen avslås.

Sammanfattning

En motion har inkommit från Anna Stark (M) till Region Örebro län 9 september 2019 om att höja alternativt slopa den övre åldersgränsen för mammografi. Motionen lämnades över till hälso- och sjukvårdsnämnden för beredning. Svaret på motionen utgår ifrån att motionären menar mammografiscreening specifikt och inte mammografi generellt. Förslag till beslut är att motionen avslås.

I förslaget till svar framgår att den övre åldersgränsen för mammografiscreening beror på att Region Örebro län följer Socialstyrelsens rekommendation. Bakgrunden till rekommendationen är att det inte finns vetenskapliga underlag av tillräcklig omfattning och kvalitet när det gäller hälsovinster och risker vid ett screeningprogram för bröstcancer för kvinnor över 74 år.

Det finns ingen övre åldersgräns för att genomföra en mammografiundersökning om det finns behov av det. För den kvinna som är 75 år eller äldre och som misstänker bröstcancer går det bra att kontakta vården.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2020.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen avslås.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS7285

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga konsekvenser för de aktuella perspektiven jämfört med nuläget.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2020-01-28

Svar på motionen

Motionen

Rickard Simonsson

Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

Sammanträdesdatum   Beteckning
2020-01-28   Dnr: 19RS7285

Anna Stark (M)

Svar på motion från Anna Stark (M) om att höja åldersgränsen för mammografi

Anna Stark (M) har i en motion till Region Örebro län den 5 september 2019 tagit upp att den övre åldersgränsen på 74 år för att erbjudas mammografi bör höjas eller helt slopas. Motionären påtalar att dagens regler, gällande att kallas till screening, innebär att bröstcancer hos kvinnor över 74 år riskerar att inte upptäckas i tid, vilket påverkar chanserna till en lyckosam behandling.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att höja den övre åldersgränsen för mammografi alternativt att helt slopa åldersgränsen.

Regionstyrelsen framför med anledning av motionen följande:

Svaret på denna motion utgår ifrån att motionären menar mammografiscreening specifikt och inte mammografi generellt då det inte finns några övre eller nedre åldersgränser för mammografi. Mammografiundersökningar genomförs då det är påkallat efter remiss från vårdcentral, onkolog eller kirurg.

Det är i allra högsta grad angeläget att tidigt upptäcka och behandla bröstcancer för kvinnor i alla åldersgrupper. Inom cancervården sker för närvarande en nationell satsning för att korta väntetiderna i form av så kallade standardiserade vårdförlopp för bland annat bröstcancer.

När det gäller mammografiundersökningar följer Region Örebro län den rekommendation som Socialstyrelsen ger. Enligt den bör screening mot bröstcancer med mammografi erbjudas till kvinnor i åldern 40–74 år.

Bakgrunden till Socialstyrelsens rekommenderade övre åldersgräns för ett nationellt screeningprogram är att det inte finns vetenskapliga underlag av tillräcklig omfattning och kvalitet när det gäller hälsovinster och risker vid ett screeningprogram för bröstcancer för kvinnor över 74 år. Det är visserligen känt att

bröstcancer är vanligare bland äldre kvinnor, men samtidigt ökar annan sjuklighet som både kan påverka sjukdomsutvecklingen och möjligheten att tåla en kraftfull behandling. Strålbekstrålningen i sig innebär också ökad risk för död av andra skäl än bröstcancer. Nyttan med en höjd åldersgräns är enligt Socialstyrelsen inte uppenbar. I ett internationellt perspektiv är det värt att notera att EU:s riktlinjer rekommenderar screening i åldersspannet 50-69 år.

Det finns däremot, som nämnts ovan, ingen övre åldersgräns för att genomföra en mammografiundersökning om det finns behov av det. För den kvinna som är 75 år eller äldre och som misstänker bröstcancer går det bra att kontakta vården. Om patienten har symptom som motiverar vidare utredning kommer det standardiserade vårdförloppet att inledas. Om vården bedömer att det finns skäl för att göra en mammografiundersökning så kommer det att göras. På mammografimottagningen vid Universitetssjukhuset i Örebro utförs mammografiundersökningar både inom screeningprogrammet och när det finns individuella skäl.

Screeningprogrammet är inte sjukvård i vanlig mening utan screening av en förmodat frisk population genom en åtgärd som i sig riskerar orsaka bröstcancer. Risken är mycket låg, men det finns en principskillnad mellan att en patient utanför det studerade åldersintervallet själv på eget initiativ söker sjukvård och ber om en undersökning och att vården aktivt söker upp och kallar förmodat friska kvinnor.

I ett nationellt perspektiv är bristen på mammografiläkare ett stort problem. I vår sjukvårdsregions sju regioner saknas för närvarande hälften av det beräknade behovet. Mot bakgrund av Socialstyrelsens rekommendation och att det inte finns rätt resurser för att höja åldersgränsen för mammografiscreening i Region Örebro län är en förändring avseende omfattningen av mammografiscreening inte aktuell.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

att avslå motionen.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Motion angående höjd åldersgränsen för mammografi

I dag kallas alla kvinnor upp till 74 års ålder till mammografi, screening för att upptäcka bröstcancer. Bröstcancer är den vanligaste cancersjukdomen hos kvinnor i Sverige idag. Om sjukdomen upptäcks tidigt, innan den hunnit ge symptom, är chansen att bli frisk stor.

Enligt Cancerfonden är var femte kvinna som drabbas av bröstcancer äldre än 74 år och 8 av 10 kvinnor i denna ålder vill fortsätta att gå på mammografi.

Dagens regler innebär att bröstcancer hos kvinnor över 74 år riskerar att inte upptäckas i tid, vilket påverkar chanserna till en lyckosam behandling.

Även äldre kvinnor borde erbjudas mammografi så att eventuell bröstcancer kan upptäckas i tid och behandlas. Den övre åldersgränsen på 74 år borde därför höjas eller helt slopas.

Med anledning av detta föreslår jag Regionfullmäktige besluta

att höja den övre åldersgränsen för mammografi alternativt att helt slopa åldersgränsen

Anna Stark (M)

19

Besvarande av motion från
Anna Nordqvist (M) om att
satsa på Karlskoga lasarett

19RS5063

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5063

Organ
Regionstyrelsen

Svar på motion från Anna Nordqvist (M) om att satsa på Karlskoga lasarett

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen ska anses besvarad.

Sammanfattning

Anna Nordqvist (M) har i en motion till regionfullmäktige i Region Örebro län yrkat att regionfullmäktige beslutar att öppna Karlskoga BB och förlossningen med tillgänglighet 24 timmar om dygnet/365 dagar om året och att möjligheten att utöka lasarettets jourlinje med neonatolog/barnläkare med neonatologkompetens utreds. Anna Nordqvist vill vidare att möjligheten för barnmorskeutbildning på Örebro universitet utreds och att möjlighet ges till vidare kompetensutveckling för barnmorskor i neonatal omvårdnad för att stärka upp våra två förlossningsavdelningar och locka fler barnmorskor till regionen. Slutligen vill motionären att åtgärder vidtas för att förbättra samarbetet mellan våra två förlossningsavdelningar.

I svaret redogörs för hälso- och sjukvårdsnämndens beslut om två förlossningsenheter i länet och att det för närvarande pågår annonsering för att förstärka barnläkarbemanningen i Karlskoga för att de ska ta över ansvaret för de sjuka nyfödda barnen.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2020.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen ska anses besvarad.

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5063

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms inte ha konsekvenser för miljö-, barn- eller jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionstyrelsen den 28 januari 2020.

Svar på motionen.

Motionen.

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till

Regionfullmäktige

Datum
2020-01-28

Beteckning
Dnr: 19RS5063

Anna Nordqvist (M)

Svar på motion från Anna Nordqvist (M) om att satsa på Karlskoga lasarett

Anna Nordqvist (M) yrkar att regionfullmäktige beslutar:

- Att öppna Karlskoga BB och förlossningen med tillgänglighet 24 timmar om dygnet/365 dagar om året
- Att utreda möjligheten att utöka lasarettets jourlinje med neonatolog/barnläkare med neonatologkompetens
- Att utreda möjligheten för barnmorskeutbildning på Örebro universitet samt ge möjlighet till vidare kompetensutveckling för barnmorskor i neonatal omvårdnad för att stärka upp våra två förlossningsavdelningar och locka fler barnmorskor till regionen
- Att vidta åtgärder för att förbättra samarbetet mellan våra två förlossningsavdelningar

Tillgänglighet BB förlossning

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i bred politisk enighet tydliggjort att deras ambition är att Kvinnoklinikens verksamhet ska utvecklas för att skapa förutsättningar för att bedriva en patientsäker förlossningsvård på två enheter i länet, det vill säga både på Karlskoga lasarett och på Universitetssjukhuset.

Kvinnosjukvården i Region Örebro län är organiserad som en länsklirik med verksamhet både på Universitetssjukhuset i Örebro och på länsdelssjukhuset i Karlskoga. På båda orterna finns specialistmottagning och operationsverksamhet. Regionstyrelsen beslutade om resurstillskott för uppbyggnad av endometriovården 2018-05-22 och hälso- och sjukvårdsdirektören fick vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i maj 2019 uppdraget att inrätta ett centrum för bäckenbotten- och endometriorelaterad problematik vid Karlskoga lasarett, något som innebär en tydlig satsning på Karlskoga lasarett och deras specialistverksamhet inom kvinnosjukvården.

Förlossningsenheten i Karlskoga tar hand om gravida kvinnor med förväntad okomplicerad förlossning från graviditetsvecka 36. För kvinnor med någon form av riskgraviditet, inklusive högt BMI, planeras förlossningen till USÖ. Eftersom barnavdelning för nyfödda barn saknas på Karlskoga lasarett måste särskilt arbetssätt tillämpas mellan avdelning Q, barnkliniken USÖ samt länsverksamheten inom anestesikliniken för att trygga patientsäkerheten på förlossningsenheten.

Två förlossningsenheter inom länskliniken i vårt län ger möjlighet till samordning under semesterperioden. Genom att behålla två förlossningsenheter i länet tryggas kompetensförsörjningen under semesterperioden då samordning av verksamheten mellan de två förlossningsenheterna i Örebro och Karlskoga sker. Sommarsamordning under semesterperioder lyfts fram i den kartläggning som gjorts som ett argument för att länet fortsatt ska ha två förlossningsenheter.

I landet och i vårt län har det under lång tid varit svårigheter med kompetensförsörjning inom förlossningsverksamheten samt inom övrig kvinnosjukvård. I synnerhet är det avsaknad av barnmorskor men också av erfarna gynekologer som påverkat både verksamheten och arbetsmiljön.

Jourlinje neonatolog/ barnläkare

När det gäller förslaget att möjligheten att utöka lasarettets jourlinje med neonatolog/ barnläkare med neonatologkompetens bör utredas så har redan den kartläggning som presenterades på hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i augusti värderat detta. I kartläggningen ges förslaget att det primära barnläkarmedicinska ansvaret för de nyfödda sjuka barnen på förlossningen i Karlskoga överförs från barn- och ungdomskliniken på USÖ till den barn- och ungdomsmedicinska mottagningen i Karlskoga. Utifrån den kartläggning som gjordes pågår en utökad risk- och konsekvensanalys. Förslagen i kartläggningen kommer att värderas mot denna.

Barnmorskeutbildning - vidareutbildning

Örebro universitet har genom uppdrag från departementet möjligheten att starta en barnmorskeutbildning. De har dock efter en genomlysning av möjligheterna att starta en sådan utbildning, dels utifrån kompetensstillgång, dels utifrån interna prioriteringar valt att för närvarande avstå. Örebro Universitet och Område forskning och utbildning inom regionen delar den bedömningen. Ett av de allra tyngsta skälen är att den mest begränsande faktorn, inklusive barnmorskeutbildningen, är tillgången till adekvat och kvalitetssäkrad verksamhetsförlagd utbildning (VFU-platser) med tillräckliga volymer av vård för att vara lämpliga studentplaceringar.

Barnmorskeutbildning finns inom Uppsala-Örebro sjukvårdsregion och Region Örebro län har i dagsläget avtal med Mälardalens Högskola (MDH) som bedriver barnmorskeprogrammet med 10-12 VFU-platser. Utbildnings- och kompetensrådet under Samverkansnämnden inom Uppsala Örebro sjukvårdsregion har uppdraget att säkra att utbildningarna finns i denna region.

För att ÖU skulle kunna anordna ett eget program var uppdraget i nivån minst 18 platser och för att kunna bedriva en stabil verksamhet behövs ytterligare ett antal studieplatser. Bedömningen är att Region Örebro län inte kan ta en hel sådan VFU-grupp, även om regionen slutar att ta studenter från MDH. Det sannolika är att det inte heller finns ytterligare VFU-platser att tillgå inom Uppsala-Örebro sjukvårdsregion. Det innebär att start av en ny utbildning sannolikt leder till risken att andra orter inom sjukvårdsregionen som utbildar skulle bli tvungna att minska antalet utbildningsplatser på grund av bristande tillgång på VFU-platser.

Medel har reserverats för att möjliggöra digital uppkoppling samt spetsutbildning av ett antal ”barn-barnmorskor”. Införandet av så kallade ”barn-barnmorskor” inrymmer utbildning enligt konceptet S.T.A.B.L.E. (konceptutbildning i transport av nyfödda).

Åtgärder för att förbättra samarbetet

Kvinnokliniken arbetar aktivt för en bra arbetsmiljö och för att vara en attraktiv arbetsplats. Utifrån att kvinnosjukvården är en länsverksamhet så är samverkan och samarbete mellan de olika enheterna inom kliniken viktigt för att erbjuda en bra vård. Samarbete mellan de två BB-enheterna i länet finns sedan flera år för att gemensamt planera och bemanna förlossningen på USÖ under Karlskogas sommarstängning. Åtgärder för att understödja och utveckla samarbetet mellan länets förlossningsenheter kommer att aktualiseras inför ett återöppnande av Karlskoga.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen ska anses besvarad.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Till regionfullmäktige i Region Örebro län

2019-06-12

Motion

Satsa på Karlskoga Lasarett!

Karlskoga lasarett är ett av länets tre akutsjukhus. Karlskoga förlossning och Avd. Q toppade listan på Sveriges bästa förlossningskliniker 2018. Att ha ett akutsjukhus av kvalitet och en välrenommerad förlossningsklinik med BB-avdelning är viktigt för invånarna i Karlskoga och Degerfors samt för kommunernas tillväxt och för näringslivet. Beslut tagna om sommarstängning av BB de senaste fyra åren skapat en stor oro, både hos kommunernas invånare och hos medarbetarna på Karlskoga lasarett. Barnmorskor har sagt upp sig på löpande band och läkarflykten har varit ett faktum p.g.a. dessa sommarsamordningar och den osäkra arbetsmiljön. Samordningarna som tvingat Karlskogas medarbetare att pendla till och från Örebro och arbeta på USÖs förlossningsklinik under pressade förhållanden i 10 veckor under sommaren har fortsatt varje år trots protester och visad oro för nedläggning. Styrande majoritet har givit löften om att Karlskoga BB och Karlskoga lasarett ska vara kvar - så säger uppdraget till tjänstemännen och det är politikens vilja.

Nu har ändå beslutet tagits av verksamhetschefen att stänga förlossningen på Karlskoga Lasarett p.g.a. patientsäkerhet. Detta på grund av en inkommen IVO anmälan och krav från Svenska Neonatalföreningen att alla förlossningskliniker ska ha en tillgänglig barnjour dygnet runt samt ett team som kan utföra neonatal hjärt-lungräddning. Personalen på förlossningen i Karlskoga anser dock att deras arbetsplats är patientsäker på alla sätt och att de har ett välfungerande CEPS team som är berett på akuta situationer som kan uppstå om ett barn blir akut sjukt.

Jag tycker att beslutet om stängning av Karlskoga BB inte följer uppdraget till regiondirektören om att skapa förutsättningar för att bedriva tre akutsjukhus och två förlossningsavdelningar i Region Örebro län. Ingen risk- och konsekvensanalys har gjorts och inget underlag har presenterats om hur vi säkrar upp verksamheten på Karlskoga BB och Karlskoga lasarett. Samtliga partier i Degerfors och Karlskoga är emot stängning av Karlskoga BB även Västra Bergslagens Industriförening samt närliggande kommuner har uttryckt sin oro över beslutet. Det finns en stark vilja att ha kvar Karlskoga BB och Karlskoga lasarett akutverksamhet.

Regeringen och SKL har sedan 2015 en överenskommelse angående ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården för att förstärka insatser för kvinnors hälsa. Den syftar till att främja utvecklingen av en vård som utgår från kvinnans behov samt är: tillgänglig, jämlik, säker och av god kvalitet.

Under 2019 fördelas 1,59 miljarder kronor till regionerna. Region Örebro läns del för 2019 uppgår till 46 976 734 kr, enligt rapport från SKL. Fokus ska ligga på att stärka kompetensförsörjningen, däribland bemanningen, inom förlossningsvården samt att förbättra arbetsmiljön. Pengarna får även användas för insatser inom neonatalvården. Dessa pengar behövs för att stärka förlossningen i Karlskoga och för att förbättra arbetsmiljön både på USÖ och Karlskoga lasarett.

Jag yrkar därför att regionfullmäktige beslutar enligt följande
angående Karlskoga lasarett:

- att öppna Karlskoga BB och förlossningen med tillgänglighet 24tim om dygnet/365 dagar om året.
- att utreda möjligheten att utöka lasarettets jourlinje med neonatolog/ barnläkare med neonatalkompetens.
- att utreda möjligheten för barnmorskeutbildning på Örebro universitet samt att ge möjlighet till vidare kompetensutveckling för barnmorskor i neonatal omvårdnad för att stärka upp våra två förlossningsavdelningar och locka fler barnmorskor till regionen.
- att vidta åtgärder för att förbättra samarbetet mellan våra två förlossningsavdelningar.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anna Nordqvist'.

Anna Nordqvist
Moderaterna

20

Besvarande av motion om att
inrätta en jourlinje som
komplement till bakjouren
inom neonatalvården

19RS5121

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5121

Organ
Regionstyrelsen

Besvarande av motion om att inrätta en jourlinje som komplement till bakjouren inom neonatalvården

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Sammanfattning

Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) har i en motion yrkat på en skyndsam utredning av möjligheterna att patientsäkra förlossningsvården i Karlskoga genom en jourlinje med neonatal kompetens som komplement till dagens system med enbart en jourlinje.

Hälso- och sjukvårdsnämnden anser inte att det finns anledning att frångå den planering som finns för återöppnande av förlossningen i Karlskoga. Aktuellt är utbildning och förstärkning av barnläkarbemanningen i Karlskoga. Motionens förslag om utredning av inrättande av ytterligare en bakjourlinje med neonatal kompetens avslås därför.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlar ärendet den 22 januari 2020.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att avslå motionen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms inte ha konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5121

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 28 januari 2020.

Svar på motionen

Motionen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

Sammanträdesdatum   Beteckning
2020-01-28   Dnr: 19RS5121

Svar på motion om att inrätta en jourlinje som komplement till bakjouren inom neonatalvården i Region Örebro län

Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) har i en motion till Region Örebro län den 13 juni 2019 tagit upp att en extra neonatal jourlinje skulle förebygga och säkerställa patientsäkerheten på Karlskogas förlossningsavdelning innan formerna för en långsiktig lösning för att ha två förlossningskliniker i länet utretts.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att skyndsamt utreda möjligheterna att på kort sikt patientsäkra förlossningsvården i Karlskoga genom en jourlinje med neonatal kompetens till dagens system med enbart en bakjourslinje.

Regionstyrelsen framför med anledning av motionen följande:

I Region Örebro län finns idag en läkarbemanning på en till två neonatologer i tjänst dagtid vardagar på USÖ. Det finns åtta läkare på USÖ som bemannar bakjourslinjen för neonatal kompetens. I Karlskoga finns ingen neonatal bemanning utan akut sjuka barn har hittills handlagts av anestesiläkare på plats i Karlskoga tillsammans med personal från Kvinnokliniken Karlskoga i väntan på att neonatal kompetens kommit alternativt att barnet transporterats till USÖ.

Hälso- och sjukvårdsnämnden tog vid sitt sammanträde den 28 augusti emot förvaltningens kartläggning av förutsättningarna för att åter kunna öppna förlossningen vid Karlskoga lasarett. I samband med det så konstaterar nämnden att hälso- och sjukvårdsförvaltningens uppdrag att erbjuda förlossningsverksamhet vid både Universitetssjukhuset i Örebro och vid Karlskoga lasarett, kvarstår och att ansvariga för berörda verksamheter ska involveras i det fortsatta arbetet för att skyndsamt genomföra uppdraget.

Hälso- och sjukvårdsnämnden anser inte att det finns anledning att frångå tidigare inriktning och beslut. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har uppdraget att arbeta för att åter öppna förlossningen i Karlskoga och säkerställa att den kompetens som behövs för att bedriva en patientsäker vård finns på plats inför öppnandet.

Regionfullmäktige kan, och ska inte, varken bemanna eller detaljplanera vilken kompetens som behövs i relation till ett vårduppdrag som hälso- och sjukvårdsförvaltningen har. Motionens förslag om utredning av inrättande av ytterligare en bakjourlinje med neonatal kompetens avslås därför.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

20190613

Motion Sverigedemokraterna Örebro län

Inrätta en jourlinje som komplement till bakjouren inom neonatalvården i Region Örebro län.

Förlossningsavdelningen i Karlskoga stängs 15 Juni mot bakgrund av att patientsäkerheten inte kan upprätthållas, detta beslut togs av verksamhetschefen efter att kritik riktats från inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det finns idag en bakjour vid universitetssjukhuset i Örebro, vilken kallas in om det skulle uppstå komplikationer. Vi menar att en extra neonatal jourlinje skulle förebygga och säkerställa patientsäkerheten vid förlossningen i Karlskoga så att den kan öppnas efter sommaren.

Innan formerna med att hitta en långsiktig lösning för att ha två förlossningsavdelningar i länet utretts menar vi att en extra jourlinje säkrar patientsäkerheten på Karlskogas förlossningsavdelning.

Med anledning av detta yrkar vi följande:

- att skyndsamt utreda möjligheterna att på kort sikt patientsäkra förlossningsvården i Karlskoga genom en jourlinje med neonatal kompetens som komplement till dagens system med enbart en bakjourslinje.

Elin Jensen
Sverigedemokraterna Örebro län

Patrik Nyström
Sverigedemokraterna Örebro län

21

Besvarande av motion från
Elin Jensen (SD) och Patrik
Nyström (SD) om att utveckla
förlossningsverksamheten vid
Karlskoga lasarett

19RS5153

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5153

Organ
Regionstyrelsen

Svar på motion från Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) om att utveckla förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen om att utveckla förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett anses besvarad.

Sammanfattning

Patrik Nyström (SD) och Elin Jensen (SD) yrkar att möjligheterna till att erbjuda mer högspecialiserad kvinnosjukvård på Karlskoga lasarett och vilka högspecialiserade vårdformer som anses vara lämpliga ska utredas. De yrkar vidare att det ska utredas vilka avtal Region Örebro län kan teckna med Värmland rörande högspecialiserad kvinnosjukvård.

Det finns sedan länge ett samarbetsavtal med Värmland och det pågår ett sjukvårdsregionalt arbete kring ett nytt avtal. Detta tillsammans med att hälso- och sjukvårdsnämnden verkar aktivt för utveckling av länets tre sjukhus och också redan tagit beslut om att förlägga en satsning inom kvinnosjukvården till Karlskoga så anses motionen besvarad.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet den 22 januari 2020.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen om att utveckla förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett anses besvarad.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Hälso- och sjukvård, Katrin Pöntynen Boström

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 19RS5153

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms inte ha konsekvenser för miljö-, barn- eller jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte ha ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionstyrelsen den 28 januari 2020.

Svar på motionen.

Motionen.

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

Regionfullmäktige

Sammanträdesdatum   Beteckning
2020-01-28   Dnr: 19RS5153

Sverigedemokraterna

Svar på motion från Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) om att utveckla förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett

Patrik Nyström (SD) och Elin Jensen (SD) anser att förlossningsvården i Region Örebro län behöver förstärkas. De anger att det finns fler fördelar, både utifrån patientsäkerhets- och konkurrensperspektivet, att förstärka och utveckla kvinnosjukvården på Karlskoga lasarett. Värdet att sälja högspecialiserad kvinnosjukvård till Värmland lyfts fram.

Mot bakgrund av detta yrkar de följande:

- att skyndsamt utreda möjligheterna till att erbjuda mer högspecialiserad kvinnosjukvård på Karlskoga lasarett samt utreda vilka högspecialiserade vårdformer som anses vara lämpliga.
- Att utreda vilka avtal Region Örebro län kan teckna med Värmland rörande högspecialiserad kvinnosjukvård

Kvinnosjukvården i Region Örebro län är organiserad som en länsklirik med verksamhet både på Universitetssjukhuset i Örebro och på länsdelssjukhuset i Karlskoga. På båda orterna finns specialistmottagning och operationsverksamhet.

Regionstyrelsen beslutade om resurstillskott för uppbyggnad av endometriovården 2018-05-22 och hälso- och sjukvårdsdirektören fick vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde i maj 2019 uppdraget att inrätta ett centrum för bäckenbotten- och endometriorelaterad problematik vid Karlskoga lasarett, något som innebär en tydlig satsning på Karlskoga lasarett och deras specialistverksamhet inom kvinnosjukvården.

När det gäller avtal så regleras ersättning och samverkan inom sjukvårdsregionen i ”Avtalet om vård vid universitetssjukhus mellan landsting och regioner i Uppsala-

Örebro sjukvårdsregion 2016-2019. Detta avtal har Samverkansnämnden beslutat att förlänga med ett år under vilket ett nytt avtal ska tas fram som ska gälla från år 2021.

Arbetet med det nya avtalet innehåller uppdrag att utreda:

- Ökad samverkan genom ömsesidigt utbyte av patienter för bättre vårdkvalitet
- Avtals- och ersättningsmodell för regionvården
- Kunskapsstyrning och kompetensförsörjning
- Gemensamma verksamheter
- Nya samarbetsområden
- Associationsform
- Organisation

Sedan länge finns ett samarbetsavtal med Värmland som omfattar både akutvård och förlossningar. Det pågår redan ett arbete kring ett avtal som ska reglera ersättning och samverkan och hälso- och sjukvårdsnämnden verkar aktivt för en utveckling av länets tre sjukhus och har redan tagit beslut om att förlägga en satsning inom kvinno-sjukvården till Karlskoga. Mot bakgrund av detta så anses motionen besvarad.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att motionen ska anses besvarad.

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör

20190613

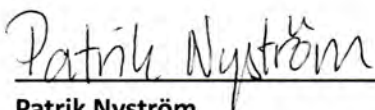
Motion Sverigedemokraterna Örebro län

Utveckla Karlskoga BB

Förlossningsvården i Region Örebro län behöver förstärkas och utvecklas. Genom att förstärka den högspecialiserade kvinnosjukvården på Karlskoga lasarett möjliggör vi att regionen utvecklas. Det finns flera fördelar, inte minst ur ett patientsäkerhetsperspektiv, men även genom ett konkurrensperspektiv. Vi attraherar då den västra länsdelens invånare och erbjuder dem en nära vård. Att kunna sälja vård till närliggande regioner är viktigt, inte minst gentemot Värmland vilka skulle ges möjlighet att köpa högspecialiserad kvinnosjukvård på nära håll.

Med anledning av detta yrkar vi följande:

- att skyndsamt utreda möjligheterna till att erbjuda mer högspecialiserad kvinnosjukvård på Karlskoga lasarett samt utreda vilka högspecialiserade vårdformer som anses vara lämpliga.
- att utreda vilka avtal Region Örebro län kan teckna med Värmland rörande högspecialiserad kvinnosjukvård.

Patrik Nyström

Sverigedemokraterna Örebro län

Elin Jensen

Sverigedemokraterna Örebro län

22

Fördelning av
läkemedelsbudget 2020

20RS132

Fördelning av läkemedelsbudget 2020

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar

att tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden 43 miljoner kronor samt Hälsovalsenheten 17,4 miljoner kronor i ökad läkemedelsbudget för 2020 samt

att medlen finansieras genom att öka budgeten för statsbidraget för läkemedelsförmånen med 60,4 miljoner kronor år 2020.

Sammanfattning

Vid tidpunkten för beslut om Region Örebro läns verksamhetsplan med budget för 2020 var inte beloppet för regionens bidrag för läkemedelsförmånerna känt. Därför delegerade regionfullmäktige till regionstyrelsen att, när beloppet var känt, fatta beslut om fördelning av ökningen av statsbidraget till berörda nämnder.

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid sammanträde den 13 december 2019 beslutat att för sin del godkänna överenskommelsen med staten om statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna m m år 2020 . Överenskommelsen innebär för Region Örebro län ett bidrag om 946,2 miljoner kronor för 2020, vilket är en ökning av bidraget med 60,4 miljoner kronor.

Läkemedelsenheten har tagit fram fördelning av bedömda kostnadsökningar för olika verksamheter, vilken innebär att 43 miljoner kronor bör tillföras hälso- och sjukvårdsnämnden samt 17,4 miljoner kronor Hälsovalsenheten.

Beredning

Regionstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet den 20 januari 2020.

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår regionstyrelsen besluta att tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden 43 miljoner kronor samt Hälsovalsenheten 17,4 miljoner kronor i

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 20RS132

ökad läkemedelsbudget för 2020 samt att medlen finansieras genom att öka budgeten för statsbidraget för läkemedelsförmånen med 60,4 miljoner kronor år 2020.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet bedöms inte ha några konsekvenser för ovanstående perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

I regionfullmäktiges budget för 2020 budgeterades intäkten från statsbidraget för läkemedelsförmånerna med samma belopp som föregående år. Regionfullmäktige delegerade till regionstyrelsen att budgetera upp ökningen av statsbidraget som en intäkt på finansförvaltningen och fördela motsvarande belopp till berörda nämnder när beloppet blev känt. I december fastställdes statsbidraget för 2020 till 946,2 miljoner kronor för Region Örebro län, vilket innebär en ökning med 60,4 miljoner kronor från året innan. Läkemedelsenheten på Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har tagit fram ett förslag till fördelning av medlen till Hälso- och sjukvårdsnämnden respektive Hälsovalsenheten.

Uppföljning

Kostnaden för läkemedel följs upp i period-, delårsrapporter samt i årsredovisning.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen den 28 januari 2020.

Rickard Simonsson
Regiondireköt

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

23

Anmälning- och
meddelandeärenden

20RS387

Anmälnings- och meddelandeärenden

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Anmälningsärenden:

1. Regiondirektören har undertecknat personuppgiftsbiträdesavtal mellan Region Örebro län och Actiway AB, 18RS9220.
2. Regiondirektören har undertecknat personuppgiftsbiträdesavtal mellan Region Örebro län och Ping Pong AB, 19RS10589.
3. Regiondirektören har beslutat om insättning á 50 000 kronor till Nyckelfonden för att uppmärksamma julhögtiden.
4. Regiondirektören har undertecknat överenskommelse med Svenskt laboratorienätverk inom mikrobiologi.
5. Förvaltningschefen för Regionservice har fattat beslut om avslag på begäran om utlämnande av allmän handling, 18RS7922.
6. Områdescheferna inom Regionservice har fattat beslut om bisysslor januari – oktober 2019, 19RS6581.
7. Regionservice har överlämnat sammanställning över tillsvidareanställningar januari – december 2019, 19RS6582.

Meddelandeärenden:

1. Sveriges Kommuner och Regioner har överlämnat

- Beslut från styrelsen om marknadsföring av hälso- och sjukvård.
- Beslut från AFA:s styrelse om premier för 2020.
- Meddelande om att Jusek och Civilekonomerna går samman och bildar fackförbundet Akavia.
- Beslut från styrelsen gällande överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna med mera för år 2020.
- Meddelande om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.
- Meddelanden om att Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet har gått samman med Unionen.
- Meddelande om överenskommelse om ändrade villkor för avgiftsbestämd ålderspension med anledning av förlängt arbetsliv.
- Meddelande om höjd tidigaste uttagsålder för allmän pension och införande av riktålder med mera.
- Pensionsnämndens beslut om omräkning av pensionsbehållning och intjänad pensionsrätt enligt PFA samt värdesäkring av förmånsbestämda pensioner enligt PFA och KAP-KL under år 2020.
- Meddelande om redovisningsfrågor 2019 och 2020.
- Beslut från styrelsen om överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2020.
- Beslut från styrelsen om överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa 2020.
- Beslut från styrelsen om överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister med mera 2020.
- Beslut från styrelsen om överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2020.

- Beslut från styrelsen om överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020.

- Jusek och Civilekonomerna går samman och bildar fackförbundet Akavia.

2. Carl-Fredrik Arnelund, chef för specialisttandvården, är tillförordnad förvaltningschef för Folktandvården 2019-12-30.

3. Pia Lindahl, chef för HR, är tillförordnad förvaltningschef för Folktandvården 2019-12-27.

4. Britt-Marie Sandberg, chef för verksamhetsstöd, är tillförordnad förvaltningschef för Folktandvården 2019-12-23, 2020-01-02, samt 2020-01-02-2020-01-03.

5. Johan Ljung, områdeschef för trafik och samhällsplanering, är tillförordnad förvaltningschef för Regional utveckling 2019-12-23 – 2020-01-03.

6. Maria Åkesson, HR-direktör, är tillförordnad regiondirektör 2020-01-02 – 2020-01-03.

7. Niklas Tiedermann, kanslichef, är tillförordnad regiondirektör 2019-12-27 – 2020-01-01.

8. Regiondirektören har beslutat att Caroline Balkstedt är förordnad förvaltningschef för förvaltningen Företagshälsa och Tolkförmedling under perioden 2020-01-01 – 2023-12-31.

9. Mats G Karlsson, forsknings- och utbildningschef, är t.f hälso- och sjukvårdsdirektör 2020-01-01 – 2020-01-03.

10. Arto Åkerman, ekonomichef, är tillförordnad förvaltningschef Regionservice 2019-12-21 – 2019-12-27.

11. Rådet för funktionshinderfrågor har överlämnat protokoll från 2019-12-16

12. Domarnämnden har överlämnat protokoll från 2019-12-04.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2019-01-28 Anmälnings- och meddelandeärenden

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Kristina Berglund

Sammanträdesdatum
2020-01-28

FöredragningsPM
Dnr: 20RS387

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)